

Nyitrai László
Szedlák Izabella

Floridától Niagaraig

**Nyitrai László
Szedlák Izabella**

Floridától Niagaráig

1994

TARTALOM

Előszó

Első fejezet: (1994 április 14. csütörtök.)

Második fejezet: (1994 április 15. péntek.)

Harmadik fejezet: (1994 április 16. szombat.)

Negyedik fejezet: (1994 április 17. vasárnap.)

Ötödik fejezet: (1994 április 18. hétfő.)

Hatodik fejezet: (1994 április 19. kedd.)

Hetedik fejezet: (1994 április 20. szerda.)

Nyolcadik fejezet: (1994 április 21. csütörtök.)

Kilencedik fejezet: (1994 április 22. péntek.)

Tizedik fejezet: (1994 április 23. szombat.)

Tizenegyedik fejezet: (1994 április 24. vasárnap.)

Tizenkettedik fejezet: (1994 április 25. hétfő.)

Tizenharmadik fejezet: (1994 április 26. kedd.)

Tizennegyedik fejezet: (1994 április 27. szerda.)

Tizenötödik fejezet: (1994 április 28. csütörtök.)

Tizenhatodik fejezet: (1994 április 29. péntek.)

Tizenhetedik fejezet: (1994 április 30. szombat.)

Tizennyolcadik fejezet: (1994. május 1. vasárnap.)

Tizenkilencedik fejezet: (1994 május 2. hétfő.)

Huszdik fejezet: (1994 május 3. kedd.)

Huszonegyedik fejezet: (1994 május 4. szerda.)

Huszonkettedik fejezet: (1994 május 5. csütörtök.)

Huszonharmadik fejezet: (1994 május 6. péntek.)

Huszonnegyedik fejezet: (1994 május 7. szombat.)

Huszonötödik fejezet: (1994 május 8. vasárnap. Amerikában anyák napja)

Huszonhatodik fejezet: (1994 május 9. hétfő.)

Huszonhetedik fejezet: (1994 május 10. kedd.)

Huszonnyolcadik fejezet: (1994 május 11. szerda)

Epilógus

Függelék, társalgási gyakorlatok

Előszó

Amikor feleségemmel hazaérkeztem az Egyesült Államokból, rengetegen érdeklődtek nálunk utunk felől. Sokan jóformán oda sem figyeltek válaszaimra, hanem mély meggyőződéssel ecsetelni kezdték saját felfogásukat.

Ezért mindjárt előjáróban hadd szögezzem le, hogy könyvemet egyáltalán nem azoknak szántam, akik már mindent tudnak az USA-ról, akár azért, mert életük egy részét ott töltötték, vagy könyvekből tanulmányozták éghajlatát, szokásaikat, és iparát, akár pedig azért, mert valami zseniális látnoki tehetség lehetővé tette, hogy közvetlen betekintést nyerjenek ennek az országnak az életébe.

Ugyancsak lebeszélem könyvem elolvasásáról azokat, akik az USA-val szemben valami végérvényes, legyőzhetetlen ellenszenvet táplálnak, (remélem, jó sok gorombaságot írok róluk a könyvben – mondta valaki), vagy ellenkezőleg, valósággal bálványozzák.

Viszont az a szívélyes fogadtatás, amelyben az ország részesített (akikkel összehozott utunk során a sors), valamint számos amerikai alkotás, benyomás sem eredményezte azt, hogy az „american way of life”-ot – az amerikai életformát – mindennél kíváncsabb földi jónak tekintsem.

Tulajdonképpen attól tartok, hogy könyvemet csupán annak a néhány ismerősnek, rokonnak, lelkes és előítéllettől mentes olvasónak ajánlhatom, akiknek eddig még nem volt alkalmuk átkelnie az óceánon, hogy egy gépkocsin beutazza az Egyesült Államokat Floridától a Niagaraig.

A kérdezők között olyan is akadt, aki megkérdezte tőlem:

– Aztán, ugye, semmit nem hallgatok el a könyvben?

Azt válaszoltam neki, hogy a lehető legjobb körülmények között tettem meg az utazást ahhoz, hogy mindent leírhaszak – sokat köszönhetek Bellának, feleségemnek –, persze csak azt, amit magam láttam és hallottam. Én ugyanis nem kulturális, tudományos vagy gazdasági kiküldetésben jártam az USA-ban, nem volt semmiféle hivatalos, sem magánosoktól eredő ösztöndíjam, hanem jórésztben (egy kis rokoni segítségtől eltekintve) magam viseltem a költségeket, és kiderült, ehhez nem is kell milliomosnak lenni. Alkalmam volt meggyőződni arról, hogy ez a – fizessd magad – módszer nem is olyan nagyon elterjedt.

Elutazásom előtt számos könyvet olvastam az USA-ról. Olyan sokat, hogy végül már azt hittem, azt kérdeztem magamtól, hogy marad-e megnézni valóm?

Nos, megállapítottam, hogy igen sok, – néha nagyon tehetséges – utazó-író egy egész sereg olyan apró részletet és tényt hallgat el, vagy éppen csak érint, amelyek az élet lényegéhez, a mindennapi élethez tartoznak, vagy azért, mert nem tartotta azt érdemesnek megemlíteni, vagy azért, mert nem is volt ott, és sokszor a leírásokból éppen az látszik, hogy igazán nem is tapasztalta, nem is látta az idézett tényeket.

Beavatottnak vagy blazírtak mutatkozni persze elegáns dolog, s megvallom, hogy nekem eleve imponál. Életem folyamán számtalanszor igyekeztem ilyennek látszani, de mindannyiszor nevetségbe fulladt próbálkozásom. Kénytelen voltam megadni magamat, s megmaradni annak, ami vagyok: tudatlanságom ügyetlen leplezőjének, akit könnyen el lehet kápráztatni, s aki ezt nem is takargatja. Aki majd e könyvet olvassa, számos naivnak ható részletre, felsorolásra fog bukkanni. Ám ez nekem nagyon érdekes volt, s hazámba visszatérve meg kellett állapítanom, hogy egyes honfitársaim semmivel sem tájékozottabbak, mint amilyen én voltam, mielőtt e nagy útra rászántam magam.

Mielőtt útra keltünk, valami végtelen kíváncsiság hajtott. Igazából nem is gondoltam, hogy életemben erre valamikor is sor kerülhet. Feleségemmel álmaink Amerikájában jártunk, de könnyű szívvel tértünk haza, egy percig sem gondoltunk arra, hogy esetleg nem fogunk visszatérni Magyarországra.

Az út egy hónapig tartott, kb. 1500 mile-t tettünk meg gépkocsival az Egyesült Államok és Kanada területén. Elmondhatom, hogy Florida, Georgia, Dél Karolina, Észak Karolina, Virginia, Pennsylvánia, Maryland, New-York államokban, illetve Washington D. C.-ben, és Kanadában az Ontario államban voltuk.

Miamitól a Niagara vízesésig délről – északra végigutaztuk – egy Oldsmobil szuper gépkocsin Észak-Amerikát.

Természetesen az amerikai utat felhasználtam a nyelvgyakorlásra is, bár vendéglátóim mindig megfélemedtek erről, (ők persze a magyart hallották szívesen), és a leggyakoribb párbeszédek a Függelékben közreadom, ami lehet, hogy nem a leghelyesebb angolt jelenti, de az amerikai nyelv már nagyon sokban eltér az eredeti angoltól, és rengeteg „szlenget” használ.

Bevezetőül álljon itt a tudnivalók (!) sora Floridáról:

Newcomer Guidelines (Útmutató az újonnan érkezetteknek)

FLORIDA, acquired from Spain in 1821, and boasts the country's oldest permanent settlement, St. Augustine. (Floridát megszereztük 1921-ben a spanyoloktól, és ezt az St. Augustine balladánkban mindig emlegetjük).

Name: The Sunshine State (Neve: Napfényes Állam)

Slogan: In God We Trust (Szólam: Mi hiszünk Istenben)

Flag: The state seal is in the center of a white background. Red bars extend from each corner toward the center to the outer rim of the seal. (Zászló: Fehér alapon egy foka, a zászló szélén vörös csíkkal, és a sarkokban szintén egy foka.)

State Mammal: The manatee, or sea cow. (Állami emlős: lamantin, vagy tengeri tehén,)

State Animal: The Florida Panther (Állami Állat: Floridai párduc.)

State Bird: The Mockingbird (Állami Madár: A feleselő rigó)

State Flower: Orange Blossom (Állami Virág: Narancs virága)

State Fish: Florida largemouth bass (freshwater), and Atlantic sailfish (saltwater)

(Állami Hal: Floridai nagybarlangi hal, (édesvizi), és az Atlanti óceáni repülőhal (sósvízi)

State Song: Stephen Foster's „Old Folks at Home” (Állami Dal: „Öregek otthon”)

State Tree: Sabal Palm (Állami Fa: Hosszúlevelű – dudorostörzsű – pálmafa)

Aki ezután is kíváncsi erre a kalandos történetre, annak a könyvet jó szívvel ajánlják a szerzők:

Nyitrai László és neje, Szedlák Izabella.

A könyv szerzőiről, a vendéglátókról:

Nyitrai László (Csaba)

Szedlák Izabella (Bella)

Marton Dundics (Marci)

Yolanda Dundics (Joli)

A szerzők:

(a könyvet egy napló alapján, közösen, egymást emlékeztetve a történetekre, együtt írták)

Nyitrai László (Csaba) 50 éves, a Belügyminisztérium hivatásos főtisztje, számítógépes szakember, felesége Szedlák Izabella (Bella) a Hungarocamion személyzeti-szociálpolitikai főelőadója 46 éves, két felnőtt gyermekük Mónika (24) és Csaba (20) – akik már önállóak – és egy kislányunokájuk (Dóra) van.

Külföldön csak a környező országokban jártak, Ausztria, Csehszlovákia, a volt NDK. Repülőútjuk egy esetben volt – Berlinbe, 1984-ben.

Vendéglátóik:

Dundics Márton (Marci) 74 éves, gépészmérnök végzettségű, nyugdíjas, USA-ban önálló vállalkozása volt – a Dundics Enterprises, egy mérnöki tervező iroda, melyet jelenleg két fia vezet.

Felesége Yolanda (Joli), egy áruház konfekció osztályát vezette, majd férje irodájában dolgozott, szintén nyugdíjas, 69 éves.

Három gyermekük van: Márton (48 éves), László (46 éves), és Dezső (41 éves)

A Dundics házaspár 1956 októberében távozott Magyarországról – három fiúgyermekkel, – a jobb jövő reményében –, először Svájcban voltak, majd a Református Egyház segítségével Amerikába utaztak. Először Ohio államban Cleveland-ban, majd Pensylvániában, Pittsburgh-ban laktak.

Ez utóbbi jelenleg is lakhelyük.

Magyarországra azóta többször visszalátogattak, honvágy gyötri őket.

A könyvben szereplő angol dialógusokat lektorálta:

Szabóné Nyitrai Mónika, a Bruckner-Novak osztrák importőr cég angol-német nyelvű iroda-vezetője-üzletkötője.

Hogyan kezdődött...

Dundicsék látogatása. Meglepő meghívás.

Belevágunk, gondok a vízummal, és a repülőjegyekkel. – Végül minden rendeződik.

1992-ben anyósomékhöz látogatók érkeztek Amerikából. Dundics Márton és felesége, Joli.

Ők már többször jártak Magyarországon (56-ban hagyták el az országot), és mindig meglátogatták anyósomat, aki unokatestvéri kapcsolatban áll Jolival, édesanyjaik voltak testvérek, és gyermekkorukban igen sokat voltak együtt, de életútjuk az 50-es évek elején (férjhezmenésük, családalapításuk miatt) szétváltak, Dundicsék Budapestről Sopronba költöztek.

A következő évben – 93. nyarán érkezett egy levél, mely feleségemnek szólt, Joli írta:

„Kedves Belluci, úgy gondoltuk Marcival, hogy meghívunk téged és Csabát – (a férjedet) Floridába, mivel résztulajdonosok vagyunk egy üdülőházban, és minden évben 5 hetet tölthetünk ott, előzőleg kiválasztott időpontban. Az üdülő Florida állam legszebb helyén – Miamihoz közel – Fort Lauderdale-ban, és annak is a közvetlenül tengerparti részén Pompano Beach-ban van. A Native Sun-i apartmanunk két család részére is ideális, nektek is külön szobák, fürdőszobák, konyhák, étkezőtők, és balkonotok is lesz, és ha megérkeztek

akkor mindenben gondoskodunk rólatok. Szerezzétek be a vízumokat, az USA-ba és Kanadába is, és repüljetek Miami-ba, vagy Orlando-ba, ahová már értetek meg autóval.”

Az ajánlat meglepő volt, ugyan találkoztunk Dundicsékkal, és a viszony is igen szívélyes volt, de hát erre nem is gondoltunk, hogy meghívást kapunk tőlük. És ekkor feleségemmel úgy döntöttük, hogy kerül, amibe kerül, ezt az ajánlatot csak elfogadni lehet.

Ekkor kéthetenkénti – sűrű – levélváltás kezdődött, mert a részleteket is tisztázni kellett, miért kell kanadai vízum, mikor lesz az időpont, mit vigyünk, milyen időre számíthatunk, milyen légitársasággal utazzunk?

Először a repülőársaságoknál érdeklődtünk, hogy milyen járatok vannak az Egyesült Államokban:

A MALÉV-nél kedvezőnek látszott volna, hogy heti két közvetlen járata van New-York-ba. Azonban onnan nem volt megfelelő összeköttetése a déli résszel, egy napot kellett volna várni, a Miami járatra, vagy még át kellett volna szállni más gépre is. Ezt sajnos el kellett vetnünk.

Próbálkoztunk a KLM holland légitársaságnál, azonban az csak Amsterdam érintésével, vagy Angliában való leszállással repülte volna át az óceánt, de itt is fél nap várakozással mehettünk volna csak tovább. Erről is le kellett mondanunk. A nehézséget az is okozta, hogy a húsvéti ünnepeket követő héten – éppen az ünnepek miatt – túlszűfoltak voltak ezek a járatok, csak 13-ra lett volna hely. Babona ide vagy oda, ez a nap nem lett nyerő nálunk.

Utoljára maradt, pedig ezt választottuk először, a Delta Airlines-t (Amerikába – amerikai légijárat?? – milyen kézenfekvő dolog), de elvetettük, mert ez is leszállt Frankfurtban. Ekkor még nem tudtuk, hogy nem ez repül át az óceánon, hanem egy másik gépre kell majd átszállnunk. Ami mégis vonzónak mutatkozott, az, hogy a gépek indulása közötti várakozás minimális 1-1 1/2 óra volt csak (utólag kiderült, hogy ennyi időre szükség is van!) Mivel mindenhol át kellett szállnunk, ennél a légitársaságnál maradtunk.

Végezetül az utunk úgy nézett ki, hogy Ferihegyről elrepülünk Frankfurtba, ott átszállunk az Amerikába tartó óriásgépre, majd az leszáll Florida középső részén lévő Orlando-ban, ott egy újabb géppel (már belföldi légijárat) egészen Fort Lauderdale-ig repülünk. Ekkor kezdtük sejteni, hogy ez sem lehet valami kisebb helység, ha már egyszer saját – nemzetközi – repülőtere van!

Visszafelé, mivel ekkor már Pittsburgh-ban leszünk, az ottani repülőtérrel átrepülünk New-York-ba, és onnan már közvetlenül Budapestre jövünk a Delta Airlines-al.

Érdekesképpen kiszámítottuk, hogy Budapestre reggel 8.15-kor indulunk, és aznap este 1/2 7-kor leszünk Lauderdale-ba, látszólag csak 11 óra telik el, de mivel a forgó Földdel ellentétes irányban repülünk (Amerika és Európa között hat órai eltérés van) ez az idő is hozzáadódik majd. (elébe vágva az eseményeknek, a budapesti felkelésünk és a lauderdale-i lefelkésünk között 26 óra telik majd el.)

Miután az utazást eldöntöttük, megkerestünk egy utazási irodát, (az OTP Penta Tours-t) megbíztuk,

(néhány ezer forint térítés ellenében) hogy intézze el nekünk a repülőjegyeket, és szerezze be az amerikai és kanadai vízumot. Az utazási irodában – többszöri egyeztetés után – megkaptuk a vízumkérő lapokat, (hogy miket kérdeztek rajta, felért egy többszörös rendőri kihallgatással), a vízumot intéző hölgy figyelmeztetett arra, hogy minden rovatra kielégítően válaszoljunk, mert ellenkező esetben nem fogjuk megkapni a kért vízumot.

Amerikára egy hónapot, Kanadára csak egy napot (csak a Niagara vízesés miatt akartunk oda átlépni) kértünk, meglepetésként ért azután minket, hogy az USA-ba két (!) évre szóló beutazási engedélyt kaptunk.

Egy-két hét múlva értesítettek, hogy az USA-ba csak úgy mehetünk, ha bemutatjuk az oda-vissza szóló repülőjegyünket, és felmutatunk „némi” bankbetétet (dollarban) fejenként és naponta 100 dollárnyi összegről!

Ekkor a dolog megoldhatatlannak látszott, mivel fejenként 3000 dollárt kellett volna kiváltani, (a személyenként engedélyezett 300, majd később felemelt 800 dollárból, de ez forintban is 650 000 lett volna!), és az egész utazásunk már az elején, látszólag kútba esett.

Ekkor jött az ötlet, ha már meghívtak, és jelezték is a vendéglátóink, hogy gondoskodnak rólunk, akkor küldjék ezt a meghívólevelet hivatalos formában is. Szerencsére volt még erre idő, és két hét múlva elküldték a kért magyar és angol nyelvű levelet, amit a vízumkérelemhez csatoltunk, és az USA nagykövetség el is fogadott, és eltekintett a meghatározott dollár bankbetétől.

Közben rendeződött a repülőjegyünk (balgán azt hittük!), megvolt az előrerendelés, a végösszeget majd az utazás előtti héten kell kifizetni, és akkor kapjuk meg a repülőjegyeket. A repülőjegyek átvételekor megérdeklődtük, hogy mi a helyzet a helyjegyekkel, kell-e valamit az ügyben tenni. Azt közölték, hogy semmi tennivalónk nincs, majd a repülőtéri jegykezelésnél megtudjuk helyeinket.

Így nyugodtan vártuk az indulás napját, már ami ezt a részt illeti. Sajnos márciusban megint leszállították a forintot, és a repülőjegy ára fejenként és oda-vissza 68 ezer forint lett.

Elérkezett az április, ekkor tisztázódtak végleg az időpontok, az utazásunk napja 1994 április 14. lett.

Indulás a Ferihegy I-ről Frankfurtba 8.15-kor.

Első fejezet: (1994 április 14. csütörtök.)

Indulás és megérkezés. – Hajnali kelés Budapesten. – Izgalom és idegesség – nincs lefoglalva a helyünk a repülőn. – Kisgépen Frankfurtba, óriásgépen Orlando-ba, kispropelleressel Fort Lauderdale-ba. – Találkozás Marcival és Jolival.

1994 április 13. Szerda, az utazás előtti nap. Úgy döntöttünk, hogy csak két bőröndöt viszünk magunkkal, egyet-egyet. A kimaradó, törékeny részt egy külön kistáskában visszük magunkkal. Ebbe kerültek a Marcinak és Jolinak szánt barackpálinkás és tokaji aszús üvegek, fejenként csak két-két üveget vihetünk. Meglepetésre a bőröndök nem is igen voltak tele, éreztük, hogy majd visszafelé lesznek inkább csomagolási problémáink.

A repülőtérré telefonáltunk, hogy minden rendben van-e a reggeli frankfurti géppel, nem módosult-e az indulási ideje, de a válasz, minden rendben, de figyelmeztetnek, hogy legyünk az indulási idő előtt két órával a repülőtéren.

Két ébresztőórát is beállítunk reggel 4.00-ra, hogy legyen időnk még megfürdeni és reggelizni, és lefekszünk. Aludni persze nem tudunk, én különösen ideges vagyok ilyenkor, ha nem is látszik rajtam.

Csaba fiam vállalta, hogy kocsival kivisz minket a repülőtérré, s mivel Budapesten, a X. kerületben lakunk, nincs is az olyan messze. Sikerült is a Férihegy I-es repülőtérré reggel 3/4 6-kor kiérni, hát a nagy sietségre nem volt szükség, a várócsarnokban alig lézengtek.

6 óra felé némi élénkülés mutatkozik, fiatal hölgyek és urak jönnek, Delta Airlines emblémás egyenruhában, és a várócsarnokban egy elkerített részt kezdenek összeállítani, kordont húznak.

Nemsokára felszólítanak néhányunkat, hogy fáradjunk a jegykezeléshez. Elég kevesen vagyunk egyenlőre, magyart nem is látunk rajtuk kívül. Mindjárt kiderül, hogy az egyenruhások a biztonsági szolgálat tagjai, máris záporoznak a kérdések:

- Minden csomag a miénk?
- Nem kaptunk valakitől valamilyen csomagot, tárgyat, hogy vigyük fel a gépre?
- Nem hagytuk a csomagjainkat őrizetlenül?
- Felelősséget vállalunk azért, hogy nincs nálunk fegyver, vagy robbanóanyag?

Miután a válaszuk kielégítő volt, engednek tovább a tulajdonképpeni jegyellenőrzéshez. Itt ért a nagy meglepetés, és bosszúság, ugyanis a Penta Tours nem foglalta le helyeinket a repülőgépen!

Szerencsére az indulásig még volt elég idő, és a jegyvizsgáló végtelen kedvességgel, – közben minket nyugtatgatva – a számítógépén addig próbálta a központi helyfoglalásból megkeresni azt, hogy ne dohányzó helyen legyünk, és egymás melletti helyen üljünk. Mivel végig – a másik két gépre sem volt meg a helyfoglalás, sikerült azt is megoldania.

Ekkor Bella azt kérte, hogy, ha volt ilyen szíves velünk ennyit foglalkoznia, nézze meg a visszafelé utat is, amely május 10-én volt esedékes. A Pittsburgh-i gép rendben volt, de amelyik továbbvitt volna New-York-ból Budapestre, erre a járatra kijelentette, hogy nem is létezik. Hát mindenké voltunk, csak nem boldogok, de aztán a jegykezelő kisasszony

felfedezte a hibát, a Penta Tours a tavaszi menetrendet nézte, pedig május 1-től már a nyári menetrend érvényes.

Itt viszont már nem volt probléma, a központi helyfoglalási térképen mi lettünk az elsők erre a járatra.

(Visszautazáskor azért nem volt minden rendben!)

A beszélgetésünk közben megjelent egy hordár és elvitte csomagjainkat, melyet csak Orlando-ban, illetve Fort Lauderdale-ban láttunk viszont.

A vámos tiszt kezébe kerültünk, aki csodálkozva látta, hogy csak egy kézitáskánk van, bár mondtuk neki, hogy van még két bőröndünk, de azt már elvitték. A vámos furcsállotta dolgot, hogy ő ezeket nem is látta, de aztán beérte néhány kérdéssel:

– Mennyi valutánk van?

– Mennyi forintot viszünk magunkkal?

Aztán nagyvonalúan intett, hogy menjünk át a fémkereső kapun, de én mindjárt gyanús lettem, mert sípolt a berendezés. Kiszedtem zsebeimből a fémtöltőtollat, kulcsot, de másodszor is jelzett az elektromos kereső. Erre előkapták (mindjárt több vámos került elő) a kézi fémkeresőt, de akkor nem jelzett semmit.

(Valószínűleg a széles derékszíjam fémcsatja jelzett, az volt a „hibás”)

Leültünk a vámszabad területen, és szép lassan szállingózni kezdtek a többiek, beszédjükből ítélve amerikaiak, akik aztán végig velünk is utaztak. 3/4 óra várakozás után szólítottak a beszállásra, és a csuklós busz kivitt a várakozó géphez.

Érthető izgalommal szálltunk be a repülőgépbe, mert tíz évvel ezelőtt repültünk „legutóbb” Berlinbe, akkor még egy ikerlégcsavaros orosz géppel, és a felszállás nem volt akkor valami kellemes, nem tudtuk, hogy nem leszünk-e rosszul. Ha végig gondoljuk az előttünk álló utat, akkor a mai napon három fel és leszállás várt ránk, különböző repülőgéptípusokkal. Ez a gép kb. 150 személyes volt, 3-3 ülés volt egy sorban, megkerestük helyünket, és pontosan 8.15-kor felszállunk Frankfurt felé. Egy idősebb úr ült mellettünk, aki „csak” Angliába tartott, a fiához utazott Londonba, és azon kesergett, hogy Frankfurtban nagyon sokat kell majd várnia, mert csak késő délután lesz London felé csatlakozása. Akik nem repültek mostanában a mai modern repülőgépekkel, megnyugtatóan elmondom, hogy ezek a gépek már úgy szállnak fel, hogy szinte nem is vesszük észre. Jó az időzítés, mert ha a stewardesekre figyelünk, akik a felszállásnál kezdik meg a tájékoztatást, mire ez véget ér, már régen 10 kilométer magasan repülünk. Borult időben szálltunk fel, végig felhők között repültünk, és 9.40-kor megérkeztünk első átszállási helyünkre, Frankfurtba. Kisbusszal bevittek a várócsarnokba, némi kanyargós utazás után. Láttuk, hogy milyen hatalmas ez a repülőtér, tele van álcázó-festékes, hatalmas C-130 Herculesekkel, valószínűleg az ENSZ innen meríti utánpótlását a boszniai állomáshelyű kéksisakosainak.

A várócsarnokba érve megkerestük a Delta Airlines társaság jegykezelő-pultját, és repülő-jegyeinket megmutatva, kérjük írják rá, melyik terminálra kell menünk. A kisasszony a „C terminal, 11 gate” felirattal látott el minket, éppen elérjük a „C” kijáraton a terminálunkra induló buszt, és innen kezdve már egyenesben lettünk.

Az Orlando-ba induló gép várójához érve a Budapesten látott biztonsági szolgálat emberei vesznek kezelésbe, de itt nem tudnak már magyarul, (mi meg angolul) és hiába tesznek fel kérdéseket, nem értjük. Erre karon fognak minket, és a többi várakozó előtt bevisznek a motozó-fülkébe, ahol átnézik kézitáskánkat, és a fémkeresővel újra ellenőriznek. Itt már nagyon sokan leszünk, hiszen az Amerikába tartó óriásgep 250 személyes, és a géphez a

csuklósfolyosón vonulunk. A gép hátsórészához szól a jegyünk, itt már az ablak mellett kettő, mindkét oldalon, és középen 5 sor ülés van. Szerencsére az ötös ülés két szélső helyére szól a jegyünk. Már tanultunk valamit az előző gépen, tudjuk, hogyan kell elraknunk a velünk lévő poggyászt, megjegyeztük, hogy nem lehet az ölben tartani semmit, a kényeztetését is a lábunk előtt csak úgy tarthatunk, ha azt jól betoljuk az ülés alá.

Rövidesen elindulunk 11.15-kor, de az idővel nincs szerencsénk, borult, és szemerkél az eső, amely egészen Amerikáig tart.

Nekilődül az óriás Boeing a kifutópályán gyorsít, gyorsít. Nagyon hosszú a nekifutása a felszálláshoz. A fejünk fölötti csomagtartó irtózatosan rázkódik, Bella már azt várja mikor esik szét, de aztán érezzük, hogy már a levegőben vagyunk, két tompa puffanás, és a futóművek is helyükön vannak. Megszólal a hangszóróban a gép kapitánya, jó utat kíván nekünk, de a többit már nem értem, nekem túl gyorsan beszél, és nagyon furcsa az amerikai hanghordozás is. A stewardessek máris zörögnek az ételhordó kocsiikkal, megkezdődik a frissítők, majd az ebéd kiosztása, melyet az előzőleg átadott étlapról választhatunk ki, mely kétféle: húsos és a vegetáriánusoknak tésztás. Itt ízleljük meg először, hogy milyen amerikai ételek várnak ránk, kevés hús, sok zöldséggel, salátás körettel.

Álljon itt emlékeztetőnek a saját menükártyánk:

Delta Air Lines takes pleasure in welcoming you aboard

SALAD

Broccoli on a bed of mixed Greens, complemented by Italian Dressing

ENTREES

Beef Roulade (marhahús rolád vörösboros mártásban)

Enhanced by a creamy Red Wine Sauce, presented with Summer Vegetables and Mashed Potatoes

DESSERT

Chocolate Cake

WINES AND CHAMPAGNE

Fortant de France Chardonnay

Fortant de France Merlot

Castellblanch Brut

COCKTAILS

Gin Martini

Vodka Martini

Scotch Bourbon Canadian Whisky

LOQUEURS

Courvaizer

Irish Mist

Cream Sherry

Megpróbálom megszólítani a mellettünk elhaladó szőke, idősebb stuvit:

– I'd like to have a drink. (szeretnék egy italt)

– What may I bring you? (mit hozhatok Önnek?)

– Please two tonics. (kérek két tonikot.)

– What??? (micsodát?)

Mindjárt láttam, hogy nem ért engem, a tonikot „o”-val mondtam, a stuvi egy ideig gondolkodott, hogy mit is akarok tőle, aztán diadalmasan kimondta:

Á, tániksz!!!, de nem „o”-val, hanem „á” betűvel ejtve a tonik szót.

Hát úgy néz ki, hogy hiányos angolommal még nagyon sok baj lesz, nem elég az, hogy csak a lassú beszédet értem, hanem az amerikai kiejtést is be kell majd számítanom.

A legfontosabb mondatom is ez lett:

– Please, speak slowly. (kérem, beszéljen lassan.)

Ezek után minden két órában hoznak valamit, Bella szerint folyik a véget nem érő etetés.

Közben kiosztanak mindenkinek fülhallgatót, mert a gépen – mely három részre volt osztva – három helyen volt vetítővászon, tájékoztató filmet vetítettek, mit kell tenni ha valamilyen baleset történik, ha leszállunk a vízre, szárazföld néhány ezer kilométeren, bocsánat mile-on belül nem igen volt található. Majd később angol nyelvű filmet is vetítettek egymás után hármat is, de ezeket nemigen figyeltük.

Megpróbáltunk egy kicsit aludni, de ennek vagy az újabb étkezés vetett véget, vagy pedig elég komolyan kezdett a gép rázkódni, liftezett is lefelé 20-30 métereket, mit is mondok, – yardot. Az út végtelen hosszúnak tűnik, de hiszen az is, 10 óra a menetidő.

Végre a kapitány bejelenti, hogy elértük a szárazföldet és Orlandóig már csak 1 óra az út. Némi izgalmat kelt, mikor folytatásként közli, hogy most repülünk el a Cape Canaveral felett, ami tudvalévő, nem más mint az űrhajóbázis, ahonnan az amerikai rakétákat lőtték fel, és ott van mellette a John F. Kennedy Space Center is, ahova az űrsikló szokott leszállni. Látni azonban nem sokat láttunk, mert nagyon felhős volt az ég, és még mindig 10 km. magasan voltunk.

A kedvenc szőke stuvink újabb feladattal állt elő, az Immigration Office számára ki kell töltenünk néhány kérdőívet, és megígérte, hogy később visszajön és segít nekünk eligazodni a rovatok között. De mire visszajött az elveszett csibéihez, ámulva látta, hogy hibátlanul ki tudtuk tölteni a sok rovatot, még gratulált is hozzá!

Végre leszállunk, nagy puffanás, kerécsikorgás és Amerika földjén vagyunk. Kissé aggódva halljuk, hogy a hőmérséklet 86 Fok, először gyanakodtam, hogy nem is jól hallottam, aztán rájöttem, hogy itt nem Celsiusban, hanem Fahrenheit-ben számolnak, de mivel nem emlékeztem az átszámításra, hát nem lettem tőle okosabb. Egy biztos, az európai indulási 7-10 foknál jóval melegebb van, bár ez a repülőtéri légkondicionálás miatt igazán nem volt érezhető.

Leszálláshoz készülődve, már vidáman kívánunk minden utunkba eső stuvinak „Good Bye-t”, és máris egy újabb, hatalmas, modern, világos várócsarnokban vagyunk. Megyünk a többiek után, nemigen tudjuk, hogy most mit kell tenni. A kijárat előtt felsorakozunk mind a 250-en. Szerencsére az Immigration Office

(Bevándorlási Hivatal) felkészült fogadásunkra, és vagy húsz pulthoz lehet odaállni. Itt figyeltem fel arra először, hogy az amerikaiak milyen nyugodtak, senki nem sietett, idegeskedett, végtelen nyugalommal vártak sorukra.

A pultnál átnyújtottam a kitöltött kérdőíveket, azokat az ellenőrző tiszt szép nyugodtan bepötyögte a számítógépébe, még megkérdezte, hogy hány hónapig (!) akarunk maradni, és csodálkozott a 28 napos válaszon. Ezután megkerestük csomagjainkat, amelyek nagy megkönnyebbülésünkre előkerültek (a budapesti „eltűnés” óta nem is tudtuk, hogy hol lehetnek,

csak reméltük, hogy velünk utaznak), és máris masíroztunk a vámvizsgálathoz. Ott is láttuk a csodálkozó tekintetet „csak két bőrönd?”, és egy kézlegyintés után máris bent voltunk a másik várócsarnokban, ahol a belföldi járatok gépei indultak.

(Bella ezek után itt felkiáltott „... hogy ha ezt tudom Budapesten, mi mindent hoztam volna még!”, itt a tiltott – de a rokonaink számára kincsnek számító otthoni élelmiszerekre gondolt)

Itt nem kellett a Deltát keresni, mert mind az volt, és láttunk még egy Comair feliratot, mint utóbb kiderült, hogy ez a belföldi járat a Deltának a leányvállalata, és egészen kicsi, 15-20 személyes két légszáras gépekkel röpköd.

Az útbaigazítóink is ehhez a Comair-hoz irányítottak, és a jegyellenőrzésnél, mikor megmutattam a jegyeinket, elég gyorsan hadart nekem valamit, amiből annyit tudtam csak kivenni, hogy mit akarunk még, a mi járatunk csak egy óra múlva indul, és neki van elég baja az előttünk lévő járatok utasaival, üljünk csak le, majd szólít, ha ráér, és mi következünk.

De mivel nem akartam még egyszer sorban állni, és elég fáradt és nyugós is voltam, magyarul válaszolgattam neki, mire a kolléganője elunta a dolgot, és kiállította az utolsó repülőutunk beszállókártyáit.

Amit magyarázatként hozzáfűzött nem nagyon értettem, hosszút és távolit mondott, úgyhogy mikor szólítottak a beszállásra, követtük azt az amerikai helybelit, akit kifigyeltem, hogy ugyanoda szolt a beszállókártyája. Tényleg a folyosón kifordulva majdnem a legutolsó repülőálláson várt a kis légszáras gép. Elfoglaltuk a helyünket, mely egész elöl volt (előttünk csak a légikísérő ült), mikor egy nagyon csinos néger 20 év körüli lány érkezett, és a mögöttünk lévő ülésre ült le. Újabb utasok érkeztek, és helyet kerestek. A repülőgép megtelt, és csak a néger lány melletti két ülés volt üres.

(Washingtontól délre fehér ember sohasem ül le néger mellé, ha van más szabad hely. Később megfigyeltük, hogy ugyanígy viselkedtek Fort Lauderdale-ban is, ahol egyébként sem igen járt néger az utcákon. Mint az a mi üdülőnkben is kiderült, hogy a néger személyzet a vendégekkel a legcsekélyebb személyes kapcsolatban sem kerülhetnek. Érdekes volt megfigyelni, hogy pl. a buszsofőr sohasem volt néger, de a cipőpucoló sohasem volt (lehetett) fehér!) A mi repülőgépünkön utazó néger lány igen szép, igen elegáns, választékos megjelenésű teremtes volt. Lehet, hogy Budapesten versengtek volna, hogy ki üljön melléje. De itt, a repülőgépben nem. Minden hely el volt foglalva, és végül megérkezett az utolsó két utas, két fehér férfi. Meglátták ugyan a két üres helyet, de tekintetük azonnal mást keresett. Bár nem értettük, hogy aztán mit tárgyaltak az utaskísérővel, de szemlátomást az volt a probléma, hogy ők oda, a néger mellé nem akarnak ülni. Szó szót követett, és a két férfi inkább leszállt, és egy későbbi járatot választott, hogy ne kelljen az egy órás utat a néger mellett tölteni!!

Egy kicsit aggódtunk amiatt, hogy ilyen kicsi géppel kell repülnünk, de a végén talán ez volt a legélvezetesebb. Kicsit ugyan zajos volt a két légszár, és ott dübörgött tőlünk egy méterre az ablak túloldalán, de teljesen sétarepülés jellege volt, mert kb. 1000 méteren repültünk, az idő szépen kitisztult, és hosszában végigrepültük Florida nagy részét. Minden kis házat, medencét, csatornát, autót jól láttunk, és ha néha felhő került elénk akkor is gyönyörű látványban volt részünk. Olyanok voltak mint a cukorvatta, hegyekkel és völgyekkel tarkítva. Ennyi repülés is elég volt ahhoz, hogy megállapítsuk, Florida jellegét a lagúnák, és az óceán adják meg: igazi Velence. De amerikai Velence, vagyis rengeteg autó, és irdatlan nagy távolságok, méretek.

Már egészen elmerültem a látványban, mikor meglepetéssel láttam, hogy ott lent már a leszállópálya látszik, sok-sok parkoló repülőgéppel. Kicsit előbb érkezünk, kb. 1/2 7-kor szállunk le Fort Lauderdale repülőterén.

A gépből kiszállva először csapott meg az a forró, párás – Floridára jellemző – levegő, mintha valamilyen gőzfürdő előterébe kerültünk volna. Eddig ezt nem éreztük, mert mindig egy légkondicionált csarnokban voltunk. Előresiettem, otthagytam Bellát, mert már nagyon vártam a találkozást vendéglátóinkkal Marcival és Jolival. Beérve a várócsarnokba, őket el sem téveszthettem volna, mivel csak ők ketten voltak ott, és éppen azt vitatták, hogy hol lehetünk már, nem is gondolták, hogy a most leszállt kicsi géppel érkezhettünk, ők is egy nagyobb gépet vártak.

Megkerestük csomagjainkat, amelyek ott vártak a földszinten, nem is volt más csomag, a velünk érkezők mind helybeliek voltak, és nem is volt poggyászuk. Kivittük a csomagokat a kocsizhoz, ami egy álomszép, metálézüst színű Oldsmobil volt.

Beszálltunk, kezem ösztönösen nyúlt az autó ablaka felé, de Marci mindjárt rám szólt:

– Ne húzd le az ablakot, a légkondicionáló működik, mindjárt hűvös lesz.

Kívül sokkal melegebb van, mint a zárt kocsiz belsejében. Florida az északi szélesség 26-28-ik fokán fekszik, mihelyt a szabadban vagyunk, azonnal megcsap a trópusi hőség. Az ablakon kinézve látszik, hogy a táj lapos, mindenütt kókuszpálmák. Autónk már tíz perce robog az egyenes utat szegélyező benzinállomások, drugstore-ok, üzletek, olcsó vendéglők és boltok megszakíthatatlan sora között. Mindjárt feltűnik európai szemünknek a szokatlanul sok felirat, tábla, hirdetés, a színes reklámfeliratok kavalkádja. Nemcsak a boltokon, moteleken, üzleteken, hanem az ott lévő munkásoknak is felirat díszeleg a hátán, a cégük neve. És mindaz, ami mozdulatlanul áll, vagy mozog, földön, a levegőben, mind-mind hirdetési reklámtáblák, még a később látott, kormányozható kis Good Year léghajó is ezt a célt szolgálja. Limuzinunk egy hatalmas, lágy rugózású autó, hat utasra méretezve, négyen nagyon kényelmesen utazunk. Később kiérünk egészen a tengerpart szélére, ahol zöld lombok közé épült, igen szép villák láthatók.

Pálmafák, és a csatornában hófehér motoros hajók. Igen, pontosan úgy, mint ahogy az idegenforgalmi prospektusokon láttuk!! Haladunk szálláshelyünkre, a Native Sun apartman üdülőhöz. A highway után egy csodálatosan szép úton jöttünk végig, mindenhol pálmafák, leanderek sokasága, és olyan növények szegélyezték az utat, amelyeket otthon csak szobanövényként ismertünk.

Marciék is nagyon örültek nekünk, egy kicsit aggódtak, hogy a (nagyon is) hiányos nyelvtudásunk miatt időnként, az utunk során, az átszállásoknál – gondban leszünk, nem győzték hangsúlyozni, hogy ezután mindenben segítségünkre lesznek, és igazán jól fogjuk érezni magunkat.

Megérkezve szálláshelyünkre, benn a szobában fázni kezdtünk, minden szoba légkondicionált volt, egész idő alatt nehezen szoktuk ezt meg.

Átadtuk ajándékainkat, végre megfürödhettünk (micsoda jó érzés ez!!), majd itteni idő szerint este 11-kor, csekély 26 óra talponlét után mély álomba merültünk.

Második fejezet:

(1994 április 15. péntek.)

Ébredés Floridában. – Nem akar megvirradni, 6 órakor is sötét van. – Hol is vagyunk tulajdonképpen? Mindenhol légkondicionálás. – Séta a tengerparton. Az itteni nap, nem az európai nap. Vásároltunk a „Publix”-ban.

Arra ébredék, hogy valami gépezet zúg a szobában. Mintha huzat lenne.

(A légkondicionáló – air-conditioner – volt, amit végig nem tudtuk megszokni.) Nincs becsukva az ablak? Kinyitom a szemem, de teljesen sötét van. Persze, be van húzva a sötétítő. Meghúzom a zsinórját, csapkodnak műanyag lamellái, de nem lesz világosabb. Felkapcsolom a kislámpát, nézem az órát, az 10. órát mutat. Mi ez? Megbolondult az órák? Dehogy, csak még az európai időt mutatja. Csak a Bellaét állítottuk át az itteni időre. Levonom a hat órát, akkor itt hajnali négy van, de miért van töksötét? Elhúzom az üveg tolóajtót, és kilépek a balkonra. Kellemesen simogató, párás levegő ér. Bella is felébred és utánam jön. Teljesen sötét van, sehol egy csillag, és mintha a hold is eltűnt volna. Balra a tenger hulláma hallatszik, de nem látunk semmit. Jobbra takarékos utcai világítás van, de ez a fény nem jut el a tengerig.

Visszamegyünk a szobába, de nem tudunk újra elaludni. Ezen töprengök és rájövök, hiszen a biológiai óránk szerint délelőtt 10 óra van, csak a fáradtság miatt aludtunk idáig. De mi van itt a hajnallal? Nem akar kivilágosodni? Hol van a Nap? Már 5 óra van és mindig semmi, csak a mély sötétség. Eltelik még egy óra, semmi nem változik. Teljes csend van az épületben és környékén. Még autók sem járnak az utcán.

Mit is mondott Joli a lefekvés előtt? Hát persze, most már emlékszem:

– Itt nem szoktak 8 óra előtt felkelni, tovább (kell) lehet aludni, mint ahogy otthon megszoktátok.

Mindjárt 1/2 7, és ekkor megtörténik a trópusi csoda. Egyszer csak megjelenik balra, a tenger felett egy fénycsík, és utána, mintha csörlővel – sietősen – felhúznák, megjelenik a Nap, és pillanatok alatt világos lesz!

Itt van az ideje, hogy elmondjam, hol is vagyunk tulajdonképpen:

Floridában, Amerika legdélibb államában vagyunk, és annak is a déli csücskén, Fort Lauderdale-ban, közvetlenül a tengerparton, Pompano Beach-en. A városka Florida déli részének közepén fekszik, a 27-ik északi szélességi fokon, szubtrópusi környezetben, közvetlenül Miami felett. Ez a fok vezet át Észak-közép Afrikán, Indián keresztül is. A tengerpart végig be van építve, így Palm Beach, Riviera Beach, West Palm Beach, Boynton Beach, Delray Beach, Boca Raton, Deerfield Beach, Pompano Beach, Fort Lauderdale, Hollywood, N. Miami Beach és Miami követik egymást. Nincs semmi elválasztó rész, a fürdőhelyek végig egybeérnek.

Mikor végigautóztuk, nem is tudtam, hogy hol kezdődik az egyik, és hol végződik a másik. Elvértve van néhány nagybacska szálloda a parton, a nagyobb épületek sokkal beljebb vannak. Végig-végig kis, földszintes házacsok (paloták?) vannak, a technika minden kényelmével felszerelve, légkondicionálva, magas házakat a süppedékes, mocsaras talaj miatt sokáig nem lehetett építeni.

Bekapcsolom a televíziót, éppen a 10-es csatornán van (ez lesz a kedvenc műsorom) időjárás jelentést – előrejelzést (Weather Forecast) látok, és várom, hogy más is legyen, de a reklámok után újrakezdik.

Közben felébrednek vendéglátóink is, Joli nevetve mondja, hogy ez a csatorna csak időjárás előrejelzést sugároz egész nap, itt ne is várjak semmi mást.

Persze reggelenként mindig érdekelt, hogy aznapra mi is várható (meglepő pontossággal el is találták az időjárást!), és még azért szerettem nézni, mert a bemondók szép (amerikai) angolsággal, de legalább lassan, számomra is érthetően (na nem mindig!) beszéltek.

Az első reggelink tipikusan angol (amerikai?) volt, naracslével kezdtük, egy pirított kenyér omlettel, vagy dzsemmel, egy szelet sovány sonka, és tea.

Később azért változtattunk ezen, reggeli előtt mindig készítettem magunknak kávé tejből és nescafé-ből, valamint egy hatalmas gapefruitot hámoztam és ettük meg.

Joli megjegyezte, hogy itt nem divat az ebéd – a lunch –, akkor is csak valami szendvicset kapnak be, és csak este – dinner – fogunk valamilyen főtt ételt enni. Mi is kértük, hogy felejtsek el a magyar szokásokat és csak éljünk amerikai módra. Ez egy szép öngól volt, és emiatt az első napokban – míg hozzá nem szoktunk a nemevéshez – én elég éhes voltam, de próbáltuk folyadékfogyasztással, – vonzódtam a dobozos sörökhöz – ellensúlyozni. (a sör itt, ellentétben az európaival, csak minimális mértékben kalóriás!, és csak 2-4 fokos). Bella jobban bírta, mint én, mert már régóta fogyókúrázik.

Ekkor láttuk, tapasztaltuk az egyik amerikai mániát – harc a koleszterin ellen – és lépten nyomon ellenőrzik a súlyukat, a beszélgetéseknél mindig előkerült a téma, hogy a „héten már megint egy poundot híztam.”

Mi sem maradtunk ki ebből, és amikor Marci bemutatott az üdülöház irodáján – itt vannak az európai vendégeink jelszóval – az ottlévő mérlegen mindjárt megmértük magunkat, álljon itt a súlyunk:

Nekem 191 pound, (kb. 86, 5 kiló), Bellának 169 pound (76, 5 kiló) volt a súlya.

(1 pound=0, 453 kg.)

Érdekességként – ezt a súlyt jócskán elvesztettük, bár részben kifogtunk az amerikai fogyókúra ételeken, én öt és fél, Bella négy és fél kilót fogyott le, ez a sok mozgásnak, sportnak, úszásnak volt tulajdonítható.

Reggeli után először megnéztük azt, amiért jöttünk – a pálmafák övezte tengert –. Itt az Atlanti óceán széle, és olyan, mintha melegítve lenne, a Golf áramlatnak köszönhetően és ez teszi olyan vonzóvá, felkapott üdülőhellyé a floridai partot.

Marci figyelmeztetett, hogy itt nagyon erős a napsütés, teljesen eltérő az európaiktól, napszemüveget és sapkát (hajam nem sok van a fejtetőmon) vegyek fel, napozni is csak a délelőtti órákban szabad, mert később ki sem lehet a napon bírni. Felszerelkeztem és megtettük az első sétát a tengerparton, gyalogolva a fövényen, a kicsapódó hullámok szélén. A hullámverés szélén láttuk mindazt, melyet a tenger partra vetett kagylókat, fadarabokat, koralltörmelékét, leszakadt hínárt, és mindenféle szemetet (!), amit az elhaladó hajókról dobtak a vízbe, néha a karibi szigetekről elsodródott nagyméretű kókuszdiót is.

Fürdésre nem volt alkalmas az idő, bár a nap szépen sütött, de a tenger elég haragos volt, goromba hullámok verték lábunkat, erős szél fűjt.

Sétánk végétével visszajöttünk az üdülőhöz, a tengerpartról átgázoltunk a korallhomokon, melybe bokáig besüllyedtünk. Érdekes volt, az hogy külön zuhanyzó és vízcsap szolgált arra,

hogy a tengerről jövet lezuhanyozzunk – kellett is majd később a sós víz miatt, illetve, hogy a sáros-homokos – és néha kátrányos „!” – (a dieselhajók ajándéka) lábunkat le tudjuk még a parton tisztítani.

Úszni viszont csak az üdülő területén lévő uszodában – swimming-pool – lehetett, mely egy 10x15 yardos medence volt, természetesen édesvízzel, és súlyfeleslegünk elvesztését nagyrészt az itt töltött óráknak, úszásnak köszönhetjük.

Bella Jolival itt napozott, de nem fogadta meg Marci tanácsát, nem vette komolyan az intelmeket az itteni égető napról, délután, meg másnap ápolhattam (kenegtettem a hátát egy hűsítő balzsammal)

Az üdülő területén még megtalálható volt: szárazmeleg – gőz – szauna, a whirlpool (víz-sugaras melegvizes medence), minigolf pálya, és slideboard pálya (erről majd később), barbecue sütő (rost és grill), ahol sokszor készítettünk a dinner-hez ételeinket.

A lunch-ra szót sem kell vesztegetni, mindenki önállóan pirít egy-két szelet kenyeret, egy szelet sonkával, hozzá egy dobozos sör és már végeztünk is.

Délután körülnéztünk a környéken, – bár visszatálaltunk, – Marciék meglehetősen idegesek is voltak miatta, állandóan aggódtak értünk. Mivel nem értjük a nyelvet, ha bármilyen probléma van velünk, akkor elveszünk, és kérték is, hogy ne kezdjünk semmiféle önálló akcióba, mindig beszéljük meg velük, hogy mit akarunk tenni, mi a szándékunk. (Akkor még nem tudtunk a Miamiban történetekről, erről később)

Első nagy meglepetés, az utcán (a főútvonalakat kivéve) nincs járda. Ezek az utak kizárólag gépkocsik használatára készültek, gyalogosan nem szoktak járni. Később még számtalanszor előfordult, hogy mikor itt és később Pittsburgh-ban sétáltunk, mentünk az út szélén, kikerültek ugyan, de mindenki visszafordult a kocsiban, bámultak ránk, hogy micsoda szerzetek lehetünk, hogy gyalogolunk.

Természetesen humoros jelenetek is voltak – nekünk legalábbis – az út túloldalán volt egy templom, ahova vasárnap reggel érkeztek a résztvevők, és a mi üdülőnkől is mentek, 20 méter távolságra – természetesen kocsival – (!)

Vásárláshoz, vagy máshova viszont nem lehetett koci nélkül menni, a fő vásárlóhelyünk a „Publix” volt kb. 2-3 kilométerre, ahonnan az élelmiszereket szereztük be, inkább minden este főztünk, mert az éttermekben, vendéglőkben igen csak borsosak voltak a számlák, személyenként 30-35 dollár, négyünknek ez már 120-140 dollár (forintban több mint 12-14 ezer!)

A Publix diszkontáruház Amerika minden városában megtalálható, mint nálunk az ABC, és minden, amit élelmiszernak hívnak, kapható. Az élelmiszereknek elképzelhetetlen választéka látható, a spanyol szőlőtől az argentin burgonyáig, az orosz vodkától a francia borokig. (a magyar bor itt viszont ismeretlen!). A paprikák között viszont a magyar paprika a legdrágábbak közé tartozott.

Itt tapasztaltuk, hogy milyen az – mindent a vevőért –, valahányszor vásárolni akartunk, azt hittem, hogy összetévesztettek minket valakivel, mintha ismertek volna, úgy kezeltek, hát nekünk van mit tanulni tőlük e téren, példázza ezt az alábbi két eset:

Megálltunk a felvágottas pult előtt, már a választék megtekintése is gond volt, kb. 15 méter hosszúságban volt ott minden szemnek szájnak ingere, sonkától a svédgombáig, át sem lehetett látni. Mivel sonkát szerettünk volna venni – felszeletelve – rámutattam, és megkérdeztem az árát:

– Please, how much is it? (Kérem, mennyibe kerül az?)

Sajnos válaszként nemcsak az árat mondták meg, egy szózuhatagot kaptam, szerencsémre a házi tolmács mindig kéznél volt, Joli ugyan mindig várt egy picit, hátha megértem, csak aztán fordított. Az eladó azt kérdezte, hogy melyik sonkát kérdezem, mert van: sózott, nem sózott, utólag, a szeletek között sózott, pácolt, csirkéből, pulykából, malacból készült sonka.

Mikor látta, hogy nem értem, (Jolit nem vette figyelembe) fogta magát, minden sonkából leszelt egy picit, egy tálcán, arra szalvétát rakva, átnyújtotta, hogy csak kóstoljam meg bátran (!), és válasszak belőle.

Szinte kínos volt, ha csak néhány percre megálltunk, bámultunk valamit, – persze ők nem tudták, hogy nekünk nehézséget jelent a feliratok lefordítása – máris odajött az eladók közül valaki, és segíteni akart.

– May I help you, Sir? (Segíthetek Önnek?)

Hamar megtanultuk ezt a mondatot:

– Thank you, I am only keep looking at. (köszönöm, csak nézelődöm.)

Akkor viszont nem ácsorogtak mellettünk, tiszteletben tartották kívánságunkat, és nyájasan kezeltek akkor is, ha nyilvánvalóan nem vásárlás (ezt főleg Bella tette gyakran), hanem a tájékozódás vezérelt ide. Ilyenkor sem restelték a pultra rakni, majd türelmesen visszatenni a kért árut, mindent szívesen megmutogattak (talán szerették is azt amit csináltak), kérés nélkül (!) elmagyarázták a fajták között a különbséget – szegény Jolinak adtak csak munkát, ő fordított le mindent nekünk.

Előfordult, hogy viszont nem találtuk meg, amit kerestünk, a felállított pultok között akár el is lehetett tévedni, akkora és annyi volt, és meg kellett szólítani valamelyik eladót:

– Help me please, I want to purchase farmercheese. (Kérem segítsen nekem, szeretnék vásárolni túrót.)

Nem az volt a probléma, hogy nem találtunk túrót, olyan sok változata volt a tejfeles túrótól a mazsolásig, de nekünk kifejezetten mindenféle ízesítés nélküli kellett volna, (délután palacsintát akartam sütni, egy kis magyarost a házigazdáinknak).

Ha tudtam volna, hogy milyen komolyan veszik a kérésemet, bele sem kezdtem volna. Pillanatok alatt valóságos kupaktanács kerekedett körülöttem az eladókból, keresték a túrót a pulton, a raktárban, de hiába, nem volt. Szerencsére Joli velem volt, mert a szóáradatot, amit kaptam tőlük, meg sem értettem volna, de a lényege az volt, hogy még most az este szereznek nekem, lennék szíves később visszajönni.

Bár nem jöttünk vissza aznap, csak másnap délelőtt, és én már meg is feledkeztem a dologról, azonban az egyik eladó észrevett, (honnan emlékezett rám?) és a kezében hozta a kért túrót, majd azzal adta át, hogy örül, hogy segítségemre lehetett!

Ha egyetlen szóval kellene megjelölnöm az amerikai üzletek első pillantásra is szembetűnő jelenségét, a bűvös szó a „csomagolás” lenne.

Eleinte szokatlan volt, hogy a legkisebb dolgot, például egy gombostűt se vehettem volna úgy, hogy azt is ne zacskóban nyomják a kezembe. Eleinte szabadkoztam, mondván, hogy elfér a zsebemben, de őszinte megrökönyödéssel bámult rám a pénztáros kisasszony, de így aztán le is szoktattak külön európai igénytelenségemről.

Persze Marci otthon elmagyarázta, hogy az áruházakban a zacskó egyben a fizetés bizonyítéka, mert amit nem is figyeltem meg, mindenhol tükrök vannak, és a meztelen áruval kifelé igyekvő nemigen jut el az ajtóig, a kiszolgálók megfogták volna.

A „többet vegyen, olcsóbban kapja” jelszó ürügyén vannak – fordítgattam eleget – „economy size”, „family size”, „giant size”, „imperial size”, „king size” néven ismert különféle dolgok.

(Egyszemélyes, családi, óriás, császári, királyi.)

Ha beléptünk egy jobb üzlet ajtaján, rendszerint példás rendet találtunk. Acél, üveg, műanyag és kőborítás, számozott pultok, számozott pénztárak, számozott vagy névvel jelölt eladók, az áruk csábító szemlére kitett mintapéldányai, szervezettség, rend mindenütt.

Az idegennek ez mégis áttekinthetetlen dzsungel, a kitett vagy odaképzelt árcédulák miatt csak az odavalósi igazodhat el tökéletes bizonyossággal.

Például: list price – a hivatalos ár.

Our price – a mi árunk.

Sale price – a kiárusítási ár, ezt kerestük persze legtöbbször, és arra kellett rájönnünk, hogy ha kinéztünk valamit, előbb-utóbb leszállították az árát, csak ki kellett várni. A véleményünk az, hogy az amerikai kereskedelem lételeme a mindenhol látható és létező reklám, az árleszállítások, és kiárusítások.

Ki is találtam, hogy otthon hogyan lehetne például a görögdinnyét árulni:

Íme – Hölgyeim és Uraim! Itt a mézédés görögdinnye! Hivatalos ára kilónként 26 forint, országosan hirdették 25 forintért, a termelőszövetkezet saját ára 24 forint. Megalakulásunk 10-ik évfordulója miatt minden idők legalacsonyabb áráért kaphatja meg, kilója csak huszonhárom forint. Tessék, most vegyen belőle, áraink csak MOST érvényesek. (Hát nem tudom mi legyenek, ha nem tódulnának a vevők, és különben is mennyire snassz lenne, ha simán ki lenne írva 1 kiló 23 forint.)

Harmadik fejezet:

(1994 április 16. szombat.)

Első fürdés a tengerben. A tengervíz sós, és keserű. – Tornádó Texas államban. Vásárlás a Marshall-ban. – Mire jó a GM kártya? – Nem cserélek semmit vissza!

Reggeli után Marci hív, hogy nézzek le a balkonról a tengerre. A tenger megszelídült, szép, hosszú hullámai vannak, és végre alkalmas arra, hogy ismeretséget kössünk vele. Indulás előtt még leápolom nejemet, aki igencsak megpirult a tegnapi, kissé felelőtlen napozás után, elővesszük a legnagyobb faktorú napozókrémet, bár Joli ezt látva kijelenti, hogy itt nemcsak 10, hanem 25 fokozatú krém is van. Miután a 4. – floor-on (szint) vagyunk, amerikai szokás szerint (akik tudvalevő, nem másznak lépcsőt) az elevator-hoz (felvonó) vonulunk, és azzal liftezünk le az üdülő kertjébe, a sorban álló pálmák között – melyekről sok fényképet készítettem –, és a partra vezető kijáráshoz megyünk.

Útközben az egyik földszinti teraszcsoport egy szürke, apró mókus néz ránk aggódó szemekkel, majd beugrik a bokrok közé, később gyakran láttuk néhányukat, amint a reggeli órákban légtornáztak a lombos fák koronájában.

Mivel papucsban nem lehet a süppedős koralhomokon járni, azt hátrahagyva, mezítláb indulunk a főveny felé. Sokszor, mikor külön-külön voltunk, a hátrahagyott papucsainkból tudtuk, hogy ki van a tengerben, vagy a parton. Joli és Bella csak a partra jön velünk, ott sorban állnak a nyugszékek, ők csak napoznak, én egy táblafeliratot fordítgatok, Marci nevet rajtam, hogy ne fáradjak hiába, a felirat csak az, hogy a nyugszékeket, ha levisszük a partra, hozzák is vissza. (Ezt senki nem tartotta, be, a gondnok húzogatta vissza helyükre estéként.)

Kiválasztunk egy-egy fekvőpadot, leterítve a nálunk lévő nagy fürdőlepedővel, rátesszük a velünk lévő dolgokat, krémet, sapkát, fényképezőgépet stb. minden dolgunk teljes biztonságban volt, a partszakasz csak az üdülőhöz tartozott, oda idegenek be sem tudtak jönni. Később láttuk, hogy a nyilvános part jóval lejjebb, két üdülő között van, ott elég nagy volt a zsúfoltság.

Amikor lementünk a fővenyre, közvetlenül a hullámverés szélére, a tengervíz egyáltalán nem volt meleg, sőt egyenesen hidegnek tetszett. Marci biztatott már benn a vízben, hogy bátran előre, és majd a nyelvemet haraptam el, mert a víz szélén egy elég mély árok volt, amibe beleléptem, ezeket az egymás után következő hullámok vágták bele a puha fővenybe. Ezen túllépve, már derékig ért a víz, és rögtön megkaptam az első pofont az Atlanti óceántól.

A tegnapi hullámokhoz képest a maiak szelídebbnek látszottak, de csak a partról!

Még beljebb menve a következő hullámot várva, jól megvettem a lábam, és szembe-szegültem a érkező hullámmal. Buuumm!! Olyan ütést kaptam a mellkasomra, hogy elállt tőle a lélegzetem. Marci elkapta a karomat, mert látta, hogy valami baj van velem, és kiabálta, hogy ne szembe, hanem oldal állva várjam a hullámokat. Igen, hamarosan beláttam, hogy az itteni hullám nem azonos a budapesti Gellért fürdőben megszokottal. Némi próbálkozás után rájöttem a csínjára, és szépen együtt kapaszkodtam, ringatóztam ezt követően a hullámokkal, kihasználva erejüket, és így mindjárt kellemessé vált az egész. A vízben nem lehetett elmélázni, mindig készülni kellett a következőre, de olyan is előfordult, hogy két hullámból váratlanul egy harmadik keletkezett, egy ilyen vágódott az arcomba, jókora kortyot nyeltem belőle. Rögtön megtudtam, hogy a tengervíz olyan keserű-sós, hogy a Mira keserűvíz hozzá képest egy édes ital.

A tengeri fürdőzés végeztével muszáj zuhanyozni, – mert a só mindjárt kiválik, látszik a bőrön, és kellemetlen viszketést okoz, – amit meg is tettünk az üdülő bejáratánál lévő zuhanyozónál.

Amikor elegünk lett a forró napból, visszavonultunk a szoba hűvösébe, a kinti hőmérséklet 86 F, amely Celsius-ra átszámítva $(86-30)/2=28$ foknak felel meg, de a 90%-os párásság miatt sokkal többnek éreztük. Visszatérve a partról, bekapcsoljuk a televíziót, és látjuk, hogy tornádó pusztított két állammal arrébb – Texas-ban, Joli állandóan ezzel riogat minket, hogy vihar jön – angolul thunderstorm – menyörgővillám – de egyelőre ez elkerül minket.

A lunch-ot hamar elintéztük, és újabb felfedező útra indulunk, a Marschall nevű áruházba, ahol short-ot a hölgyeknek, és nekem egy sportcipőt szándékozunk venni.

Mint már a bevezetőben említettem, hogy itt nincs divatja az emeletes épületeknek, minden földszintes, de akkora területen, mint egy vásárcsarnok, előtte 200-300 kocsinak van parkolóhely.

Marci mesélte, hogy a környékünkön nemrég egy kifejezetten italok árusítására nyílt egy bolt, és a tulajdonos majdnem csődbe jutott, mert nem építetett parkolót is az épülethez. Márpedig itt, ha a kocsival nem tudnak megállni (még a szemben lévő oldalról sem hajlandóak átmenni!!), akkor messzire elkerülik azt az üzletet, ezért a tulajdonos lebontotta az épület egy részét, hogy 20-30 kocsinak legyen hol parkolnia, és csak ekkor állt helyre az üzletmenet.

Megérkezvén a Marschall áruházba, előtte parkolt kb. 200 gépkocsi, azt hittem, hogy sok vásárlóval fogunk találkozni. De nem így történt, mert ez az áruház akkora volt, hogy a budapesti Skála elfért volna az egyik sarkában, a vásárlók szétszóródtak az épületben, és ha tegnap az élelmiszerekkel kapcsolatban elámultam az ott lévő választékon, akkor itt ugyanazt kell elmondanom a termékek végtelen soráról. (De nem úgy, mint otthon, hogy egy fazon van több színben, és méretben, hanem szinte minden darab más és más.) A végen attól féltem, hogy nem találom meg a bejáratot, ahol a kocsink parkolt, olyan sok, egymásba nyíló szektorban jártunk. A vásárlás természetesen órák hosszat tartott, és sikerült mindent kiválasztani, amit előre elterveztünk. A kiválasztott ruhadarabokkal a próbafülke felé indultunk. Itt fel kellett mutatni, hogy hány darabot kívánunk próbálni, és így egy számot kaptunk, amely a darabszámot mutatta. A próbára egy egész teremnyi (!) fülke áll rendelkezésre, ahol nyugodtan lehet próbálni, – természetesen férfi és női külön – hisz kényelmes, szellős, tágas helység ez. Ha a kiválasztott holmi megfelel, be kell a kocsiba tenni, és a pénztárnál kifizetni. Ha nem, akkor a próbafülkék előterében serénykedő áruházi alkalmazottnak kell a számmal együtt odaadni. Így biztosítják, hogy senki ne tudja a táskájában elrejteni, vagy a ruhája alá felvenni a megkívánt holmit.

Az árakról csak annyit, hogy itt sem adtak semmit ingyen.

Nagyon jónak tartottam azt az amerikai szokást, hogy itt senki nem fizet készpénzzel, hanem kártyával, amelyet egy okos számítógépes-leolvasóba helyeznek, az elkészíti a számlát, és azt a kártya tulajdonosának alá kell írnia a pénztáros szeme előtt, amelyet azonnal összehasonlít a kártyán lévő aláírással. A kártya leolvasásakor a számítógép ellenőrzi, hogy nincs-e a kártya letiltva, mindenhol összeköttetésben vannak a központi számítógép adatbankjával. Ha valamilyen hiba van, – tartozása van – vagy nem stimmel az aláírás, a kártyát egyszerűen elveszik, és kiállítanak egy formanyomtatványt, melyet megküldenek a kártyát kiállító banknak.

Ez főleg akkor történik meg, mikor a kártya tulajdonosa nem fizeti meg a múlt havi tartozását (a kártyákkal vásárolt áruk ellenértékét a kibocsátó bank fedezi, és csak az azt követő hónapban küldi meg a számlát a tulajdonosnak, így két hónapig gyakorlatilag a kártya-tulajdonos a bank pénzét használja), de ilyenkor az adós nagyon nehéz helyzetbe kerül, a

bizalmat elveszti. Természetesen nem tud új kártyát váltani, mert a bankok is összeköttetésben állnak egymással, és a renitensről egymást értesítik.

Vendéglátóink a GM (General Motors) autógyár kártyáit használták, ugyanis a kártyát kibocsátók azt vállalták, ha az ő kártyájukat használják (és persze az ő számlájukra vásárolnak), akkor minden dollár után 5 % jóváírást kapnak, amelyet egy következő gépkocsi vásárlásakor beszámítanak. Persze az ismert bankok, akik a – VISA, EUROCARD, MASTERCARD, GM, POSTCARD – stb. kártyákat kiadták, mind-mind valamilyen kedvezményt kínálnak, hogy az ő számlájukra vásároljanak, az ő bankjukon keresztül gyakorolják a pénzforgalmat.

Miután mindenki kártyát használt, naponta hallottuk a csodálkozó kérdést:

– Cash? (Kézpénz?)

Marci mindjárt az első napon javasolta, hogy mindig a kártyáját használjuk, és utólag majd elszámolunk, mert így az ő 5%-át gyarapítjuk majd a kártyáján, amely eljárást a ottlétünk alatt – hacsak lehetett – állandóan használtunk is. Hó végén aztán a bank el is küldte a számlákat, melyet csak alá kellett írni, aztán egyszerűen leemelte a Dundics számláról. Pénzt senki nem használt és nem látott a művelet során. Természetesen, mivel nem kell azonnal fizetni

(csak két hónap múlva jön a bank felszólítása) a kártyával való „fizetés” nagyon csábít vásárlásokra, de itt az a szokás, hogy pl. hasonló ruhákból 5-6 darabot is vásárolnak, és ha nem tetszik, másnap, harmadnap egyszerűen visszahozzák őket. Persze a bolt nem törődik azzal, hogy előzőleg kártyával vásároltak, hanem kézpénzben visszafizeti az összeget.

Miután majdnem mindig visszacserélik, visszaviszik a vásárolt árút, persze a számlát, címkéket rajta kell hagyni a ruhákon. Joli egészen kétségbeesett, mikor az üdülőben letéptem a sportcipőmről a címkéjét, – hogy azt akkor nem tudjuk kicserélni, nem veszik vissza –. Persze, mivel ott az üzletben felpróbáltam a cipőt, és addig nem nőtt meg a lábam, míg hazaértünk, nem is állt ilyesmi szándékomban, és teátrálisan magamhoz szorítottam, hogy – ezt nem adom, ez az enyém –.

A többiek jót derültek rajta és még napokkal később is emlegették a jelenetet.

Negyedik fejezet: **(1994 április 17. vasárnap.)**

Délelőtt fürdés a tengerben, úszóedzés a swimmingpool-ban. – Délután látogatás az Ocean World-ben.

Eljött az első vasárnapunk, nagyon szép idő volt, mindannyian levonultunk a tengerhez, kellő előkészítés után, megtanultuk, hogy itt nem lehet a nappal viccelni.

A szokásos műsor következik, először egy kis hullámlovaglás, majd séta a fövényen, kagylókat keresve, majd újra vissza tengerbe. Megpróbálunk itt is úszni, de a következő hullám mindig rossz irányból jön, és mindig egy – arcunkban csapódó – hullámpofon vet véget a próbálkozásnak.

Visszatértünk a kedvenc medencénkbe, ahol sima volt a víz, és nagyon jól lehetett úszni, főleg reggel és este, úgy érezhettük, mintha a saját medencénk lenne, mert senki nem volt ott ilyenkor. Mindennap – többször is – úsztunk és nagyon jól tett erőnlétünknek, és felesleges kilóink egy részét el is veszítettük.

Lunch-ra egy kicsit többet ettünk, mert délután többórás sétánk lesz, meglátogatjuk Fort Lauderdale egyik látványosságát, az Ocean World-ot (Óceán Világá-t).

Délre érünk oda, amikor a Grandstand-nál (Nagylelátó) éppen kezdődik az egyik delfin bemutató. A nagymedence három részre van osztva, mindegyikben egy-két delfin úszik, köröz.

A legszélső medence mellett álltam, és Marcira vártam, hogy visszajöjjön, kezemben a fényképezőgéppel, mikor a delfin odaúszott mellém, kb. – egy fél méterre volt tőlem – kiemelte a fejét a vízből, a szemét felém fordította, és érdeklődve nézett, hogy mit is csinálok, egész alakomat végigpásztázta, (valószínűleg azt nézte, hogy nincs-e kezemben egy hal), én lehajoltam, hogy megérintsem, sikerült is hozzáérnem. A bőre olyan volt, mintha egy nedves gumit simítottam volna végig, aztán tovaúszott, és közben egy emberi sóhajtást hallatott. Teljesen fantasztikus volt, ilyen élményem nem lehetett volna Magyarországon!

Leültem a lelátón, és megkezdődött a bemutató. Egy csinos fürdődresszes kislány vezette a műsort, először egy palackorrú delfinnel, aki a vezényszavakra ugrott, háton úszott, kicsúszott a medence szélére, tapsolt uszonyával, a kihúzott kötél felett ugrott át. Majd a delfin bemutatta, hogyan kell egy embert a vízből kimenteni, a műsorvezető hölgyet a orrával, annak talpát tolva száguldozott a vízben. Majd egy kis fókával folytatódott a bemutató, érdekes volt, hogy a szélső medencében ott voltak a delfinek, és csicsergésükkel állandóan beleszóltak az éppen folyó produkciókba.

A bemutatók úgy voltak összeállítva, hogy mikor itt véget ért a produkció, néhány perces szünet után csak át kellett sétálni a másikhoz, és akkor ott kezdődött a másik bemutató. Így következett az Sea Lion Training (Oroszlánfóka idomítása).

Nem is kellett a műsorfüzetecskében az időpontot megnézni, a fókának olyan jó volt az időérzéke, hogy csak leült a sziklafalban vágott ajtó előtt, és tudta, hogy itt az idő, a tréningvezető mindjárt érkezni fog.

És tényleg, az ajtó feltárult, és máris repült egy kis halacska a fóka felé, amit az nagyon ügyesen elkapott. Az volt a csodálatos, hogy ez a nagy test (lehetett vagy kétszáz kiló), milyen ügyesen mozog a medence szélén is, és vezényszóra (végre volt olyan műsorvezető,

aki nem hadart, nem beszélt gyorsan, minden értettem és fordítottam Bellának) mindenfélét végrehajtott, – mosolygott, tapsolt, bólogatott – stb.

Majd következett az Underwater Dolphins (Delfin mélyvízben), ez a medence kör alakú volt, és kb. 2-3 emeletes mélyvízzel, mely egészen az alagsorig tartott, alul ablakokkal, ahol a víz mélyén látszottak a delfinek, és a bemutató-vezetők békaember szerelésben voltak, hogy követhessék a delfineket, a víz mélyén is. Ezek a delfinek bemutatták, ha van helyük a nekirugaszkodásra, mire is képesek. 8-10 méterre is kiugrottak a vízből, hatalmas csattanással és fröcsköléssel értek újból vizet, a nézők nagy derűségére. Akik egészen kimerészkedtek a medence szélén lévő korlátig, hát azoknak nem kellett aznap már zuhanyozniuk, úgy lefröcskölték őket. Persze lehet, hogy ők jártak jól, mert nagyon meleg volt, 89-90 Fahrenheit (ami Celsiusban 30 fok), de a párásság is 90-95%-os volt.

Amikor elég volt a fenti napsütésből, lementünk az alagsorba, ahol fantasztikus tengeri világ volt berendezve, képekkel és kitömött állatokkal, a delfineket a nagy kerek ablakon át láthattuk, és a velük lévő békaember intésére odajöttek az ablakhoz, odaütték az orrukát, és szemezték velünk, az őket, a túloldalról néző emberrel!

A következő előadás színhelye egy kis egzotikus park volt, melyet egy zátonyos folyócska szelt ketté, innen a név is Exotic Bird and River Reef – Egzotikus Madarak és Zátonyos folyó – ahol hatalmas papagájok mutatták meg – szintén vezényszóra, hogyan tudnak beszélni – ezt is jól értettem, majd az egyik sztármadár egy gyermekdalocskát énekelt (!) el a nézők nagy boldogságára.

A folyócskában olyan tengeri élőlények úsztak, melyeket csak békaemberként láthattunk volna – dajkacápa, barna rája, tengeri teknős. -

Az utolsó bemutató a nagy delfines medencében volt, ahol egész show-t láttunk, több delfin dolgozott egyszerre, páros ugrásokat, páros vízből mentést stb. mutattak be. Befejezésül három férfivel gyakorlatoztak, a delfinek az orrukkal tolták őket, az uszonyukba kapaszkodva húzták magukat, hátukon ültek, amíg le nem estek a keletkezett hullámoktól. Sajnos a fő attrakciót nem láthattuk, ugyanis itt lett volna a Samu, a hatalmas, fekete-fehér orka, a kardszárnyú delfin, de őt kölcsönadták az orlandói állatkertnek.

A kijárat felé haladva egy tető alá épített nagy medence mellett vitt el utunk, ahol ráják, teknősök, gömb és sziklahalak, tengeri sünek és remeterákok úszkáltak, a tengeri környezetet imitáló vízben.

Hazatérve a Native Sun (Egyszerű Nap) nevű üdülő-apartmanunkba, a lakásunkat kitakarítva, a törülközőket és ágyneműt kicserélve találtuk, melyet a „láthatatlan” takarítószemélyzet csinált.

Ez a csapat természetesen négerekből állt, érdekes, hogy Magyarországon azt hittem, hogy Amerikában lépten – nyomon négereket fogok találni. De ez egyáltalán nem így volt, semmi-vel nem volt több, mintha Budapesten lettünk volna.

Először furcsállottam a dolgot, hogy talán itt Floridában vannak kevesebben, de nem találtam többet, sem útközben – a Niagara felé – sem Pittsburgh-ban, vagy Washingtonban sem.

Az üdülő kertjét egy fiatal néger fiú gondozta – aki minden reggel valahonnan a közelből jöhetett, mert gyalog (!) volt, – lenyírta a fűvet, összegereblyézte a lehullott pálmaágakat, kosárba szedte a leesett kókuszdiókat, délutánonként, mikor a Nap már egy kicsit lejjebb vonult a horizonton, akkor kinyitotta a pázsitba épített locsoló nyílásokat.

Ezzel a fiúval megpróbáltam néhány szót váltani:

– Hello boy!! (szia, fiú!)

- Good morning, sir! (Jó reggelt, uram! kiejtve – gmóni szó -)
- What's your name? (Hogy hívnak?)
- My name is Jim (Jim vagyok)
- How old are you? (Hány éves vagy?)
- I am sixteen. (Tizenhat vagyok.)
- Since when have you been working here? (Mióta dolgozol itt?)
- Two days (két napja)
- Since when have you been living here? (Mióta laksz itt?)
- I do not live here. (Nem, én nem lakom itt.)

Itt véget is ért a beszélgetés, mert Jim vonakodott, csak kényszerből válaszolt, és a végén került is, hogy nem kelljen velem találkozni (itt mindenki tudta – mivel egyedül voltunk idegenek, a többiek mind amerikaiak voltak, – hogy európaiak vagyunk, valamilyen kommunista országból (!!), a változásokról fogalmuk sem volt, ezért volt a tartózkodásuk.)

A fiútól csak azt szerettem volna megtudni, hogy mennyit keres, a munkaideje csak napi négy óra (!) volt, de idáig nem jutottam el vele. Mikor erről Marcit megkérdeztem, ő elmondta, hogy a minimál órabér, amit kötelező megadni, óránként 4, 5 dollár. Ez a fiú 5-6 dolláros órabérért dolgozhatott itt.

Ugyanígy jártam később a takarítószeméllyel is, a köszönésen kívül nem is hallottam tőlük mást, már-már azt hittem, hogy ez a távolságtartás személyemnek szól, de akkor Marci felvilágosított, hogy ne is törjem magam, mert valahonnan Florida északi részén lévő Jacksonville környékéről vannak, és ott egész érthetetlen angolt beszélnek, és különben is a gondnok utasításba adta nekik, hogy nem érintkezhetnek az üdülőszálló vendégeivel.

Mivel volt még a dinner után idő, nejemmel a szokásos esti úszóedzésünket –, a saját medencénkben (!?) – tartottuk, (este rajtunk kívül soha nem volt senki) ilyenkor sietni kellett, mert a nyitvatartás szabályozva is volt, nem lehetett az üdülő nyugalma zavarni este 9-től reggel 9-ig.

Ez egy különleges, emlékezetes nap volt, a tengeri állatok miatt!!!

Ötödik fejezet: (1994 április 18. hétfő.)

Látogatás West Palm Beach-ban. – Először ebédelünk a McDonald's-ban. – Az autópálya 2x4 sávos, száguldás 110 mile-al. – látogatás a milliomos negyedben. – A Kennedy villa utcája lezárva.

Ma korán keltünk, mert látogatásra készültünk a West Palm Beach-ban lakó magyar származású, idősebb hölgyhöz, Joliék régi ismerőséhez, Helen Szemanszky-hoz – Ilonkához – , aki özvegyasszony volt (a múlt évben hunyt el a férje).

West Palm Beach-et megnéztem a térképen, nem is látszott messzinek, csak 35 mile volt.

(1 mile – mérföld = 1,6 km.)

Marci azt javasolta, hogy útközben ne nézelődjünk, és ne a lassúbb (ott csak 35 mile-al lehetett haladni, ezt szigorúan betartották) parti úton menjünk, hanem térjünk le a 95. számú autópályára (itt ennek – highway – a neve), mert ott lényegesen gyorsabban (80 mile volt az engedélyezett sebesség kb. 122 km.) tudunk haladni, majd West Palm Beach-ban látunk újabb csodákat, megtekinthetjük pl. a Kennedyék családi villáját is.

Igy is történt, a reggeli után kocsiba szálltunk, de nagy bánatomra Marci nem engedett vezetni, (pedig mikor még leveleztünk, arról volt szó, hogy sokat vezethetek!) azzal a megokolással, hogy az amerikai kocsik kezelése egészen más, az utcákon nem ismerem a táblákat, (ami tényleg egész furcsa volt, az európai szokásokkal ellentétben nem utasítást jelző táblák, hanem feliratok voltak, és azt nem volt idő lefordíthatni), és ha valamilyen balesetem lenne, akkor annak következményei, főleg egy külföldi számára beláthatatlanok lennének.

Itt szeretnék egy kis kitérőt tenni: a gyalogosnak feltétlen elsőbbsége van, ha bárhol leléptünk a járdáról, a kocsi megállt, vezetője türelmesen megvárta, míg elhaladunk előtte, nem rázta az öklét, nem tett megjegyzést, nem dudált, nem villogtatta lámpáit!

Az amerikai megokolás: ha az autós elüt egy gyalogost, akkor a kórházi számlától, a rokkantsági segélytől a temetésig neki kell fizetni mindent, és még utána felelősségre is vonják a bíróságon.

Itt a STOP táblának is más értelme van, ugyanis mindkét (!) irányból van tábla kitéve, és mindkét érkező autósnak meg kell állnia, elsőbbsége annak van, aki először érkezett a kereszteződéshez, de meg kell várnia, míg a másik int neki. Ugye milyen egyszerű! Ha mindkét autós megáll, nem fognak összeütközni, és nem kell vitatni, hogy „én jobbról érkeztem, nekem volt elsőbbségem.”

Megemlítem, hogy a vészvillogó bekapcsolása itt mást jelent – „lassan haladok!” –, és tolatáskor egy magas frekvenciájú szaggatott hang hallatszik, így is figyelmeztetve a hátul levőket!

És végezetül még egy dolog: a rendőrnek feltétlenül igaza van, ha vitatkoznak vele, egyszerűen elveszi a jogosítványt és félévre bevonja. Ez pedig itt a legsúlyosabb büntetés, mert autó nélkül nem lehet meglenni, dolgozni menni, vásárolni. A szabálysértésért pedig 100-200 dolláros büntetés jár! (utólag)

Az úton kiderült, hogy igazából miért akart Marci a highway-on haladni, meg akarta mutatni, hogy mit tud ez az autó. (mindig kérdezgettem, hogy miért megyünk az úton olyan lassan, mert ott csak 35 mile=56 km volt a megengedett sebesség)

Most egy kicsi műszaki leírás következik, ez a kocsi amerikaszerke nagyon közkedvelt OLDSMOBIL típus volt a GM (General Motors) autógyár sikerdarabja. Teljesen automata-váltós, csak gáz és fékpedálja volt, az Oldsmobilek között egy közepes nagyságú autó. Hat-hengeres, 3000 köbcentis, 150 lóerős motorral, a kocsi méretei 1,7 m széles, és hat és fél méter hosszú, belül luxusváltozatban, kipárnázva, ABS-sel, légkondicionálással, sztereo rádió-magnóval, automata antennával, szervó-kormányval. A kocsiban hárman-hárman kényelmesen elfértünk volna.

Ez a kocsi egyébként Jolié volt, – itt minden felnőtt rendelkezett kocsival – Marci Pittsburgh-ban hagyta saját Oldsmobilját, mely (amit később láttam is) egy régebbi típus volt, viszont az Oldsmobilek között a legnagyobb, elébe vágva az eseményeknek – ezt vezettem a pittsburgh-i utcákon, és később csak úgy emlegettem, – teherautó méretű luxus-személyautó.

Kiérve a highway-ra láttam, hogy ez nem a balatoni autópálya. 2x4 sávós volt, de helyenként hat sávós is, és csak úgy özönlött rajta a sok autó. A jobbszélső sáv előzékenyen a ráforduló, becsatlakozó autók számára van fenntartva, és azonnal igyekezni kell egy sávval beljebb kerülni. Ez sikerült is, mert itt mindenki segít a másoknak, nem esik le az aranygyűrű az ujjáról, ha a másikat maga elé engedi (!)

Marci igyekezett be a legbelső sávba és rálépett a gázpedálra. Úgy éreztem magam, mikor a repülőben a felszállás előtti gyorsításkor, beleszorultunk az ülésbe, mert a kocsi úgy megindult, mint a rakéta. Hamarosan mi voltunk elől, és végig senki nem előzött meg, míg West Palm Beach-hoz értünk. Nem tudom mennyivel repesztettünk, mert a sebességmérő csak 100 mile-ig mutatta a sebességet, de a mutató koppant a maximális sebességet jelző kis érintkezőn.

A kocsi szenzációsan feküdt az utat, ilyen sebességnél is csak lágyan ringott, és nem is érzékeltük, hogy kb. 170-180 km-el száguldottunk. A highway-on 80 mile volt a megengedett sebesség, Marci csak a kedvemért mutatta meg, haladta túl e sebességet, egyébként kínosan betartotta a táblák jelezte limitet.

Igy nagyon hamar megérkeztünk utunk újabb állomására, és erre a napra Ilonka lett a háziasszonyunk, aki szintén magyar volt (46-ban hagyta el az országot, és egy már itt született, de magyar származású férfihez ment feleségül). A háza West Palm Beach egyik legszebb részén a Greenacres City-ben van. Csupa kétszintes, 4 lakásos egyforma házikóból áll, benne viszonylag kis alapterületű lakásokkal, melyek szenzációs elrendezésűek, és sokkal nagyobb-nak hatnak, mint valójában. (kétszobás, két hálósobás, összkomfortos, légkondicionált).

Ami még inkább irigylésre méltó, hogy mindenhol zöldell a fű, és sok-sok virág illatozik, tisztaság, rendezettség van. A telep közepén mesterséges tavacskában színes tollú vadkacsák úszkáltak. Valószínű, hogy rendszeresen etetik őket, mert amikor sétálva a tó partjára értünk, rögtön kijöttek a vízből, és élelmet kunyerálva totyogtak körülöttünk.

A tó partján – azt mindegy körülölelve – tenispálya, uszoda, és a Club található, ahol az ittlakók összejöhetnek (ez elég szokatlan Amerikában), ugyanis nem divat itt a szomszédolás.

Elindultunk megtekinteni West Palm Beach legelőkelőbb helyét, a csak milliomosok által lakott palotákat, és azt az elit szállodát – Sheraton –, melybe csak nagyságok – legutóbb Reagen elnök – lakott itt, (amikor még hivatalában volt) – jöhetnek. (persze nincs senki eltöltve ettől, csak legyen elég pénze a költségeket kifizetni)

Sajnos, a fő attrakciót – a Kennedy villát nem tudtuk megnézni, mivel éppen valami felújítás folyt az utcájukban, és nem tudtunk kocsival behajtani, de úgy gondolom ez a kudarc nem fog törést okozni további életünkben, majdcsak kibírjuk valahogy ezután is.

Emberről nem sokat láttunk az utcán, úgy látszik, itt is az a divat, hogy a szomszéd kertjéhez is kocsival mennek, vagy pedig a keresett milliomosok rezidenciájukban pihentek.

Mivel nagyon elszaladt az idő, és Ilonkát sem akartuk lunch-al terhelni, a közeli McDonald's-hoz mentünk be ebédelni. Érdekes, hogy e gyorsvendéglő Magyarországon is létezik, de még nem voltunk ott sem, úgyhogy nekünk még ez is újdonság volt. Az árakat otthonról ismertük, meg kell mondanom, hogy itt elég drága volt, 2-3-szorosa a Magyarországiénak. A menü: csirkés szendvics, sültburgonyával, ketchup, mustár, és jéghideg kóla.

Kora délután indultunk vissza, és meghívtuk Ilonkát, hogy a jövő héten látogasson el hozzánk Fort Lauderdale-be, és megígértem neki, hogy palacsintával fogjuk várni.

Hatodik fejezet: (1994 április 19. kedd.)

Vásárlás a Publix-ban. – Egy különleges üzlet – az Eckert. – Kipróbáljuk a barbecue sütit, este játék a Rummyclub-bal.

Kedden reggel kifogytunk az élelmiszerből, ezért a Publix látogatásával kezdtük a napot. Kétféle tejet veszünk, egyiket magunknak, ami olyan, mint az otthoni, dobozos, és 2,5 %-os zsírtartalmú, ami szerintem csak az idegeneknek van, az amerikaiak és így Joli is, a teljesen zsír és kalóriamentes 0%-os tejet kedvelik. Ott az üzletben megtanácskoztuk, hogy mivel ma nem megyünk sehova, egy jó kis partit csapunk estére, és nyársonsültet készítünk.

Meg is vettük a hozzávalókat, csirkecombot, csirkemellet, és javaslatomra sütni való kolbászt is, melyet itt csak spanyol kolbásznak ismernek, és persze nem olyan paprikás és nem olyan zsíros mint az otthoni.

Joli persze kiegészítette a lakomát mindenféle salátának valóval, és a pénztárhoz vonultunk. Ahhoz képest, hogy nem is igen akartunk vásárolni, hát a bevásárlókocsink elég tele volt, mert többféle gyümölcsöt is vettünk, és Marci kifejezett kívánságára egy kis zsák gapefruitot is, amely olyan finom, hogy mikor először ettem belőle azt hittem, hogy narancsot eszem. A grapefruit Kubából érkezett, itt úgy látszik a fennen hirdetett embargót nem nagyon tartják be, mégis kereskednek velük, hiszen a cukor amit árulnak, nádcukor, és az is onnan származik.

A pénztárnál a szokásos műsor, a bevásárlókocsit odatoljuk a fizetőpulthoz, az ott lévő kisegítő lehajtja a kocsi elejét és az árukat sorban a pultra teszi. A pénztáros áttolja a fotocellás érzékelőn – a vonalkód alapján – beolvassa az árut (amely nemcsak a számlát állítja össze, a számítógép levonja a raktárkészletből is, ilyen nálunk is van pl. a Délker diszkontban), és a végeredményt kiírja a képernyőre. Joli átadja a GM kártyáját, megkapja a számlát, melyet aláír, azt ellenőrzik, majd a végén a másik kisegítő az árut fajtánként külön zacskóba teszi, és szépen visszarakja a bevásárlókocsiba, melyet lehet kitolni a parkoló autóhoz.

A parkolóban hagyott bevásárlókocsit egy másik alkalmazott – ez mindig néger volt (!) –, szépen visszatolja az üzletbe.

Visszafelé menet Joli bevitt egy üzletbe, melynek felirata Eckert volt, amely szintén egy üzletlánc neve, ebben az üzletben mindenféle orvosi, gyógyszerári dolgot árulnak, – amely lényegében olyan volt, mint amilyenek itthon a háború utáni években a drogériák voltak. A vény nélkül vásárolható gyógyszerek, vitaminok, dioptriás szemüvegeken kívül mindenféle elsősegélynyújtó szerek is kaphatóak voltak. Joli az üzlet sarkában álló gépezethez invitált, – ez teljesen – do it yourself – csináld magad volt, ami egy vérnyomás-ellenőrző műszernek bizonyult: beledugtuk a balkarunkat, és a zöld start gombbal indítottuk el. Egy gumipárnát szorított a balkarunkra, felpumpálta, és máris ott állt az aktuális vérnyomásunk és pulzusszámunk a kis képernyőn, és gombnyomásra egy kis papírcsíkra ki is írta a végeredményt. Ekkor láttam, hogy miért is vagyok én napok óta mindig álmos, a megszokottnál 10 egységgel lejjebb volt a vérnyomásom és pulzusom, mint Magyarországon! (ezt követően egy kis konyakkal mindig segítettem a vérnyomásomat helyreállítani, hm.)

Ezt az üzletet a későbbiek során, ha utunkba esett, mindig felkerestük, és méricskeltük vérnyomásunkat.

Visszatérve üdülönkbe, napoztunk, fürödtünk, úsztunk, hol a tengerben, hol a swimmingpoolban, és mikor eljött a vacsora ideje, a kertben nekiláttunk Marcival a nyárson sütésnek.

A barbecue sütő nem más, mint egy palackos gázzal működő rostsütő, melynek rácsaira csak fel kellett tenni a barbecue mártással bekent húsokat és kolbászt, és időnként megforgatva szép pirosra kell sütni. Hogy jobban teljen az idő, egy-két dobozos sört is vittünk magunkkal, és amíg mi a kertben ügyködtünk, a hölgyek – Joli és Bella – fent a konyhában elkészítették a salátákat, amelyek itt valóságos költemények, és mindenféle salátának (fejes saláta, főtt zöldborsó, karfiol, uborka, retek, főtt kukorica, káposzta, dinnye stb.), nevezhető össze van keverve és dresszingszel (salátaöntettel) van leöntve.

A dinner-nél mindig összegyűltünk, szépen megterítettünk, ez volt a nap fénypontja, és nemcsak az étkezés miatt is, mindig megbeszéltük az aznap történeteket, és közösen kitaláltuk a másnapi teendőket.

Vacsora után a Dundics házaspár kihívott minket egy rummyclub nevű játékra, mely nem más mint a römikártya dominós változata, némi változtatással. Persze nem tudtuk, hogy profikkal állunk szemben, hát úgy elverték minket, hogy még most is emlegetjük. Közben persze sokat beszélgettünk, és nagyokat nevettünk. Joliék felemlgették a Szedlák házaspárt (Bella szüleit), akik öt évvel ezelőtt voltak itt.

Hetedik fejezet: (1994 április 20. szerda.)

Megérkezik az eső. Látogatás a Swap Shop-ban. – Szuper adattárolás óra nekem, memóriakártyás digital dictionary a fiamnak. – Igazi hot-dog-ot eszünk. Indítsak egy vállalkozást?

Ezt a napot várta, jósolta Joli nekünk, megérkezett az eső. Persze nem azért, hogy elővegyük az esernyőt, hanem egy kis enyhülést kívánt, mert napok óta nagyon párás volt a levegő, egy kis lehülés jót tett volna mindannyiunknak. De milyen eső volt ez!!?? A szél időnként annyira heves volt, hogy a vízzuhatag szinte vízszintes volt, a kisebb kókuszpálmafák megtépett koronája lebegni látszottak. Nehéz volt elhinni, hogy ez az örvénylő víztömeg az égbolt felhőiből szakadt, úgy nézett ki, mintha egy hatalmas fecskendőből permetezne. Ilyet Európában nem is tudtunk volna elképzelni.

Az égszakadásra természetesen számítottunk, mert a „Weather Forecast” napok óta ígérte, így zuhogó esőben indulunk el a nagy „zsibvásárra”, ahogy Marciék elnevezték, persze ez sokkal több, mint amit e szó takar.

Mit is olvastam valamelyik reklámfüzetben? Hát persze, gyorsan előkeresem, mert emlékszem erre a szóra, hogy Swap, de úgy van írva, hogy az első betűje egy dollár jel: \$wap.

Idézem a reklám első sorát:

„Swap Show.

No stay in South Florida would be complete without a trip to the Swap Shop of Fort Lauderdale, a unique discount shopping and family entertainment attraction.”

„Swap bemutató.

Nem teljes az utazás Dél Floridában, Fort Lauderdale-ben a Swap Shop megtekintése nélkül, ahol példátlan diszkont áruház és egy családi szórakoztató bemutató vár.”

Így indulunk el korán reggel, mert Marci emlékezett arra, hogy csak annyi látogatót engednek be a Swap területére, mint amennyi parkolóhely (!) van, mert természetesen mindenki kocsival érkezik, és biztosítják a parkoló kocsik őrzését is.

Megérkezés után – mivel az elsők között érkeztünk, még válogattunk is a parkolóhelyekben – láttuk, hogy a sátor tetők alatt felállított elárúsító helyeken még csak akkor kezdték kipakolni az eladnivalót, és még várnunk is kellett, hogy azokat megtekinthessük.

Az mindjárt feltűnt, hogy ugyanazon áruk, melyeket a Marschall-ban, vagy az Eckert-ben láttunk, itt fele-harmadáért kaphatóak, igaz mindenféle garancia és cserélési lehetőség nélkül, de hát egy pulóver nem fog elromlani egy – két felvétel után, és láttuk azt is, hogy több darab esetén még olcsóbbak a ruhaneműk. Mivel itt ügyeltek arra, hogy egyféle áru egymás mellett legyen, soronként ugyanaz volt látható – az egyikken ékszerek, órák, a másikon T shirt-ek, blúzok, ruhák, a harmadikon cipők, táskák, erszények, övek, bőrpöndök, stb.

Itt megvalósult az, hogy ugyanaz, vagy hasonló áru versenyzett egymással, az egyiknél olcsóbb volt, mint a másikinál, és érdemes volt végignézni, és csak a legvégén vásárolni, nem kellett sietni, hanem türelmesen megkeresni a legolcsóbbat.

Természetesen alkudni is lehetett, ebben különösen Joli járt az élen, képes volt az olcsót is a felére lealkudni, figyelmeztetett is, hogy ne nagyon mutassunk semmi irányt nagy lelkesedést,

most az egyszer jól jött az, hogy csak magyarul tudunk beszélni, mert az eladó ebből egy kukkot sem értett.

Itt találtam magamnak a Casio márkájú, telefonszám regiszteres – kétemeletes – számológépes – órát magamnak, az eredeti ár negyedéért, melyet azóta is boldogan viselek.

11 órára már elég fáradtak voltunk, persze a Swap területének csak egy részét láttuk még, igaz Marci reggel azt mondta, hogy könnyedén eltöltjük itt az egész napunkat is, csak bírjuk gyaloglással.

Ekkor következett a reklámban emlegetett – családi szórakoztató előadás, ami nem volt más, mint egy könnyed cirkuszi bemutató. Összekötöttük a kellemest a hasznossal, megnéztük az előadást, mely éppen 12-kor kezdődött, – ettünk közben valamit, és még ki is pihentük magunka. A cirkuszi show egy kis orgonaszóval kezdődött, melyet összekötöttek egy kis vízeséssel – szökőkutakkal –, melyek a zene ütemére, fantasztikus fényjátékkal együtt mozogtak. Majd artisták, felnőttek és gyermekek váltották egymást, különféle produkciókat bemutatva. Végezetül egy elefánt vonult be hátán a gondozójával, az ott lévő gyermekek nagy örömére.

A gyermekek részére volt még egy másik lehetőség – egy kis, komplett Vidám Park, ahova a szülők befizethették őket, és megfelelő felügyelet alatt voltak, amíg szüleik vásároltak.

Itt ettünk lunch-ra egy különleges hot-dog-ot, az elválaszthatatlan amerikai stílusú – jégdarabos colá-val.

Az emeleti részen voltak elhelyezve azok az elárúsító helyek, ahol aranyat, drágaköveket, és értékes műszaki árut lehetett kapni. Itt is a bőség zavara volt, elképzelhetetlen mennyiségben, de körülbelül fél áron meg lehetett kapni mindent. Itt vásároltam fiamnak – aki szintén számítógépes beállítottságú, – egy IC kártyás digital dictionary-t (elektronikus naplót).

Odakint tócsák álltak mindenhol, és az eső táncolt bennük. Délutánra aztán kisütött a nap, és nemhogy lehült volna, hanem még párásabb lett a levegő, és egy óra múlva nyoma sem volt annak, hogy egész délelőtt esett az eső. A föld annyira gőzölgött, hogy a lélegzetünk majd elakadt, nehéz lett tőle és a környék olyan, mintha szaunafürdőbe tévedtünk volna.

Miután visszatértünk az üdülőbe, Marcinak eszébe jutott, megígérte nekem, hogy megmutatja a Sears áruházat, amely egy szerszám áruház, és minden kapható a kalapáctól a hegesztőgépig.

Marci ugratott is, hogy nem akarok-e egy kisvállalkozást indítani. A tippje az volt, hogy itt nyugodtan megrendelhetek mindent, ami egy kis gépműhelyhez kell, egy cent sem kell hozzá, majd elmegyek a bankhoz, ott bemutatom a rendelést, tájékoztatom őket, hogy mit is akarok kezdeni a vállalkozással és a megrendelt gépekkel, majd a bank kifizeti-megelőlegezi nekem az egészet, és csak 1 év (!) múlva kell a törlesztést megkezdenem – ráadásul még részletre is megy – és ez ideig teljes adókedvezményt is kapok!

Elképzelhető ez Magyarországon, mikor fognak egy vállalkozási kedvet így díjazni?

Nyolcadik fejezet: (1994 április 21. csütörtök.)

Mi az a Noé Bárkája? – A Galéria megtekintése, nekünk ez túl drága. – Találok egy Nyitrai-t a komputerben. – Látogatás a milliomos negyedben. – Forgunk egyet a Pier 66-ban. – Pizza Hut-ban vacsorázunk.

Ma reggel borús égre ébredünk, megint lógott az eső lába, ezért nem siettünk a reggelivel. Hamarosan szétszóródtunk, Marcinak valamilyen hivatalos dolga volt, elvitte a kocsit, a hölgyek kivasalták az előző napokban kimosott fehérneműt – elég lassan száradt minden ebben a nagyon párás levegőben – én pedig lementem a tengerpartra, és a fövenyen sétálva, kagylókat gyűjtöttem.

Ekkor találtam a fövenyen azt a különös szerzetet – amit Marci csak valamilyen medúza néven emlegetett (hazaérkezésünk után utánanéztem és meglepetésre Noé bárkája nevet viselte). Ez úgy néz ki, mintha egy átlátszó, gyermekfej nagyságú felfújott hosszúkás gömb volna, és alul sok, hosszú csáppal. Ez egyébként a benne lévő levegő miatt a felszínen úszik és ha valami beleakad a lelógó csápjába, akkor azt elfogja és lassan megemészti.

Marci figyelmeztetett, ha ilyennel találkozom a parton, nehogy rálépjek, mert a csalánozó sejtjeitől égési sérülést kapok, és akkor a további tengerben való fürdésemmek befellegzett.

A parton sétálva távoli dübörgésre lettem figyelmes, és hamarosan megpillantom a zaj okozóját, a parti őrseg helikoptere húzott el a víz felszínétől 4-5 méterre, a felelőtlen fürdőzőkre vigyáznak, nehogy gumicsónakon elsodródjanak, érdekes volt megfigyelni, hogy mikor volt ilyen eset, a helikopteres járőr felszólította az egyik közelben lévő motorost, hogy haladéktalanul segítsen a bajbajutottnak, és az szépen kihalászta az elsodródott fürdőzőt.

A másik feladata, hogy figyelje a vizet, és figyelmeztesse a fürdőzőket, ugyanis még nem is szóltam az igazi veszélyről – ugyanis a meleg vizet itt nemcsak az emberek szeretik, hanem a nagy, fehér, „emberevő” cápa is!

Mikor Marci visszajött, eloroztuk tőle a kocsit és Jolival, Bellával hármasan a Galériába mentünk körülnézni. Ez nem valami képzőművészeti bemutató, mint neve után gondolnánk, hanem a legelegánsabb, legdrágább vásárló centrum.

Gyorsan bemenekültünk ide, a kinti fülledt, fojtogató levegő elől, persze itt is légkondicionálás volt, és addig maradtunk, amíg fázni nem kezdtünk. Mindent megnézünk, de semmit sem vásárolunk, ez a hely nem a mi pénztárcánknak való.

Én észrevettem egy „Radio Shack” boltot, melyről már tudtam, hogy műszaki-elektromos dolgokat árulnak, és a hölgyeket azonnal magukra hagytam.

Az eladó már az üzlet előtt fogad:

– May I help you, sir? (Szolgálhatok valamivel Uram?)

– Yes, please. I would like to buy a computer. Where can I find then?

(Igen, kérem. Szeretnék vásárolni egy komputert. Merre találom meg azt a helyet, ahol árú-sítják?)

– Do you want to buy it for yourself or for your boy? (saját számára, vagy a fiának?)

– For myself (magamnak)

– There in the far right corner. (ott, a távoli jobbsarokban)

– Thank you very much. (hálásan köszönöm.)

Igen, már ott villódzott a színes monitor képernyője, és a régi ismerős fogad, a

Windows 3.1-es operációs rendszer ikonjait látom. Mivel már hozzászoktam, hogy minden kiállított tárgyat szabadon lehet kezelni, mindjárt megfogtam a mouse-t, és rákattintottam egy adatbázis ikonjára.

Egy telefonregiszter volt, és az eladó biztatására, aki ugyan látta, hogy külföldi vagyok, beírtam a Nyitrai nevet. Röpké egy-két másodperc múlva ott volt a válasz:

– John P. Nyitrai adress: Ohio State, Lexington, Cleveland blv. 12. phone: 01-112-132-4431. (!)

Hiába, ezek a Nyitraiak a világ minden táján élnek, megfordulnak!

Nemcsak nekem, hanem az eladónak is tátva maradt a szája!

Mielőtt jobban belemerültem volna, a hölgyek már keresésemre indultak, mikor Bella meglátta az üzlet feliratát, tudta, hogy itt kell engem keresni.

A bejáratnál búcsút intettem az eladónak, aki csalódottan vette tudomásul hirtelen távozásomat.

Hazatérve lunch-olunk, majd fürödtünk a tengerben, úszunk a swimmingpool-ban

(Bella már 20-szor úszik mellúszásban, oda-vissza, a napi hozamot folyamatosan emelte, én csak gyorsan csapkodok néhány hosszt), majd napozunk egy sort, melynek a csepegő eső vet véget.

Sebaj, úgylis készülődniünk kell, egy kilátó presszóba megyünk, ahonnan egész Pompano Beach-et be lehet látni.

Neve ott díszleg a homlokzatán: Pier 66.

Odafelé menet egy kis kitérőt teszünk, Marci meg akarja mutatni, hogy itt is van milliomos negyed, nemcsak West Palm Beach-on. Itt végigmegyünk egy – két soron, itt készítettük legszebb pálmafás felvételeinket.

Itt láttuk, hogy pálma és pálma között mi is a különbség, nem is hittünk a szemünknek, mindegyiket meg is fogtuk, végig is simogattuk. Közelről látszott, hogy az egyik pálmának végig egyforma hengeres a törzse, a másiknak sima, aztán a közepén kidudorodik, mintha várandós volna, a harmadik lent, a tövénél vastag, aztán felfelé elvékonyodik. Sajnos, mikor Amerikát tanulmányoztam a meglévő könyveimből, a pálmákból nem készültem fel, és ezért nem tudom megmondani igazán, hogy milyenek, mi a nevük.

Később láttam, hogy ezek a pálmák nem itt nőttek meg magasra, hanem máshonnan hozzák, hatalmas trélereken, szépen ki volt emelve – földlabdástól, és így ültették végleges helyére.

Érdekességképpen azért megemlítem, hogy rendőr-járőrökcsikkel nemigen találkoztunk az itt – Floridában – eltöltött két hét alatt, de mikor itt jártunk a milliomos negyedben, velük kétszer is összefutottunk, úgy látszik, hogy ezt a részt kiemelten féltik, ellenőrzik. Mikor fényképeztem, akkor is megjelent egy, le is lassított, megnézett magának, de amikor látta az Oldsmobil szuper kocsinkat (azért ilyen sem volt itt mindenkinek) megnyugodva – vagy felírta rendszámunkat (?) – távozott.

Itt a ház (csodapalota) egyik oldalán parkolnak – több kocsival is – a másik oldalon egy saját használatú vízi csatorna van, ahol a motoros-yacht várakozik (dollár) milliomos gazdájára.

Megérkezünk a kilátóhoz, gyorslifttel felrepülünk a tetejére, Marci figyelmeztetett, hogy helyezzem készenlétbe a fényképezőgépet, mert a lift az épületen kívül megy, és üvegfala van, és készült is néhány, különleges fotó.

Az épület teteje egy forgó presszó, és kényelmesen, a fotelben ülve tudtam fényképezni, az egész Pompano Beach, a tengerpart, a kikötő, a luxusnegyed előttünk hevert.

A felszolgáló-kisasszony rögtön ott-termett, és máris nyújtja az itallapot, amelyen számunkra ismeretlen fantázianeveű italok szerepelnek, és Marci javaslatára (ő már többször járt itt) az egzotikus hangzású „pinacolada” ital mellett döntöttünk.

Ez az ital többféle gyümölcsből, kétféle rumból és sok jégből kevert ital volt, ami nagyon finom volt és a kinti meleg után igen jól esett.

Különleges élmény volt a kikötőben a sorban parkoló vitorlásokat, motorosokat látni, a másik oldalon az Ocean boulevardot, a felemelt kikötőhíddal, a sátor tetős kis sportsarnokot, a milliomos negyed saját vízi útját, az ott lévő nagy motoroshajókkal.

Mikor megittuk a rendelt italunkat, és miután nem bírtuk tovább – már – már dideregtünk a légkondicionáló hideg fuvallata miatt, lelifteztünk a földszintre, az épület parkjában egy kicsit felmelegedtünk, megcsodáltuk az ott lévő citrus fáleségeket.

Joli javaslatára nem otthon vacsoráztunk, hanem egy másik különlegességet kerestünk fel, a Pizza Hut-ot (Pizza Kunyhó).

Ez teljesen hasonló a McDonald's-hoz, azzal a különbséggel, hogy itt mindenkit a helyére vezetnek, az asztalnál veszik fel a rendelést, nagyon csinos kislány volt a felszolgáló, csak sajnos olyan gyorsan beszélt, hogy megint egy-két szót értettem meg beszédéből.

Már előre mondtam feleségemnek, – figyelj, hogy fog csodálkozni – és tényleg, mikor észrevette, hogy nem vagyunk amerikaiak, Joli azonnal felvágott velünk, hogy vendégek vagyunk Európából, megint hallottuk azt az örömdő „Oh, very fine!”-t, amit itt „ez, igen!”-nek felel meg.

Kétszer kétszemélyes pizzát rendeltünk, és amikor kész volt, a kisasszony kissé zavart arccal magyarázott valamit, ugyanis a szakács nem két-két személyes, hanem az egyik helyett egy négyszemélyest – nagyobb – pizzát készített nekünk, de biztosított róla, hogy árban ugyanaz lesz.

Joli mondta neki, hogy nem baj, majd csak megbirkózunk vele, de az bizony kifogott rajtunk. De hát ebben az étteremben erre is fel vannak készítve és Joli egy „doggybag”-et (kutyuska-doboz) kért, ami nem volt más, mint egy papírdobozka, amiben a vendégek el szokták vinni, ami a pizzából megmaradt. Ahogy körülnéztem, nemcsak mi jártunk így, a többiek sem tudták megenni a rendelt pizzát.

Kilencedik fejezet: (1994 április 22. péntek.)

Látogatás a Marschall-ban, vérnyomás-ellenőrzés az Eckert-ben. – A vacsorát mi készítjük, felvágunk a palacsintával. – Fürdünk a whirlpool-ban.

Az idő, mint tegnap, borús, párás, nyomott, fáj tőle a fejem (mindig leesett a vérnyomásom, csak később jöttem rá, hogy egy korty konyak segít rajtam).

A TV-t nézzük, hogy milyen kilátások vannak mára, milyen programot csináljunk. Mivel esőre állt, szabadban nem lehet lenni, elmentünk kedvenc bevásárló helyünkre, a Marschall-ba. Joli azt szerette volna, ha Bellának valami különleges, szép dolgot találunk, de hát az ő szavaival élve „én egy nehéz eset vagyok”.

Visszafelé bevásárolunk a Publix-ban, és elhatározzuk, hogy ma mi készítünk vacsorát, Jolinak egy szabad estét biztosítunk. Persze előzőleg sem hagytuk magára, de ezt csak mi akartuk csinálni. Olyan ételt találtunk ki, ami nem lehet nehéz, vagy zsíros, mert nem ették volna meg, Joliék már eléggé amerikaiak lettek, ami az ételeket illeti, ezért – karfiollevest vajgaluskával és palacsintát készítünk, – határoztunk el.

Bella megállt a Publixban egy nagy üvegmedence előtt és elborzadva nézte az ott nyüzsgő nagy rákokat – homárokat. Ezt egy arra haladó férfi észre is vette, és mosolyogva, kedvesen kérdezte:

– Do you want a lobster? Shell I take out? (Óhajt egy homárt? Kifogjam?)

Bella megértette, és rémülten tiltakozott magyarul, hogy nem, nem.

Joli csodálkozott, hogy milyen jól kiismerjük magunkat az üzletben, persze ez nem az a Publix volt, amelyikben előzőleg jártunk, de ezek az üzletek, bárhol is vannak, ugyanolyan beosztásúak (később Pittsburgh-ban is jól tájékozódunk bennük, említettem már, hogy milyen nagyok ezek az üzletek). Lunch-ra megmelegítettük a mikróban a tegnapról maradt pizzát, olyan sok maradt, hogy másodszorra is elég volt, majd Joli lement a tengerpartra napozni, mi meg Marcival, és Bellával elmentünk a postára feladni első levelünket Magyarországra.

Útközben ismét voltunk az Eckert-ben, megmértük vérnyomásunkat, most is alacsonyabb volt a szokottnál. Jól körülnéztünk itt is, aztán bementünk a postára.

Odaadtuk a levelet, melyen nagy betűkkel volt ráírva – HUNGARY –, a postás hölgy nézte, forgatta, (Marci intett, hogy ne segítsek neki!) és a végén elővett egy ismertetőt, és abból kereste ki, hogy ez az ország Európában van!! Fogalma sem volt (!) hol van Magyarország, hát ez egy postástól kicsit lehangoló volt!! Hazaérve birtokba vettük a konyhát, és Joliék ámulatára gördülékenyen, hamar elkészítettük az ígért vacsorát.

Marci javasolta, hogy Daná-nak, a gondnoknőnek (egy csinos, 25 év körüli hölgy volt, Marci, ha tehetne, mindig beszélgetett vele, tetszett neki) ő levisz egy túrós és lekváros palacsintát, amit meg is tett és nagyon jókedvűen jött vissza.

Persze másnap, mikor a szokásos súlyellenőrzést végeztük, én is kaptam tőle egy puszit, megköszönte a soha nem evett különlegességet. (Azért gyakoroltattam vele, hogy mondja ki magyarul is, de hát ők nem ismerik, igazán nem tudják kimondani azt a mély „a” betűt, és ez lett belőle – „pálacintá”) Este a tenger nagyon haragos volt, csak sétáltunk a hullámverés sávján, szokásos úszóedzés az „uszodánkban”, egy kis izzadás a szaunában, majd a – whirlpool-ban – forró, vízsugaras medencében masszíroztattuk a derekunkat.

Tizedik fejezet: (1994 április 23. szombat.)

A tenger sima, mint a tükör. – Marci cápát látott? – Roastbeef-et eszünk. – Mi az a slide-board?

Borús, párás reggelre ébredünk. A tenger viszont olyan sima, mint a tükör. A szél mintha eltűnt volna (hallottam már a vihar előtti csendről?).

Joli szerint ez nem jó jel, vihar van készülöben. Na de még nincs, ki kell használni addig az időt. Gyorsan megreggelizünk, és máris indulunk Marcival és Bellával az óceánba fürdeni. Isteni a víz, meleg, és végre úszni is lehet benne. Mivel nincs hullámverés, a víz csodálatosan tiszta, átlátszó, minden látszik a talpuk alatt. Éppen kijöttünk a nagy-nagy (óceáni) medencéből, mikor Joli visszajött a vásárlásból, és csatlakozik hozzánk. Később Bellával kijöttünk napozni egyet, a nap ugyanis hajlandó volt előbújni a felhők közül, és a benti swimmingpool-hoz megyünk, mikor hirtelen ők is visszajönnek. A tengerből ugyanis a többi fürdőző is kijött, mert valami, nagy sötét foltot láttak, és lehet hogy egy portyázó cápa volt, és jobb volt kijönni, mint megbizonyosodni a valóságról.

A nap hirtelen megint eltűnt, és rákezdett az eső, nem volt mit tenni, felmentünk szobáinkba. Jobb híján lunch-oltunk, majd mivel nem volt más, TV-t néztünk és olvastunk a szobába bezárva. Én elővettem kis sakkautomatámat, és néhány partit játszottam, Bella otthonról hozott egyik Danielle Steel könyvét olvasta.

Kiderült, hogy reggel Joli hol járt, a Publix-ban különlegesen szép marhaszeleteket vett, és abból vacsorára egy ételkülönlegességet akart készíteni, a híres roastbeef-et.

Ez úgy készítette Joli, hogy egy nylon zacskóba beletette a befűszerezett húst, úgy, hogy előbb két kanál liszttel megszórta annak belsejét, és a zacskót lezárva, és betéve egy tűzálló tálba – 1 és 1/4 óráig sütötte közepes lángon. Majd mellé tette a hasábokra vágott burgonyát és sárgarépat, és még 1 órát sütötte.

Mikor elkészült, a már leírt fantasztikus összetételű salátával tálalta. Nagyon finom (zsír- és biztosan koleszterin mentes) volt!

Vacsora után, mivel még mindig világos van, lementünk a kertbe és a slideboard-al játszottunk. Ez egy amerikai találmány, kerek korongokat kell egy hosszú nyelű bottal taszítani, és az ellenfél kirajzolt pályájáról kiütni, azok korongjait. Így lehet különböző pontokat szerezni, és aki többet gyűjt össze, az győz. Csak az volt az érdekes benne, hogy az ellenfelek egymás mellett voltak, és a szemben lévőnek kellett a korongjait kiütni. Én nem találtam valami nagy játéknak, és mikor ennek hangot adtam, Marci meg is sértődött miatta.

Később úgy döntöttünk, hogy inkább lesétáljuk a vacsorát, ki is mentünk az Atlantic boulevardra, mely a Native Sun üdülő előtt vezetett el, de rövid idő múlva nagyon fekete felhők gyülekeztek, és jobbnak láttuk visszafordulni a sétából. Nem is csalódtunk, újból megnyíltak az ég csatornái, és európai méretekhez képes szokatlanul nagy eső esett.

Marciékát kihívtuk, hogy újból játsszunk a rummyclubbal, most valamivel jobban ment, de megint kikaptunk. Késő este válogattunk a TV csatornák között, összesen 36 csatorna volt, ezeknek nagy része műholdas adás, és egy régi, zenés, táncos Gene Kelly filmet néztünk végig, így nem voltak nyelvi problémák, mindent értettünk.

Tizenegyedik fejezet: **(1994 április 24. vasárnap.)**

Igazi verőfényes vasárnap, délelőtti kagylógyűjtés, séta a halászmólón, megint esik az eső.

Igazi verőfényes vasárnapi időre ébredünk. A közös reggeli után irány a tengerpart, és az óceán, amely megint olyan sima, és selymesen csalogató. Talán még a tegnapit is felülmúlta, és most itt tartjuk az úszóedzésünket, kosarat adunk a swimmingpool-nak. Marci állandóan aggodalmaskodik, hogy egyedül senki nem mehet a vízbe, még ilyenkor is, mikor nincs hullámmozgás, mert mindig történhet valami, és akkor nem tudunk egymásnak segíteni. Egy kicsit talán hidegebb a tengervíz a szokottnál, persze most nem süt erősen a nap, csak a felhők alól, és nincs is olyan ereje, és nem melegíti fel a vizet. Néha ezért kijövünk, és sétálunk a hullámmozgás szélén, és szebbnél-szebb kagylókat gyűjtünk.

Közben megint elered a floridai zápor, ezt az időt felhasználjuk lunch-ra, majd egy kicsit a szobában pihenünk, vagy a balkonon szunyókálunk, olvasunk.

Később elunjuk a dolgot, kocsiba szállunk és elmegyünk a halászmólóhoz, de útközben megállunk, és bemegyünk az ott lévő ajándékuzetbe, hosszasan válogatunk, nézelődünk, de Joli javaslatára, aki azt mondja, hogy a környéken van még egy-két ilyen üzlet, és ott is nézzünk előbb körül, nem veszünk semmit. A kikötőben a rakpart felett tenger- és halszag leng, festeni való látvány fogad, de itt is a reklámtáblák színes, harsogó tömege. A halászmólón látjuk, hogy ez inkább már motoros kikötő, több tucat szebbnél szebb motoros hajó ring láncára kikötve. A kikötő partján vén tengeri medvéknek álcázott kereskedők ajánlgatnak sétahajózást, horgász-kirándulást.

Leszólíthatnák a turistákat, szóba elegyednének velünk, de nem teszik, ez itt Amerika, és inkább a hirdetőtáblákra bízzák magukat:

„Ennyi és ennyi tengeri mérföld. Fogás garantálva, legalább ennyi és ennyi pound. A fogott hal az Öné marad, de XY szívesen megvásárolja Öntől. Nézze meg a Golf áramlat születését. Hajókirándulás a Milliomosok Palotásorához. Vegyen különórát a szigonnal való halászatból. Egy óra a cápák és polipok között”.

Nézem a feliratokat, és látom hogy fejenként 30 dollárért kivinnének a nyílt óceánra, de nem akad elég jelentkező, ezért Marcival lemondunk róla. (Ugyanis legalább hat fő kellett volna, ennél kevesebb nem vállalják a kihajózást, gondolom az üzemanyag miatt)

Itt látom kikötve azt a szuper versenymotort, hátul négyes-iker Johnson motorokkal, melyeknek versenyét elégszer közvetítették már Miamiból, bár ez nem vehetett azon részt, mert ez a parti várműség feliratát viseli. Gondolom, hogy egy-két csempész életét már megkeserítették vele, mert ezelől a hajó elől, nemigen lehet elmenekülni.

Hazafelé benéztünk a Publix-ba, ugyanis Joli még otthonról – telefonon – 1/2 4-re rendelt egy teljes csirkét, kenctuky módon elkészítve. Én egy kicsit kételkedem benne, hogy ilyen pontosan megcsinálják, hát volt nagy csodálkozás, mikor időben érte mentünk, ott volt forrón (!), frissen elkészítve. Ez a mód – elkészítés egyébként egyszerűen rántott-csirkének bizonyult. A fantasztikus mégis az volt, hogy így elkészítve olcsóbb volt, mintha nyersen vettük volna!

Mikor vacsorára a hölgyek feltáldták, láttam és éreztem, hogy azért egy kicsit eltér a megszokottól, mert dióban volt panírozva, és kukoricacsíra olajban (mazzola) volt megsütve, és az olajszagot egyáltalán nem lehetett érezni rajta.

Hozzá természetesen a saláta költemény, mindenféleből elkészítve, el is határoztam, hogy ezt Magyarországon is követni fogom, a salátákat örökre a szívembe zártam.

Este elővettük a römikártyát, és kanasztázni akartunk, de aztán, mivel itt sok mindenben másképp játsszák, inkább a rummyclubbal fejeztük be a jól sikerült estét.

Lefekvés előtt Bella kihívott a balkonra, hogy valami fantasztikus dolgot lát, kimentem – telihold volt, és megcsodáltuk a holdat, ahogy a tengert véges-végig beezüstözte.

Tizenkettedik fejezet: **(1994 április 25. hétfő.)**

A hullámok kiszámíthatatlanok, – kicserélünk egy ruhát. – Este a Mai-Kai mulatóban.

(Ezt a fejezetet Bella írta)

Ma reggel Marci már egész korán lenn sétált a tengerparton, és azzal a hírrel jött vissza, hogy a tenger nagyobb hullámokat produkál. Ez a hullámmász, amire azt mondják, hogy rosszfajta fenékhullám, mert (valószínűleg összefügg a holdállással), amikor a hullám visszafelé gördül, akkor az alja visszafordul, és erős szívó hatást fejt ki, ami abban nyilvánult meg, hogy nagyon nehéz volt megállni, az amúgy is bizonytalan talajú fenéken, és a feneket is egészen hullámossá tette.

De mivel már szakemberek voltunk, és a hullámokkal már mindent kitapasztaltuk, reggeli után máris indultunk hullámnézőbe. Azért vigyáztunk arra, hogy mindig talaj legyen a talpunk alatt, mert, ha ilyenkor valaki úszni kezd, azt bizony beviszi a nyílt óceánra, és mivel nagyon erős a befelé vivő sodrás, ez könnyen végzetes is lehet.

Valószínű, hogy ezt a parti őrség is tudta, mert nem is egy, hanem két helikopter volt a levegőben, sőt, amit eddig nem láttunk, egy parti naszád is megjelent, és le és fel cirkált a parttól 50 méternyire.

Mikor kijöttünk, Joli tiltakozott, hogy neki ne segítsünk, meg is bánta szegény, mert közvetlenül a parthoz közel egy goromba hullám utolérte, és fellökte, Joli, bár nagyon megijedt, egy kis térdhorzsolással megúsza, bár Marci dohogott később, hogy miért nem vigyáztunk jobban.

Marci fenn a szobában számláit rendezgette, valami gondja lehetett, mert mondta nekem, hogy eljött az ideje, hogy rendezzük a számláinkat. Ugyanis eddig mindig az ő GM kártyáival fizettünk, és eddig egyáltalán nem (néha kis mértékben) fizettünk készpénzzel, mert sokszor nem számolták rá így az adót. Később megtudtam, hogy az volt a gond, hogy a tervező irodájának – melyet akkor Márton és Dezső fiai vezettek, – fizetési gondjai voltak, és ezért nem küldték el a megbeszélt összeget, melyre Marci bízván számított.

(Emiatt később át is kellett szerveznünk a programot, és ezért nem mentünk pl. Orlandóban a Disney Parkba, kétnaposra terveztük, egy éjszakával – bár mivel ott nagyon rossz idő volt, valószínűleg az időjárás miatt is lemondtuk volna a kirándulást)

Ma sokat voltunk az óceánban, – később még visszamentünk – Marci hívott minket, hogy beljebb nem érezni annyira az óceán húzó erejét, majd sétáltunk a hullámverés sávján, napoztunk, és természetesen nem maradt el az úszóedzés a swimmingpoolban sem.

Lunch után Jolival elmentünk az egyik üzletbe, ahol pár napja vettünk egy gyönyörű blúzt és egy egzotikus ruhát. Ezt a ruhát tegnap este az egyik reklám füzetben megláttam olcsóbban, és nevetve mutattam Jolinak, hogy itt hat dollárral olcsóbban van. Erre Joli izgatottan kérdi, hogy a címkéje, és zacskója meg van-e még. Mivel még nem is tettem el, persze, hogy megvolt még, és akkor kijelentette, hogy visszamegyünk, és visszakérjük a különbözetet, 6 dollár még itt is pénz. Persze én hittem, meg nem is, Magyarországon kinevettek volna, ha a különbözetet vissza akartam volna kérni. Mikor megérkezünk, látom a ruhát kinn a polcon, és felette a tábla „Save 6\$”. Előveszem a ruhát a zacskójából, és mutatok a táblára, a pénztáros zokszó nélkül visszaadta a pénzt!! Ja kérem, ez Amerika!! Bezzeg otthon!! Itt az eladóhölgy még mosolygott is mellé!!

Útközben Jolival sokat beszélgetek, sietnünk kell vissza, korán vacsorázunk, mert ma megyünk a Mai-Kai polinéz mulatóba.

Amikor odaérkezünk, és bekanyarodunk a mulató elé, fagerendák recsegnek a kocsi kerekei alatt. Olyan, mintha egy igazi hajóhídon mentünk volna keresztül. Kiszállunk, a személyzet átveszi a kocsit, és hátraviszi a külön parkolóba. A bejárat egy fakapu, melyet valószínűleg egy hajóról szereltek le és raktak ide, bent elég nagy sötét terem fogad, melyet fantasztikus alakú, színes lámpák világítanak meg diszkréten. Nagyon udvarias hostess kísér a helyünkre, de onnan nem jól látjuk a színpadot és másik helyet kérünk magunknak. Sajnos egy kicsit későn érkezünk, és nem a legjobb – a színpad melletti – helyen vagyunk, de később nem bántuk, mert a zenekar olyan hangosan játszott, hogy időnként megsüketültünk. Egyedül Marcinak volt megfelelő, aki egy kicsit nagyot hall, és többször is mondta, hogy milyen jól hallja a zenét.

Hosszas tanakodás után italt rendelünk, mi engedtünk a rábeszélésnek és egy két személyes pohárban, – olyan volt mint egy kis hordó –, hozták ki egzotikus italunkat. Közben elkezdődött a polinéziai táncbemutató, fergeteges hastáncsal, és mozgással. Nem is tart 45 percnél tovább, szünet nélkül folyt, egyik táncból a másikba, a szerelmi kettőstől a harcias férfi, győzelmi táncig. A műsor végeztével a táncosok végigjárták a vendégeket, és imitált virágfüzért akasztottak a nyakunkba.

Az italunk, mely valami hangzatos, furcsa nevet viselt, lassan fogyott, többféle rum, likőr és még ki tudja mi volt benne, de az arcom szépen kipirult, és nagyon jókedvem lett.

Sok fényképet készítettünk a műsorról, és a végén az éttermet ölelő kis kertben sétáltunk, ahol kis vízesések csobogtak, különböző faragott polinéz istenszobrok néztek ránk komoran.

Aztán kiértünk a polinéz varázslatból, megkaptuk a kocsinkat és hazafelé indultunk.

Tizenharmadik fejezet: (1994 április 26. kedd.)

Ma Florida különlegességével ismerkedünk, a neve: shrimp. Lemondjuk az Orlandói kirándulást, eldöntjük, pénteken indulunk Pittsburgh-ba. – Utolsó két napunk Floridában.

(Ezt a fejezetet Bella írta)

A mai napot pihenésre és csomagolásra szántuk. A reggeli után elkezdünk Jolival csomagolni, (olyan sok ruhát kaptam Helen Szemanszky-tól, hogy féltő, hogy nem fér el a kocsinkban) és egy nagy dobozban külön fel fogjuk postára adni a felesleges holmikat, de olyan párás a levegő, hogy abbahagyjuk. (Napközben le szoktuk kapcsolni a légkondicionálást).

Kezd sötétedni a tenger felett, már jól tudjuk, hogy rövidesen vihar és eső lesz, gyorsan leszaladunk úszni és napozni. Nem is maradhatunk soká, mert a vihar hamarosan megérkezett, kora délután úgy zuhog az eső, hogy nem lehet kilátni, és a szél is eléggé fúj, szegény kedvenc pálmáink meghajoltak, ágaikat vízszintesen repítette a szél. Amikor elállt, Marci és Joli titokzatoskodnak, együtt mennek el vásárolni. Valami különlegessel térnek vissza, amikor megmutatják, látjuk, hogy valami tengeri herkentyű, nem is néz ki valami biztatóan, a neve shrimp. Soha nem hallottam róla, mikor visszatértünk Magyarországra Csaba előkereste a „Tengeri ételek” könyvünket, és akkor láttam a régi ismerősöket benne, – óriás garnélarák –. Ez a tengeri különlegesség úgy néz ki, hogy ujjnyi nagyságú, sok lába van, ollója nincs, de egy kis, igazi halfarkincája kunkorodik, és pikkelyes teste. Mivel az egész rák egy darab fehérje, gondolom az embereken kívül más vízi élőlények is szerepeltetik étlapjukon.

(Ennek a legkisebb testvére a krill, amelyet a hatalmas bálnák fogyasztanak tonnaszám).

Különböző nagyságban kaphatók, ezek a példányok akkorák, mint a hüvelykujjam.

Este, mikor Joli elkezdi a készítést, figyelem, hogy csinálja, az eleje nem valami gusztusos, le kell nyúzni a halbőrét, és a belsejét is ki kell szedni. Utána felszúrta sorban két nyársra, és bekente barbecue szósszal, ami egy különleges paradicsomos, fűszeres keverék. Itt kétfelé váltunk, Marci és Csaba lement a kerti – barbecue – grillsütőhöz, mi itt fenn folytattuk a hozzávalók készítését.

Savanyú-káposztát párolunk zsiradékon futtatott hagymán, külön édes hagymát, piros és zöld kaliforniai paprikát dinsztelünk kevés olajon, mint ahogy a cirkuszban (Swap Shop), a kifliben sült kolbászhoz adták. Gyors rizst is főzünk és vártuk a fiúkat, hogy lenn elkészüljön a lényeg. A shrimp mellett egy-egy szelet steak (marhaszelet) és sült kolbász is készült a lakomához.

A shrimp nagyon szép rózsaszínűvé vált, (eredetileg világosszürke volt), és nagyon jól mutatott a tányéron a köret mellett. A shrimpet először csak magában kóstolom, majd Marci tanácsára belemártogatom ecetes tormával elkevert ketchup-ba. Így lesz igazán ízletes, és különleges összetételű a kolbásszal, és a steakkel együtt.

Vacsora után, mivel nagyon jóllaktunk – többet is ettünk a szokottnál – elhatározzuk, hogy a borzasztóan fülledt, és borús idő ellenére is elmegyünk az Atlantic boulevard másik oldalán elterülő privát házak közé sétálni. Marci és Joli félútról visszafordul, hogy nekik elégük volt a sétából, de mi, Csabával még folytatjuk. Hát meg kellett állapítanunk, hogy ez nem a nyomorgók utcája. Az utcák felé csak a bejárat és a garázsok (így többes számban) vannak, előttük pázsit és rengeteg növény (pálma, kroton, kaktuszfélék). Külön érdekességként

megemlítem, hogy a feljáró egyik oldalán tábla van, hogy itt a bejárat (Enter), a másikon a kijárat (Exit) felirat. Biztosan azért, nehogy forgalmi akadályok keletkezzenek az érkező vendégeknél. Már teljesen besötétedett, mikor hazafelé fordulunk. A házak másik oldalán a privát hajózácsatorna van, ahol a motoros-yacht sötétlik. Mikor visszaértünk az üdülő kapujához, derült ki, hogy nem hoztunk kulcsot magunkkal, és ilyenkor már a recepció is zárva van. Mit tegyünk? Csabának jutott eszébe, ha a lenti kertben is van telefon, az első bejáratnál miért ne lenne? És tényleg, egy zárt dobozban (a sok eső miatt csak így lehet) ott van a telefon, bepötyögjük szobaszámunkat, és máris Joli hangját halljuk, aki szintén rájött a kulcshiányra, mert ottmaradt a konyha pultján. Marci időnként le is jött, ki is nyitotta a hátsó kapubejáratot, de az utóbb érkezettek mindig becsukták.

Vacsora előtt még azt beszéltek meg, hogy, mivel az időjárás Orlandóban elég viharos, és ráadásul Csaba is úgy nézett ki, mintha napszúrást kapott volna, fájt a feje, szédült, telefonon lemondtuk a szállodában megrendelt szobáinkat, és nem megyünk el a kétnapos útra az orlandói Disneyland-ba. Eldöntjük, hogy pénteken innen indulunk egyenesen Pittsburgh-ba, és ott többet leszünk két nappal, ami nem is baj, mert ott kevés időnk maradt volna az ottani sétákhoz, így Niagara Falls, Washington D. C. látogatása egy merő rohanás lett volna.

Tizennegyedik fejezet: (1994 április 27. szerda.)

Florida kellemetlenkedik, megint zuhog az eső. – Orlandóban kisebb ciklon söpört végig, ott nagy kárt okozva, Marci bemegy a kórházba – Helen Szemanszky viszontlátogatása. – Nixon exelnök halála miatt országos gyász van, láttuk a jövő elnökét.

(Ezt a fejezetet Bella írta.)

Reggel kényelmesen felkelek, de az ágy már üres mellettem, Csaba sehol. Látom viszont, hogy a reggelim az ágy mellé van készítve, a finom kávémmal együtt.

Mire megfürdök, Csaba is előkerül. A parton sétált, éjszaka elég nagy volt a dagály, és nagyon sok kis kagylót hozott, és elújságolta, hogy nagyon kellemes volt lenni a parton, mivel kissé be volt borulva és nap így nagyon simogató, elviselhető. Ezen fellelkesülve, újra visszamegyünk a partra, bár a tenger felett ijesztően tornyosulnak a fellegek, de semmi jele, hogy hamarosan esni fog. Joli nem akar lejönni velünk, és neki lett igaza. Azért egy idő után Csabának aggályai voltak, és kb. száz méterre az üdülönktől, visszafordulunk a parti fövényen. Hirtelen feltámad a szél, és a baljóslat bekövetkezik, elered az eső. Mivel ez itt Florida, nemcsak ijesztget egy kis csökörgéssel, hanem azonnal teljes erejével zuhog. Megpróbálunk a süppedős homokban futni, de mivel a homok azonnal átázott, a futás mezítláb is olyan volt, mintha egy súlyos bakancsban volnánk, így elég nehezen haladunk. Sietésre egyébként sincs ok, már úgyis régen eláztunk. Hiába van az üdülő szinte karnyújtásnyira, nem tehetünk semmit, a pálmafák alá nem lehet beállni, mert olyan ritkásak a lombjai, különben is, az ágai ilyenkor zászlóként lobognak, a szél kénye-kedve szerint. Csaba shortban és pólóingben, én viszont fürdőruhában ázom bőrig. Tulajdonképpen csak Csaba kezében lévő fényképezőgép miatt aggódom, de talán bőrtokjában nem lesz különösebb baja.

Végre beérünk az üdülő kertjébe, most nem kell lemosakodnunk, és néhány üdülővendég pillantásától kísérve, akik balkonjukról figyelték dicstelen (elázott) bevonulásunkat, gumipapucsainkkal a kezünkben, beszállunk a liftbe, és hamarosan a lakásunkban vagyunk. Megfürdünk, és csak akkor vesszük szemügyre ruháinkat, hát tele van homokkal, mindent lehet kimosni.

A floridai „zuhany” nem volt különösebben kellemetlen, mert az eső langyos volt, de a szél zúgása, a mennydörgés, villámlás „thunderstorm” kissé ijesztő, félelmetes volt.

Jobb híján, mivel kint ugyancsak elszabadultak az elemek, a TV 10-es csatornáját nézzük, és látjuk, hogy a sors egy kicsit kezünkre játszott, és pont az orlandói képeket mutatja, hogy egy kis mini ciklon döntött le néhány házat, és ítéletidő van ott. Ez az idő pont útközben ért volna minket, hát rossz is rágondolni.

Marci nagy ijedelmünkre kijelenti, hogy nagyon fáj a füle, (valószínű, hogy a hirtelen légnyomásváltozástól) pont azon az oldalon, ahol a nagyothalló készüléke van, és bemegy a kórházba. Kb. 1 óra múlva jókedvűen megjön, elmeséli, hogy a kórházban egy ápolónővér fogadta, kikérdezte, hogy mi a baja, az adatait, a válaszokat szépen bebillentyűzte a számítógépbe (végre láttam, hogy a komputert is használják valamire, mondta elismerően), majd a csuklójára erősített egy azonosítót, melynek alapján később az orvos szólította, az azonosítószámot beütötte a számítógépbe, és az a képernyőre kiírta a lehetséges megoldásokat, gyógymódokat (!), és ennek alapján – a manuális műszeres vizsgálattal együtt – felírta a gyógyszert, melyet ugyanott meg is kapott. Az egész vizsgálat ingyenes volt, melyet a betegbiztosító felé számláznak majd.

Mára ígérte Ilonka, hogy meglátogat minket, és reggel csörgött is a telefon, hogy reszkessünk, mert érkezik. Persze olyan nagyon nem voltunk megijedve, viszont Csaba elővette szakácsstudományát, és egy nagy tál túrós és lekváros palacsintát sütött. Mire Ilonka megérkezik, már régen készen vagyunk, ugyanis a reggeli beszélgetéskor jelezte, hogy mást ne is készítsünk ebédre, mert ő is meglepetést szán nekünk. 13 órára érkezik, látom a balkonról, hogy a parkolóba begurul a hatalmas, szintén Oldsmobil márkájú kocsijával. Miután megterítettünk, látjuk, hogy Ilonka egy hatalmas tálat hozott magával, és benne egy mexikói különlegesség – a chili –, amely nem más, mint egy különleges piros babból és darált húsból készült főzelék, egytálétel.

Természetesen elkértem a receptjét, íme:

Hagymát kell zsiradékon pirítani, és a darált marhahúst kell megdinsztelni rajta. Fűszerezni kell chili-porral (amely majdnem olyan, mint a mi piros paprikánk, de más is van benne), sóval, borssal. Hozzá kell adni a vörös vesebabot, (lehet félig megfőtt másfajta babbal is helyettesíteni) és hozzákeverni a paradicsompürét, és rövid lére kell főzni.

Nagyon ízlett, és úgy láttam, hogy a mexikói ízlés-főzőtudomány nagyon közel lehet a magyaréhoz.

Mivel ebéd után sem csendesednek kint az elemek, Marcival párban kihívjuk Jolit és Ilonkát egy kis kanaszta-partira. Az összeszokott női páros jól elverte vegyespárosunkat, de Marci megjegyezte, hogy mi játszottunk jobban, a hölgyeknek csak szerencsájuk volt. Később, hogy Csaba is játszhaszon velünk, áttérünk az amerikaiak kedvenc játékára, a rummyclubra.

Később lemegyünk Csabával a swimmingpool-ba úszni, de a szél nagyon fodrozza a vizet, és nem tudom teljesíteni a kitűzött adagot, és kimegyünk a partra megszáradni.

A parton elég nagy szél fogad, de nem kellemetlen, mert meleg. Előttünk egy sirály csipeget valamit. Közelebb megyünk, hogy lássuk, mit csinál, de nem is repül el, csak odébblép. Valami kis sárga gömböket szed össze, amit a hullámverés kivisz a fövényre, ami valamilyen kis ráknak bizonyul.

Ekkor, ahogy figyelem a hullámverést, egy kis ollólábú rákot pillantok meg, amely a hullámverés által partra sodort hínárban kapaszkodik, de a következő pillanatban el is tűnt. Felemelem a hínárcsomót, és látom, hogy ott kapaszkodik rajta. Leszedem róla a kis rákot, ami kb. akkora lehetett, mint egy forint, és a sirály felé dobom. A sirály már röptében észrevette a finom falatot, a szél egy kicsit arrébb is vitte, de azonnal odafutott, mielőtt a következő hullám visszavitte volna a vízbe, és egy pillanat alatt el is nyelte. Mikor később visszafelé jöttünk, még mindig ott volt, és el sem repült.

A mai napon Amerikában nemzeti gyásznapi volt Richard Nixon exelnök halála miatt, a TV-ben láttuk a gyászünnepeket, és láttuk és hallottuk az USA következő elnökjelöltjét – Dole szenátort, aki a búcsúbeszédet mondta. Ezen a napon csak az élelmiszerüzletek voltak nyitva.

Most, hogy Ilonka itt volt látogatóban, el kell mondanom, mikor visszafelé indultunk West Palm Beach-ről Fort Lauderdale felé, megelőzött és megállított egy rendőrségi járőrkocsi. Igazoltattak minket, illetve minket csak akartak, mert nem volt nálunk az útlevelelünk. Szerencsére Marci meggyőzte őket, hogy – látogatók vagyunk Európából –, és mivel meg is szólaltunk magyarul, látták, hogy békés külföldi turisták vagyunk. Kérdezték, hogy kinél jártunk itt, közben olyan furcsán méregettek bennünket, nem tudtuk mire vélni, (később tudtuk meg, a szemünket nézték, nem vagyunk-e belőve) megmondtuk a pontos címet, és a vendéglátónk nevét, ezeket az adatokat ellenőrizték, és találtak valamit a feljegyzéseikben, a Szemanszky névre vonatkozóan. Később erről kérdeztük Ilonkát, aki elmondotta, hogy az a név amit a rendőrség megtalált – a lányáé –. Sajnos egy-két év óta a West Palm Beach egyik

tengerparti része a kábítószeresek tanyája lett. A rendőrség majdnem reménytelen harcot folytat ellenük, és nemrég csak egy orvosi rendelő volt a környéken, most viszont több drogambulancia is működik. Itt már évek óta folyik a drogmegelőzési D. A. R. E. program, – ez Magyarországon is ismert D. A. D. A., (Dohány Alkohol Drog Aids), melyet innen, Amerikából vettünk át, és az iskolákban, a gyerekek között próbáljuk a kábítószer elterjedését felvilágosítással megelőzni –.

Itt az új irányzat – kis, sztaniolba csomagolt egyszemélyes (kokain) adagok forgalma, egyrészt így olcsó – 12-15 dollár –, másrészt így könnyebb elrejteni, harmadrészt egy adag birtoklása csak szabálysértést képez. Azokat, akik árulják, itt krakkereknek hívják. Mivel az eladóknál csak egy-két adag van, a rendőrség ténylegesen szélmalomharcot vív velük szemben, mivel nem lehet ezért hosszabb börtönbüntetésre elítélni.

A West Palm Beach tengerpartjának egy része kezd elnéptelenedni, mikor itt áthajtottunk, láttuk az elhagyott házakat, ahova a drogosok beszivárognak, a bezárt házak ablakán és ajtaján a bedeszkázást. A többi helyen pedig ki van téve az eladó (SALE) tábla, a tulajdonosok szeretnének innen elszabadulni. Ilonka minderről azért tudott felvilágosítással szolgálni, mert saját 35 éves lánya is a drogosok közé tartozik, már több elvonókúrán is részt vett, de mindannyiszor következett a visszaesés.

Ilonkát kikísérjük autójához, elbúcsúzunk tőle, Csaba angolul mondja, búcsúzik:

– Mrs. Helen, I am pleased to meet you. (Ilona asszony, nagyon örülök, hogy megismertem.)

Tizenötödik fejezet: (1994 április 28. csütörtök.)

Utolsó napunk Floridában, utolsó séta a tengerparton. Nyaralásunk félidejéhez értünk. – Hatalmas tengeri csigákat vásárolunk. – Megtervezzük az útvonalat Észak felé.

Utolsó floridai napunkat töltjük a Native Sun üdülőnkben, Fort Lauderdale-beli Pompano Beach-en. Marcival egy utolsó sétát teszünk a tengerparton, elmegyünk egészen Miami Beach-ig, ahol egy hosszú móló várja a kikötni vágyó hajókat. Közben arról beszélünk, hogy életünk álma megvalósult, de talán az első és utolsó utunk volt ez Amerikába, nem tudni, hogy valaha is visszajövünk Bellával, Magyarországról ide, – Floridába – az örök nyárba.

Később visszamegyünk szobánkba, ahol a hölgyek összeállították azt a nagy dobozt, amelybe sok-sok ruhát, edényeket, cipőket stb. csomagoltak, mert a kocsiban négyünk holmija nem fér volna el, Marci nem akarta, hogy a kocsi tetején szállítsunk valamit, mert nagyon bizonytalanná tenné a vezetést, az utazást.

Délelőtt Marcival elmentünk ahhoz a szállítócéghez, akik vállalták, hogy a megbeszélrt időpontban nagy csomagunkat a Pittsburgh-i lakásra szállítják, – a szállítólevélen meghatározott órában meg is érkezett –.

Míg mi távol voltunk, Joli és Bella összecsomagolták a bőröndöket, és lementek a házi medencénkhez, Joli napozott, Bella pedig a hátramaradt edzésadagját pótolta, 45 hosszú úszott le utoljára (kiszámította később – 615 méter volt – egyhuzamban). A lunch után, mivel elég fülledt idő volt, inkább a szoba hűvösében maradtunk, Joli aludt egyet, mi Marcival egy teremfoci bajnokság döntőjét néztük meg, négyszer 15 perces volt, és a végén a clevelandiak győztek a new-yorkiak ellen 17-15-re. Izgalmas mérkőzés volt, remélhetőleg a focinak sok hívet szerzett, gondolva a Los Angeles-i igazi foci világbajnokságra, mely júniusban kezdődik.

Kora délután négyesben egy utolsó rohamot intéztünk a Pompano Beach-en lévő ajándékboltok ellen, és mindenféle itt kapható kagylóházat, csigahéjat, stb. vásároltunk.

Visszafelé elmentünk a „halpiac”-ra, ahol mindenféle tengeri herkentyűket lehetett kapni, soha nem látott halakat és rákokat, kagylókat, csigákat csodáltunk meg, persze ingyen sem kellett volna. Itt én meg is jegyeztem, ha itt kellene vásárolnom, és ezeket megenni, akkor lehet, hogy éhen is halnék.

Mellette van az étterem, ahol e tengeri csodákat elkészítve meg is lehetett enni, egy furcsa étterem volt, ötvözve az éttermet és az uszodát, középen egy melegvizes medencével, és úgy ették a megrendelt ételt, hogy közben a medence szélén ülve a lábukat a vízben áztatták, sőt a pincér is a vízben gázolva szolgálta ki őket.

Hazatérve elfogyasztottuk a dinner-t, majd egy utolsó sétára indultam Bellával, sajnos alig értünk át a boulevard túloldalára, ismét elkezdett csepegni az eső. Persze azért tovább mentünk, és megnéztük a szemben álló, épülőfélben lévő templomot, megcsodáltuk a színes-mintás, ólomüveges ablakait. Sajnos itt már az eső sem tréfált, és véget kellett vetni az esti sétánknak, így visszatértünk, beszélgettünk, majd megegyeztünk a kora reggeli felkelésben, mert kora reggel indulni akartunk Pittsburgh-felé. Marci ugyanis nem kevesebbre vállalkozott, mint két nap alatt 850 mérföldet akart átlagosan 65 mérföldes (100 km-es) sebességgel megtenni, egyszeri megállással. Marci felhozta a kocsi csomagtartójából az USA térképet, és kiszámoltuk, hogy Fort Lauderdale és Pittsburgh között kb. 850 mérföld van, és át

kell mennünk több államon is, így a start Florida, majd Georgia, Dél-Carolina, Észak-Carolina – ezek külön államok! – valamint a végcél Pennsylvánia állam.

A problémát főleg az okozta, hogy ahány állam, annyi a megengedett sebesség – Floridában például a highway-okat kivéve csak 35 mile (kb. 53 km.) volt megengedve, ez kísértetiesen hasonlít a magyarországi városi sebességhez, és nemcsak az út hossza számított, hanem az is, hogy azt milyen gyorsan tudtuk azt megtenni. Sajnos a legtöbb autópályán a megengedett sebesség is csak 55-65 mile (kb. 88-104 km) volt, és ezeket éppen elég országúti (fejvadász) rendőr felügyelte. A sebesség betartását viszont éppen a büntetés mértéke határozta meg, itt a gyorsajtásért 100-200 dollár (10-20 ezer forint) helyszínbírságot hajtottak be!

Meg kellett előre azt is határozni, hogy milyen számú highway-on megyünk, itt már kezdetben több autópálya is volt, mint amennyi Magyarországon létezik.

Be kellett azt is kalkulálnunk, hogy például a 75-ös út kétszer olyan forgalmas, mint a 95-ös, mert az előbbin főleg a hatalmas, a filmekből jól ismert Mack truckok járnak, az amerikai déli fő elosztó hely – Atlanta – felé.

Így végezetül a kiválasztott út a 95-ös highway lett, melyen már egyszer mentünk, mikor West Palm Beach-ba igyekeztünk, tovább Jacksonville felé, majd tovább a 95-ön egészen Bamberg-ig, ott áttérünk egy 50 mérföld erejéig a 26-os útra, és elérjük első megállónkat Columbiát, (innen nem messze van az a Sumter erőd, ahol elkezdődött annak idején az Észak és Dél háborúja), ahol már előre megrendeltük szállásunkat, ott vacsorázunk és alszunk, majd másnap kora reggel megyünk tovább a 77-es highway-en Charlotte irányába, majd Charlestownál áttérünk a 79-es highway-re, mely a végcélunkig visz, Pittsburgh-ba.

Tizenhatodik fejezet: **(1994 április 29. péntek.)**

Összefoglaló Floridáról – Esővel búcsúzik Fort Lauderdale. – Pihenő Columbiá-ban.

Most, hogy eltöltöttünk itt két hetet, és a mai napon búcsúzunk is tőle, ideje elmondanom, hogy mit is tapasztaltam, mit is tudtam meg erről a trópusi vidékről, West Palm Beach-ről, Fort Lauderdale-ről, és Miami Beach-ről. Florida állam, Amerika legkeresettebb üdülőhelye, – a Napfényes Állam – itt ugyanis az év tíz hónapjában kellemesen meleg a hőmérséklet. Fő városaik: Tampa, mint főváros, Orlando, mint a legnagyobb, Jacksonville, a négerek lakta város, St. Petersburg (Szentpétervár), a kivándorolt oroszok alapították, West Palm Beach, a leghosszabb üdülőrész, Miami, a milliomosok partja, Fort Lauderdale, a feltörekvő üdülőpart.

Mit is írnak róluk az amerikaiak?

„... Called the – Sunshine State –, Florida attracts vacationers to beaches on both the Atlantic Ocean and the Gulf of Mexico. Attractions range from the landmarks of St. Augustine, the nation's oldest city, to SPACEPORT USA at the Kennedy Space Center near Titusville, Forestry in the northwest, citrus-growing in the central region, and fishing along both coasts are major industries. Miami, Jacksonville, St. Petersburg, and Sarasota draw visitors to their museums, Walt Disney World promises days of family entertainment”

Florida hatalmas félsziget az Egyesült Államok legdélibb csücskén, a keleti partjait az Atlanti Óceán, a nyugatit pedig a Mexikói öböl hullámai mossák. A rendkívül kedvező időjárása miatt ez a legdinamikusabban fejlődő állama az USA-nak, népessége a kezdeti 2, 5 millióról 6 millióra nőtt. Az idevándorlók nagyrésze nyugdíjas, – ezt tapasztaltam ugyanis – akik még az alacsony nyugdíjaikból is könnyen megélhetnek itt, mert ruházatra nem kell költeni, a lakás – olcsó faház, tüzelő, télikabát itt szükségtelen, és tekintve azt, hogy ez az ország legnagyobb gyümölcs, elsősorban narancs és banántermelő vidéke, az élelem is igen olcsó.

A turizmusnak itt az a jellemzője, hogy igazán csak karácsony és január körül számít igazán előkelőnek, ekkor jönnek ide a tehetősebbek, az északi nagyvárosok hideg, téli időjárása elől, és ők azok akik fel is vághatnak, mondván „néhány hetet Floridában töltöttem”. Persze Floridában az év többi napján is süt a nap, de akkor – később – minden olcsóbb, mondhatni utószezonnak (vagy a nagy meleg, vagy a sok eső miatt) – számít.

A mai napig mezőgazdasági állam egyetlen ipari fellendülését, szerencsés fekvésének köszönheti, ugyanis itt található (már ideutazáskor említettem) – az űrkorszak kezdete óta – az Atlanti óceán partján épült fel a legnagyobb rakétakilövő állomás, – a Cape Canaveral, melyet aztán 1963-ban – a tragikus sorsú, népszerű elnökről – Kennedy-ről neveztek el – John F. Kennedy Space Center-nek.

Említettem már azt is, hogy a várakozással ellentétben négerekkel itt alig találkoztam, ez nem is volt véletlen, ugyanis a lakosság alig 10%-át teszik ki. Ezek jórészt Jacksonville-ben laknak, ahol nem jártam.

Még egy érdekesség, minden kis városkának külön repülőtere van, ugyanis a déli rész a híd az Egyesült Államok, valamint közép, és dél-amerikai szomszédai között (utánanéztam több, mint 100 repülőtér van!!), és azt sem szabad elfelejteni, hogy Florida Amerika déli csücske, alig 90 mérföldre van Kubától, az amerikai földrész egyetlen szocialista államától. Ezért Miami a kubai forradalom győzelme óta a kubai emigránsok központja lett, lehet, hogy már több kubai emigráns van itt, mint amerikai őslakos. Ottlétünkör történt egyébként az a

példátlan eset, hogy egy német házaspárt raboltak ki és öltek meg, és a tettesek kubai gengszterek voltak. Ennek kapcsán a floridai szenátor (ez itt polgármestert jelent) elrendelte, – melyet másnap be is vezettek!! – hogy a bérelt autóknak nem lehet külön jelzésük, és mindegyik helybeli, csak floridai rendszámot viselheti. Külön felhívták a figyelmét minden külföldi turistának, hogy ne álljanak meg senkinek, ne nézzék feltűnően a térképeiket, kerüljék a feltűnést, ne kérdezősködjének.

Itt egyébként az a divat, hogy csak hátul „!” van rendszám, elől nincs. Furcsa is volt látni, kérdeztem is Marcit erről:

Mi az, itt mindenkinek ellopták az első rendszámtábláját?

Ő felvilágosított, hogy itt Amerikában ez államonként változik, és Penssylvániában (ahol később voltunk) szintén ez a rendszer van.

A TV műsorok nézése közben feltűnt, hogy minden harmadik adó részben, vagy teljes egészében spanyol nyelven sugároz műsorokat, ezeket elsősorban a kubaiaknak szánják, a határon innen és túl.

Ma reggel – 1994 április 29-e, péntek van – 3/4 6-kor kelünk. A balkonról letekintve látom, hogy a tenger elég viharos, a szél a bubifrizurás palmafákat igencsak cibálja. Egyszóval nem éppen Floridára jellemző időjárás van.

Megosztjuk a munkát, hiszen egész napunk utazással telik majd hármunknak, Bella az ágyneműt húzza le, Joli szidja is érte, miért van akkor a néger személyzet (!), majd később – Marci-módra – tojásos, kolbászos rántottát készít, Joli csak pirítóst és kávéért kér, majd kiszedünk mindent a hűtőszekrényből, ahol már nem sok minden maradt, mert tudatosan elfogyasztottuk tartalmát. Szendvicseket készítünk, mert egész nap menni fogunk, és csak vacsorázni fogunk megállni és aludni, a tervek szerint – Columbiában. (ez nem azonos a hasonló nevű országgal!)

Marci felhossa a gumikerekeken guruló kiskocsit, hogy ne kelljen a bőröndöket cipelni, és leviszünk mindent az automobilunkhoz. És most mi történt, – ezt mindjárt kitalálják, – hát megint eleredt az eső.

Nagy nehezen elhelyezünk mindent a kocsiban (ez főleg Bella érdeme), Marci morog is, hogy ez egy luxusautó, nem pedig teherszállító batár. Még az ülések elé, közénk is jut a csomagokból, túl sok mindenből áll a négyünk csomagja.

Búcsút intünk – a most nem éppen barátságos arcát mutató – Floridának, és irány a 95-ös highway.

Nagyon jó iramban haladunk, Marci állandóan túllépi a megengedett sebességet, Joli eleget szapulja is érte, de Marcinak van egy kis trükkje, melyet most közreadok:

Általában a legbelső sávban haladtunk, és mindig kiválasztott egy kamiont, és annak ott marad a közelében, egy-két sávval mellette. Mindig figyeli annak sebességét, természetesen a kamionos is a megengedett sebesség fölött halad, úgy 10-15 mérfölddel. A kamionosok ugyanis mind fel vannak szerelve rádió adó-vevővel, és társalognak is egymással, a másik kamion lehet akár 100 mérföldes körzetben is. És ha baj van, észrevesznek egy rendőrt, azonnal szólnak a szemben jövő társaknak, mert a rendőrfőnök szintén csalafinta, úgy helyezkedik el egy kanyar mögött, vagy bent a két forgalmi sáv között a fűben, hogy csak a kocsija teteje látszik ki, és csak közvetlen közlelől lehet észrevenni, amikor már késő. Ha jelzés érkezik, akkor a kamionos szépen lelassít a megengedett sebességre, hátul úgy látszik ez, hogy villogtatja a lámpáit, leadja a „lassan haladok” jelzést. Érdekes volt látni, hogy mind

a négy sáv egymás mellett haladt, és senki nem tört az élre. Amikor a rendőrt észlelik, még szabálytalanul dudálnak is neki, közlik vele, hogy meglátták.

9.00-kor állunk meg először egy kicsit megmozgatni magunkat, meg miegymásért.

Mivel Marcinak gyógyszer kell a fülébe csepegtetni, ez el is álmosítja, el is alszik 1-2 órára, Joli vezet tovább (engem nem engednek vezetni, a már leírt dolgok miatt).

Itt az ideje, hogy beszámoljak egy igazi amerikai furcsaságról, az egyforma megálló és étkezőhelyekről. Szinte mindegy, hogy e nagy (sokállamos) ország melyik vidékén vagyunk, az étkezők, ez lehet ez McDonald's, Pizza Hut, Shoney's, vagy Burger King, a rájuk jellemző, nagyon formás, egyforma épületek nemcsak a külsejükben, de a belsejükben is teljesen hasonlóak. Bárhol mentünk be, ugyanúgy balra volt a mellékhelyiség, jobbra a bejárat és a pénztár, ugyanolyan elrendezésű volt az egész belső berendezés, és a felszolgálók ruházata is, még a modoruk is. Mindig azt éreztem, hogy mintha jártunk volna már erre. Ami még feltűnőbb volt, hogy sok néger alkalmazottat foglalkoztattak, akiknél Marci mindig igyekezett tüntetni azzal, hogy ő nem egészen amerikai, – mert itt nem szokás borravalót adni –, de ezt Marci mindig megtette.

Sajnos újra egy esős sávba hajtunk bele, ez némiképp lassítja haladásunkat, legközelebb délben állunk meg egy benzinkút mellett, ez persze nemcsak az, itt üzletek is vannak, a fenti helyekből (McDonald's stb.) valamelyik, és szálláslehetőség is van, a fáradt utasok számára.

Itt vásárolunk újra narancskinézetű (kubai) grapefruitot, és nagy csodálkozásunkra a mindenes boltban szebbnél-szebb kagyló-csigaházakat árulnak, csak úgy hanyagul egy nagy kupacba összerakva, darabonként 1 dollárért. Bella vásárol is belőle, és itt történik egyetlen amerikai afférunk, ugyanis az eladó az odaadott 20 dollárból úgy adott vissza, mintha csak 10 dollárost kapott volna. Feleségem, bár egy szót sem tudott neki mondani angolul, elmutogatta, hogy ez így nem jó, az eladó belátta tévedését, és odaadta a hiányzó 10 dollárt is.

Közben kisütött a nap, Marci is kipihenve magát, felébredt és újra átveszi a kormányt, és így hajtunk Columbiáig. Sajnos az útjavítások miatt később érünk oda a tervezettnél, a baj csak az, hogy a szobát úgy rendeltük, hogy 18. óráig elfoglaljuk, és mivel ezt az időt lekéstük, Joli egy drukkbán volt, hogy kapunk-e még szobát.

A rendelt szobák helyett (két egymásba nyíló lett volna, de lekéstük) sikerült két külön állót kapni, két akkora hatalmas heverővel, hogy Bella kérdezte is Jolitól, hogy ez egy-vagy két-személyes-e.

Elmentünk vacsorázni – ez a cég a „Shoney's” Magyarországon nem ismert, a McDonad's-ék konkurrense, itt inkább svédasztal-szerű kiszolgálás van, a rendelt ételek mellett egy pultnál lehet még kiegészíteni azt salátával, levessel, gyümölccsel és sok olyannal, melynek kilétét csak találgatni tudtuk. Joli látta, hogy még ilyenben nem volt részünk, és csak annyit mondott nekünk, hogy csak kövessük bátran, és amit ő vesz a tányérjára, azt mi is tegyük.

Miután megrendeltük a fő fogásunkat – én steakot kértem, rántott shrimppel és sültburgonyával, Bella rostonsült marhaszeletet, szósszal, és sült almával, – elszántan követtük Jolit.

Először valamilyen levesre beszélt rá minket, ez fehér színű, különleges leves volt, melyben kis rákok (krill) és krumpli volt passzírozva, és tejjel behabarva. Már az is különleges volt, hogy a tányér egy meleg (!) platnin volt, előmelegítve, nehogy a leves kihűljön.

Miután ezzel végeztünk, elindultunk a saláta és gyümölcs – beszerzésre. Ez a tányér viszont le volt hűtve (!), hogy a saláta kellő hideg maradjon.

A dologban csak az volt a probléma, hogy mikor a gyümölcsöstálam tartalmát is elintéztam, úgy éreztem, hogy jóllaktam, pedig a megrendelt fő étel még meg sem érkezett!

Ami nem is váratott sokat magára, és csak úgy ímmel-ámmal piszkálgattam, de láttam, hogy asztaltársaim sem jártak különbül, mint én. Ezen jót nevettünk, és mikor fizettünk (ennek egy kis szertartása volt, Marci mindig megkérdezte, hogy fizethetünk kártyával, természetesen igenlő volt a válasz, hoztak egy kis tálcát, arra rátette a kártyát, és később a számlával együtt visszahozták, Marci komolyan megszemlélte, majd aláírta, és eltette a kártyát a számlamásolattal együtt.) itt is „dagibeg”-et kértünk, és elvittük a maradékot, melyet csak két nap múlva, már Pittsburgh-ban ettünk meg. Visszatértünk a motelba, ez a Day's Inn nevű szállodaláncnak volt jeles tagja, természetesen fürdőszobával, telefonnal, színes TV-vel, légkondicionálással, megfürdünk, és lefekszünk, mert holnap szintén korán kell kelniünk, hogy befejezzük utunk hátralévő részét. Jolival megegyezünk, hogy aki előbb ébred, telefonon átszól a másiknak.

Joli jóvoltából (szobarendelése miatt) történt meg az, hogy 25 évi házasságunk alatt először külön ágyban aludtunk!

Tizenhetedik fejezet: (1994 április 30. szombat.)

Haladunk Pittsburgh felé. – Végigmegyünk a St. George hídon. – Minden baj nélkül megérkezünk.

Reggel 3/6 6-kor megszólal a telefon, felriadunk álmunkból, Joli az, érdeklődik, hogy nem akarunk-e felkelni, még sötét van, mikor kávét készítek, hogy valamelyest magunkhoz térjünk. Összeszedjük holmijainkat, és indulunk reggelizni a közeli kávézóba.

Egy kicsit felvágok nyelvtudásommal Marciék előtt:

– I am very hungry. Let's go and eat something. (Én nagyon éhes vagyok. Gyerünk, és együnk valamit.) – I prefer the self-service dining place, where I needn't speak, but today this will do, too. (Én jobban szeretem az önkiszolgálós éttermet, mert ott nem kell beszélni, de ma ez is jó lesz.)

Joli mindjárt mondja Marcinak: látod a Csaba sokat tud angolul, csak nem mer beszélni!

Ahogy bemegyünk, a felvágásomért megbűnhődök, büntetésből tovább kell folytatnom, (Joli integet Marcinak, hogy hallgasson, – majd a Csaba) egy csinos néger kislány jön az asztalunkhoz, és mosolyog mind a harminckét fogával:

– Good morning everybody. (Jó reggelt mindenkinek.) – Good morning, miss., please speak slowly. (jó reggelt kiasszony, kérem beszéljen lassan.) – I would like to have breakfast. (egy reggelit kérek) – Please, here is the menu. (tessék itt az étlap) – I am a foreigner, and I do not know these dishes by name. (Én külföldi vagyok és nem ismerem ezeknek az ételeknek a neveit.) – Usually we have fried eggs, cheese, tea, and coffee. (általában szolgálhatunk tojásrántottával, sajttal, teával, és kávéval.)

Mivel a beszéd akadozott egy kissé, és reggelizni is szerettünk volna, később Marciék kimentettek szorult helyzetemből, és büfé-t vásároltunk, ami abból állt, hogy kezünkbe fogtunk egy nagy tányért, és az ott lévő mindenféléből – pirított kenyér, tojásrántotta, szalámi, sajt, rostonsült kolbász, bacon, sült szalonna, banán, narancs stb. – vettünk és az asztalunkhoz vonultunk, azt elfogyasztani, és külön kértünk innivalót, teát, kávét kívánság szerint.

Reggeli után még visszatérünk a szállónkba, bepakolunk mindent a kocsiba, Marci megnézi a kocsi gumijait, és azzal indulunk el, hogy tankolunk majd útközben. Ha már a benzinnél tartunk ezt itt gázolin-nak hívják, és egy gallon (kb. 4, 5 liter) kerül annyiba, mint Magyarországon 1 liter (!), és ha azt is figyelembe vesszük, hogy az átlagkereset Amerikában kétszer annyi, mint Magyarországon, akkor a benzin nálunk az itteninek a nyolcszorosa! Rövid megbeszélést tartunk, hogy hol fogunk legközelebb megállni – ez a St. George híd lesz, majd indulunk tovább az előre megtervezettek szerint a 77-es highway-en.

Nagyon jó ütemben haladunk, és az idő is kellemes. Marcinak rossz emlékei vannak erről az útszakaszról, itt már két esetben is 100 dollárja bánta a sebességtúllépést.

Azt az egyik esetet el is mesélte, mikor bemérték, és a következő járőr szépen le is állította, és kiállította a csekket azzal, hogy választhat, vagy befizeti, vagy egy továbbképzésre megy. Mivel a pénz a legfájóbb büntetés, és nyugdíjas lévén ideje is volt, elment erre a továbbképzésre, mely egy többnapos előadásból állt, ahol filmeket kellett végignézni, mely a balesetekről, és azok megelőzéséről szólt, és minden alkalommal igazolnia kellett, hogy részt vett a tanfolyamon. A végén kapott igazolást küldte el a hatóságnak és ennek fejében nem

kellett a büntetést kifizetni. Persze más kérdés az, ha ezt olyannak kell ezt elvégeznie, aki dolgozik, hiszen a tanfolyam ideje alatt esetleg többszörösét vesztí el a büntetés összegének, és ezért inkább fizet. Marci ezért fokozottabban figyel, és rá-rátapadunk egy-egy kamionra, és azok védelmében haladunk. Gyönyörű fenyők és lombos fák övezik az autópályát, a két útpálya közti elválasztó-sávon hol virág van, hol kis erdősáv húzódik. Ahogy haladunk fel északra, egyre kevesebb a pálma. Joli drukkol, hogy a jó idő még egy kicsit kitartson, mert közeledünk a St. George hídra, a New River folyóhoz, és szeretné, ha napos képeket tudnánk ott csinálni. Teljesül is a vágya, mert hamarosan áthaladunk a hídon, mely az autópálya szerves része, és megállunk fent, a hídra épített kilátónál. Ragyogó napsütésben nézünk le a mélybe, két hatalmas szakadék van alattunk, és azt köti össze a mérnöki tervezés remeke, a St. George híd. Valahol lent a mélyben folyik az New River (Új Folyó), mely most vékony patakocská, – de láttuk volna akkor, mikor mi jöttünk erre márciusban – dörmögi Marci, akkor a hóolvadás miatt, megáradt vízesésként dübörgött itt. Lépcsősor vezet le a mélybe, ezen lesétálunk, és alulról is megcsodáljuk az acélszerkezet merész ívét. Mivel Marcival mindketten műszakiak vagyunk (utólag kiderült, hogy egy iskolába jártunk – a Bánki Donát Gépipari Technikumba, amit régen Felsőipari-iskolának hívtak, én 1958-ban, Marci 1941-ben végzett itt) – ejtünk néhány szót a statikáról, kihajlásról, az acél kifáradásáról stb. Készítünk néhány fényképet, majd kocsiba szállva folytatjuk utunkat a 77-es highway-en Charleston felé. Ha ezt a várost elérjük, már csak 150 mérföld van a célig – Pittsburgh-ig. Sajnos a rossz idő ismét elérte, amit még csak súlyosbít, hogy magas hegyek között vagyunk, és igen kanyargós lett az út, és ráadásul ködös is lett. A látótávolságunk nem több 30-40 méternél. Marci úgy segít ezen, hogy mindenkit elhagyunk, mi vagyunk az élen, senki nem tud a nyomunkba érni. Most látom, és érzem, hogy a fronthajtás mit is jelent ennél az Oldsmobil kocsinál. Meredekebbnél meredekebb kanyarokba rohanunk bele 120-al, de a kocsik gumija meg sem csikordul, az első-kerék hajtás csodásan húzza ki a kocsit a kanyarokból. Charlestont elérve ebédelünk ismét a Shoneys-nél, rátérünk az utolsó autópályánkra, a 79-re, innen azonban a rossz idő elkísér a végcélig. Pittsburgh-ba érve először vásárolni megyünk, hiszen Joliék még március végén mentek el innen, és a hűtőszekrényt üresen hagyták. Behajtunk a ház alsó szintjén lévő garázsba, ott szürkéllek Marci nagyobb Oldsmobilja, a házban egy szinttel feljebb van még egy garázsszint, és a sok csomagot odacipeljük a liftig, majd megérkezünk Joliék – kis ékszerdoboz – lakásába. Joli már előre szabadkozott, hogy itt csak egy külön szobát tudnak biztosítani. A lakásban nagyon meleg van, nincs bekapcsolva a légkondicionáló. A lakás balkonján le van takarva a kovácsolt vasból való kerti garnitúra, én Marcival ezt szabadítom ki, Joli Bellával a bőröndöket rakja ki. Vacsorázunk, tévézünk, megnézzük az időjárás előrejelzést, a floridai nyár után beértünk a pittsburgh-i tavaszba, hideg, esős időjárást ígérnek másnapra. Pittsburgh egyébként Magyarországgal egy délkörön van, és az időjárás éppen olyan, mint Európában.

Tizennyolcadik fejezet: (1994. május 1. vasárnap.)

Marci és Joli lakása. – Régi ismerős a templomban. – A harangjátékos presbiter. – Telefon Magyarországra.

Marci és Joli itt Pittsburgh-ban második lakásában él. Amíg legkisebb fiuk velük volt (Dezső most 41 éves, nő, és Maryland államban lakik, majd őt is meglátogatjuk) egy különálló villában laktak, (háromszintes, minden emeleten szobák, hálósobák, fürdők), hatalmas kerttel, de mikor a fiuk elköltözött tőlük, a korukra tekintettel, a villát eladták, (nehéz volt már fenntartani, takarítani, a kertet rendbe szedni stb.) és egy többlakásos társasházban vásároltak egy háromszobás lakást.

Amikor kinézték ezt, a jobb környezetben lévő lakást, pályázati kérdőívet kellett kitölteniük, ugyanis a meglévő lakók feltételeket szabtak az újaknak. Amerikában a szabadság azt is jelenti, hogy a lakóknak szabad megkívánni az eladótól, hogy szomszédjaik hozzájuk hasonlóan tisztas családok legyenek, a környezetet ne rontsa például a fekete és fehér bőrszín asszimetrikus keveredése. Itt ezen felül még az a kikötés is volt, hogy kis gyermekeik nem lehetnek, állatot nem tarthatnak. A tulajdonos (természetesen valamilyen bank) tiszteletben is tartotta ezeket a kívánságokat, mert nem vették volna meg tőle a lakásokat.

Mivel megszűnt a meleg, és nincs szükség a légkondicionálóra, végre az ablakon keresztül jön be a hideg levegő, nagyon jól alszunk, és nekem is elmúlt a Floridában érzett fejfájásom (nagyon éreztem a légnyomáskülönbséget, és mivel itt teljesen az európaihoz volt hasonló, teljesen helyreállt a közérzetem). Ma szerepet cserélünk, mindenki másfelé megy, Bella Jolival elment a templomba (Bella ateista, csak Joli kérésének tesz eleget), Marci az ügyeit intézi, és én maradtam otthon háziasszony (férfinék) – ugyanis vállaltam, hogy én főzöm az ebédet – igazi gulyáslevest ígértem. Kétféle húsból marha és disznóhúsból készítem, jó sok hagymával, mivel az itteni egy kicsit gyenge az otthonihoz képest, szerencsére Joli az előző magyarországi látogatása alkalmával hozott igazi szegedi pirospaprikát, és még van is belőle, és csipetkét is készíték hozzá.

Mikor Belláék hazatérnek elmesélik, hogy azzal a – karnaggal – Tommal találkoztak, aki Magyarországon – a Kálvin téri templomban, és a Hilton Dominikánus udvarán – is fellépett a harangjátékos fiatal együttesel. A presbiter istentisztelet teljesen más, mint az otthoni katolikus. Sokal emberközelibb. Egy ünnepélyes mise volt, ma volt a templom karnagyának 25 éves jubileuma, hogy itt tevékenykedik. A mise után egy party keretében köszöntötték őt.

A gulyás fenségesre sikeredett, Marci nagyon elégedett volt vele (és velem!) repetázott is, Joli viszont kijelentette, hogy mióta mi itt vagyunk, 8-10 poundot is hízott, és különben is nagyon zsírosnak látszik a gulyás. Persze mi csak nevettünk rajta, és tudtuk, hogy úgysem tudja megállni, hogy meg ne kóstolja. Így is lett, bőven szedett belőle, és dicsérte szakácstudományomat. Délután megyünk az első pittsburgh-i áruházba, szeretnék magamnak egy elegáns jackie-t venni, elámulunk a hatalmas választéktól, de az árak láttán elállok szándékomtól.

Hazatérésünk után Joli elővette a Magyarországról hozott videokazettát, melyen a Lili Bárnő Huszka operett van (volt elég baja vele, mire átírtatta a PAL rendszerről az itteni NTSC rendszerre), és azt nézzük meg, kérdezgette, hogy ki is a szereplők, mert őket már nem ismerte. Később beszélgetünk, majd megpróbáljuk Magyarországot felhívni, – Bella édesanyját szeretné felköszönteni (május elseje – anyák napja – van), – de nem sikerül a kapcsolat.

Tizenkilencedik fejezet: (1994 május 2. hétfő.)

Megérkezik a Fort Lauderdale-ban feladott csomag. – Látogatás a Carnegie könyvtárban. – impozáns az egyetem hatalmas tornya. – meglátogatunk egy magyar házaspárt.

Ma Jolit magára hagyjuk, mert most kell érkeznie a Floridából feladott csomagnak, mi hármásban levonulunk a garázsba, Marci meg akarja nekünk mutatni második – szűkebb – hazáját, Pittsburgh-ot. Először a saját kocsijával akarunk menni, de mivel itt állt öt hete, és elég öreg is a kocsi akkumulátora, hát a kocsi nem akart beindulni. Néhány köhintés, és nem maradt más hátra, mint a kisebbik kocsival elindulni. (visszaérkezésünk után telefonon szerelőt kellett hívni, de az sem tudta beindítani és végén akkucsere lett a dologból).

Marci először a környéket mutatja meg, egy szó mint száz, nagyon barátságos környéken laknak, akár a Rózsadombon lennénk otthon. Egyik ház szebb, mint a másik, közöttük haragos zöld kertek, parkok, tisztaság, rendezettség mindenütt, csak a járda hiányzik, volt is később elég bajunk ezzel, mikor – magyar módra gyalogolni, sétálni merésztünk –. A városon végighajtva érünk be az egyetemi negyedbe, ahol leparkoljuk a kocsit. Ez itt szintén jellegzetes, a behajtás egy kis sorompón keresztül történik, az őr mutatja, hol van még szabad hely, és átad egy kis bilétát, melyen a belépésünk ideje van jelezve, és majd ez alapján kell majd a távozáskor fizetni. Persze a fizetség ellenében a parkolót őrzik, a kocsi biztonságban van. A téren áll a Carnegie könyvtár. Itt megnézzük az olvasótermet, a tudományos részt, az irodalmi és művészeti részt is. Minden nyilvántartás számítógépen van, én elememben érzem magamat, és a hecc kedvéért mindjárt Lenint (!) keresem meg, pillanatok alatt ott van a válasz a képernyőn, a címfelsorolás alig fér ki egy oldalra.

Sajnos a múzeum és a hangversenyterem zárva van, és hiába próbálunk protekciót kérni, a felügyelő azt mondja, hogy a vezetéssel megbízott hölgy, ma éppen szabadnapos, és nem tud rendelkezésünkre állni. A könyvtárat egy John Carnegie nevű milliomos gyáros alapítványából építették, ezen kívül még van más városban is Carnegie létesítmény, hogy csak például említsük – a New-Yorki Carnegie Hall – a világhírű színház és előadó centrum.

Átmegyünk a tér másik oldalán lévő bölcsészeti egyetemre, ezt a toronyépületet Pittsburgh minden pontjáról látni lehet. Ez az épület csodálatos tudor stílusban épült, belépve az aulába, akár egy angol lord kastélyában is lehetnénk. A gótikus stílusban épült egyetem földszintjén lévő körfolyosón megyünk körbe, ahol a nemzetenkénti előadó termek vannak. Az osztálytermek az adott nemzet sajátosságaival épültek, azokat igyekszik bemutatni, a falakon kiemelkedő történelmi, tudományos, és művészetben jeleskedő személyek portréi. A magyar terem ajtaján belül „Isten áldd meg a magyart” a Himnusz első sora a felirat. Benn a teremben a színes, ólomüveges ablak IV. Béla királyt, Mátyás királyt, Petőfit és másokat mintázza. A katedra fölötti tábla mellett a régi – királyi – (a mostani) címer van, faintarziával kirakva.

Csodálatos például a kínai terem, fantasztikus színű sárkányrajzzal, az angoloké a kastélyok nehéz bútoraival van berendezve, és elrendezése a parlamenthez hasonló. Bosszúságomra kifogyott a fényképezőgépből a filmem, és amikor végiglátogatjuk a termeket, az egyetemi shop-ban vásárolunk – jobb híján – képeslapokat. Ezek után – mivel eléggé elfáradtunk – autós városnézés következett. Marci megmutatja a bíróság épületét, mellé a börtönt (!), majd a régi és az új operaház épületét, a bankokat, és érdekességgéppen a pirolámpás negyedet is. (erre Marci csak megjegyezte, nagyon jól csinálta a rendőrség, hogy egy helyre terelte őket, mert a legtöbb baj mindig itt történik)

Elautózunk Marci régi munkahelye előtt is, ez egy tervező intézet, itt dolgozott 12 évig, míg önálló nem lett, sok munkát kapott tőlük azután is. Mindig megkeresték, ha valami nagyon sürgős megrendelést kaptak, tudták az értékét, benne mindig megbíztak.

Később megéheztünk és visszamentünk luncholni, és délután folytattuk az utunkat hármasan, mert Joli nem jött velünk, elment fodráshoz, estére ugyanis vendégségbe hívtak, egy szintén magyar házaspárhoz, Pozsgaiékhoz. Délután Pittsburgh legszebb részén jártunk, itt lakik – mint Budapesten a Rózsadombon – a város tehetősebb, módosabb rétege, és mint már írtam róla, hogy a szomszédok is összeválogatják egymást, nehogy valami malőr történjen az osztálykülönbségből. Mivel fényképezni akartunk, kiszálltunk az autóból, és gyalogosan mentünk az úttesten – járda sehol – és ugyanúgy jártunk, mint Floridában, hogy az autóval utazók bámultak ránk, hogy miért gyalogolunk, és végül vissza kellett szállni az Oldsmobilunkba, mert egy férfi megállt, és segíteni akart, mondván biztosan lerobbant az autónk, és ezért vagyunk kénytelenek gyalogolni. Joli, míg városnéztünk kitett magáért, nagyon finom vacsorát készített, sült csirke, vegyes saláta amerikai módra (a kedvencem lett), előtte-utána pezsgő, és puddingfagylalt, eperrel. Teletömött pocakkal kezdtünk készülni és igencsak lehűlt a levegőben, este 7 órakor indulunk a közelben lakó Pozsgai Dezsőhöz és feleségéhez, Magda asszonyhoz, akik már – már letettek arról, hogy eljövünk, mivel egy kicsit elkéstünk a megbeszélt időről. Nagyon kedvesen fogadnak minket, és a háziasszony tisztázza Jolival, hogy Bella édesanyjával szintén találkozott, amikor 1975-ben itt járt először. A beszélgetés eleje mindig ugyanaz, érdeklődnek az otthoni helyzetről, milyen az élet Magyarországon. A háziasszonynak – Magdinak – a húga él Magyarországon, Egerben.

Pozsgaiéknak három felnőtt gyermekük van, mégis egyedül vannak, mert a gyerekek követték az amerikai szokásokat, amint megálltak a lábukon, azonnal elhagyták a családi fészket, és mivel a munkahely diktál, a távolság akár 1000 mérföld is lehet a szülői háztól. A házuk pedig hatalmas négy (!) szintes, amikor Dezsővel, a házigazdával felmentem szobájába, ahol ő is megmutatta szuper számítógépét, alig találtam vissza a földszinten lévő többiekhez. A férj még visszajár – nyugdíja mellett – régi munkahelyére, napi négy órában, felesége pedig a háztartásban tölti ki szabadidejét. Nagyon jó hangulatban telik el az az 1-2 óra, amit náluk töltöttünk, aztán búcsút veszünk tőlük, mert estére még azt terveztük, hogy felautózunk a Mount Washingtonra, és letekintve a hegyről, megnézzük Pittsburgh-ot, esti kivilágításban. Sajnos ebből a végén nem lett semmi, mert Marcinak (biztosan az elfogyasztott kis konyaktól) megfájdult a füle, és haza kell mennünk a Washington road-ra. Sebaj, majd legközelebb pótoljuk. (Sajnos a később itt készített esti felvételek nem sikerültek).

Huszdik fejezet:

(1994 május 3. kedd.)

Mi az a laundry? – kipróbálom a hatalmas Oldsmobilt. – Milyen is volt Pittsburgh régen, készülünk a Niagara Falls-hoz.

Reggel Bella és Joli a nemszeretem háziasszonyi teendőkkel foglalkoznak, elmentek a piszkos ruhákat kimosni. Persze nem mennek messze, csak az emeletünkön, a folyosó végéig, ahol a titokzatos „Laundry” felirat van. Megnézem a szótárban, hát ez a szó a közönséges mosókonyhát jelöli. Persze senki ne gondolja, hogy itt gőz van, és nehéz, vagy keserves lenne a munka, természetesen minden szuper gépeken működik, kicsivel modernebb az otthoni automata gépeknél is, mivel a mosógépen – ami persze itt is pénzzel működik – kívül szárító és vasalógép is van, és mivel ez az emelet egy zárt egységként működik, mindent nyugodtan ott is lehet mindent hagyni, nem kell attól félni, hogy valami el is tűnik.

Marci látva a hölgyek előkészületeit, kijelenti nekem, hogy itt az alkalom, hogy kipróbáljam Amerikában is az autóvezetést. Levonulunk az alsó garázsba, ahol ott parkolt Marci hatalmas, 12 hengeres, 6000 köbcentis, 300 lóerős, 8 méter hosszú limuzinja. (Ilyen motorokat építettek be a repülőgépekbe). Ez a kocsi az Oldsmobilok között a legnagyobb típus, és csak a filmekben látott, nagyon hosszú 12 kerekes autó lehet ennél nagyobb. A kocsi 15 éves, és Marci csak azért nem adja el, mert itt a használt autóknak nincs nagyon értéke, és inkább javíttatja, és ápolja. Körbejártam, és kerestem rajta valamilyen rozsdafoltot, de nemigen találtam rajta, még ilyen idősön is egész újnak látszott.

Beülve láttam, hogy full extrás, belső intarziaborítással, kipárnázva, valódi bőr ülésekkel, melyeket elektromos motorral lehetett állítani. Légkondicionálás, szervokormány, automata váltó. ABS (blokkolásgátló).

Marci azt javasolta, hogy menjünk el a közeli (high school) középiskolához, mert annak hatalmas parkolója van, ott alig szokott parkoló autó lenni, és van bőven hely, és ott vehetnénk egy-két próbaleckét, mielőtt kimennénk a forgalomba. Elindultunk, a garázsajtót a napellenzön lévő kis távirányítóval kinyitottuk, majd becsuktuk. Hamarosan meg is érkeztünk, de Marci nagy bosszúságára a parkoló nem volt üres, majdnem tele volt. Először leparkoltunk, éppen egy rendőrkocsi mellé, ez egy hatalmas Ford volt, de meg sem közelítette a kocsinkat, az Oldsmobilunk egy méterrel hosszabb volt annál. Belátogattunk az iskolába, ugyanis ennek az iskolának egy hatalmas uszodája volt, kis, verseny, és műugró medencékkel. Joli mesélt erről, ebbe az iskolába szoktak hétvégeken bejárni, és ezt használják strandnak.

A mellette lévő szelíd lejtésű füves részen pedig piknikelni lehet, nyárson-sütővel asztalokkal, padokkal, miegymással. Az iskolaudvaron néhány ember beszélgetett, a szintén odalátogató rendőrökkel, mint kiderült az egyik az iskolaigazgató volt, akit Marci jól ismert.

Marci rögtön felvágott velem, hogy

– He is a guest from Europe, he is from Hungary (vendég Európából, ő egy magyar).

Ilyenkor mindig először magyarul köszöntem, majd angolul is, és mindenki rettentő boldog volt (ezt mondták is) és mindenki lekezelt velem – Marci mindig megjegyezte, hogy biztosan látták a híradókból ezt az elcsépett „kommunista” szokást –.

(Amerikában nem divat a kézfogás!)

Miután körülnéztünk, visszamentünk a parkolóba, és kezdetét vette a próbalecke. Beültem a vezetőülésbe, ismerkedtem a műszerekkel, melyből bőven volt, és mindenféle ismeretlen rendeltetéssel. Az ajtó becsukása után egy szaggatott sípszó figyelmeztet, hogy nincsenek a biztonsági övek bekapcsolva, először meg kellett szoknom, hogy az automata váltót is kell kapcsolni, hiszen van parkolóállása, előre és hátramenete, és persze mindez angol feliratokkal.

P – parking (parkoló, ez helyettesítette a kormányzarat is)

B – back (vissza, hátramenet)

G – go (előremenet)

Miután szépen villanymotoroztam (előre-hátra, le-fel) egyet az üléssel, beállítottam a hosszát a rövid lábaimhoz, a támlát a hátamhoz, hogy kényelmesen elérjem a pedálokat, a váltókapcsolót a B állásba húztam, és ekkor a kocsí szép lassan elindult hátrafelé, anélkül, hogy gázt is adtam volna. Az alapjárata olyan magasra volt állítva, hogy hátrafelé – a pedálok kezelése nélkül – el is indult. Ráléptem a fékre, a kapcsolót a G állásba téve, megnyomtam a gázpedált. Mivel otthon egy kicsit erősebben szoktam, itt ez a mozdulat egész másként hatott, a kocsí felbődült, és megindult mind a 300 lóerejével. Pillanatok alatt lefutottam az előttem lévő egyenes részt, és máris a kanyar következett, hát fékeztem.

Szegény Marci az anyósülésen!! Csak hátra, aztán előre lódult, szerencsére a biztonsági öv megtartotta, és így megúsza a hirtelen elindulást és megállást. Azért nem vesztette el hidegvérét, és csak annyit dörögött nekem, hogy ez egy amerikai superkocsi, és itt lassabban, finomabban kell a pedálokat kezelni. Miután tettem néhány kört, azért megmutattam, hogy ha kell, tudok olyan finoman is haladni, hogy csak centimétereket megyek előre. A kocsi nagyságával nem volt különösebb gondom, mert Marci nem is tudta, hogy hivatásos teherautó jogosítványom is van. Csak az volt a problémám, hogy jobb kézzel mindig váltani akartam, úgyhogy kezemet bedugtam a combom alá, mivel a kormányt akár a balkezem két ujjával is tudtam forgatni, annyira könnyű szervokormánya volt, a bal lábamat is takarékra állíthattam, mert nem kellett kuplungolni. Van még egy nagyon jó amerikai találmány, ugyanis ha felgyorsítottam a megfelelő sebességre, (városban csak 35 mérföld! kb. 50 kilométer), akkor egy kis kapcsolót bekattintva, az automatika ezt tartotta is, és a gázpedált sem kellett nyomni, így teljesen dodgem-szerűvé vált a vezetés. Persze, ha gyorsítani akartam, akkor a gázpedált lenyomva az automatika azonnal kikapcsolt. Miután Marci látta, hogy ura vagyok a kocsinak, javasolta, hogy menjünk el Pittsburgh régi városrészébe, ahol a faipari műhelye van, amit azzal a Tóth József nevű magyar barátjával együtt használ, aki nemrégiben járt Budapesten, – nálunk is volt – (vele is terveztünk egy találkozót).

Tegyük egy kis kitérőt, néhány szót váltsunk Pittsburgh történetéről.

Ez a város egy hegyes, – három folyó is keresztezi – völgyes, dombos hatalmas metropolisz, mintha két Buda lenne mindkét oldalon, a legnagyobb, meghatározó folyó az Ohio, Amerika második leghosszabb folyója. Az egész város szén és érclelőhely, és mindig Amerika legnagyobb nyersanyaglelőhelye volt, igazán a második világháború idején vált a legfontosabb helyé. Mivel a szén és ércbányái számtalan embert foglalkoztattak, ide „tántorgott ki másfélmillió emberünk” – (idézet József Attila verséből) –, a századforduló óta – főleg az 1920-as években – kb. 200 ezer magyar élt itt, részben a megélhetés, részben a teljesen hasonló európai időjárás miatt. Sajnos azóta ezek a magyarok teljesen asszimilálódtak, beolvadtak, vagy elköltöztek Amerika más vidékeire, gyermekeik szétszóródtak, Marci később elvitt a – Hungarian Clubba –, amely fontos találkozó és szórakozóhelye volt az itt élő magyaroknak (még népi táncsoportjuk is volt, akik más vidéken, országban is felléptek, pl. Ontarióban – Kanadában – ahol szintén nagy magyar közösség volt), teljesen lehangoló volt, hogy jóformán egészen megszűnt itt a közösségi élet, amely a magyarokra oly

jellemző volt ebben az idegen világban. Az idejáró magyarok jó része meghalt, és nincs már utánpótlás, évek óta nem volt új jelentkező a klubba, (nincs már disszidálási hullám) és azt fontolgatják, hogy végleg bezárják, és eladják a magyarok saját kezűleg épített épületét. Ez a városrész – itt laktak valamikor a magyarok, teljesen elhanyagolt, és ahogy lenni szokott, a kispénzűek, lumpenelemek szivárogtak ide, és itt láttam a legtöbb négert, ebben a lehangoló környezetben. A házak szorosan, egymás mellett voltak építve, itt nem épültek a házak mellé garázsok, és mivel a tulajdonos csak bérletre adta ki, az állagmegóvással, felújítással senki nem törődik, és lassan lepusztul az egész. Itt találtuk meg azt az öreg házat, ahol Marci barátjával, egy asztalos műhelyt berendezve, – hobbiszinten – dolgozik, és itt készítette azokat a csodás faragású asztalokat és foteleket, mellyel lakásában büszkélkedett, valamint későbbi – látogatásunkkor láttuk, – fiainak is készített. Kérdeztem is, hogy miért nem adják el a házat, kiderült, hogy a Tóth József barátja arra spekulál, hogy, mivel a városrendezéskor úgy döntöttek, hogy ezen a területen egy új highway-t építenek majd, az akkori kisajátításakor szép pénzt fog kapni, és addig vár vele, mert most nincs is értéke a teleknek, vagy a rajta lévő, teljesen lerobbant háznak.

Bella és Joli a „mosodával” végezve külön útra indultak (könnyű most, mert két kocsi is van!), és egy ruhaüzletet keresnek fel, ahol főleg méterárak vannak, fantasztikus választékban. (újra és újra használom ezt a szót, a „sok” ugyanis kevés lenne.) Olyan anyagot kerestek, mely a gyermek kiságyban jó lenne (mindig eszünkbe jut születendő unokánk, akinek a nemét még ekkor nem is tudtuk, és hazaérkezésünk után tíz nappal született). A kiegészítő és kellék termékek sokfélesége lenyűgöző volt, és Bella természetesen el is csábult, és „kiköltekezett”. Visszafelé a szokásos élelmiszer vásárlást ejtették meg a Publix-ban.

Együtt lunch-olunk, majd délután újra útra kelünk ketten, Marci ismét elkalauzolt egy másik iskolához, ennek az volt a nevezetessége, hogy komplett korcsolya, jégkori pályája van, melyet délutánonként, estéként, vagy hétvégeket igénybe lehet venni. Marci biztatott, hogy próbáljam ki, az sem volt akadály, hogy semmiféle felszerelésem nem volt, azt ott a helyszínen lehetett volna bérelni, de hát mivel a korcsolyázás nem volt erősségem, lemondtam róla. Mikor véletlenül kimondtam, hogy egy body klubot szívesen megnéznék, Marci kijelentette, hogy ennek semmi akadály. Nem is volt messze, és már képes voltam ezzel a nagy batárral – Marci szerint persze – hajmeresztő mutatványokra. Mivel hozzászoktam, hogy a többiek vigyáznak rám, elég meredeken vettem a kanyarokat, és nem is lépésben, és a végén, mint a rakéta vágódtam be a parkoló kocsik közé, már nagyon éreztem a kocsi szélességét, csak a végén jegyezte meg vendéglátóm, hogy a külső visszapillantó tükrünk igencsak közel volt a másik kocsi oldalához.

Mikor bementünk a klubba, ez egy hatalmas sportlétesítmény volt, egy hölgy fogadott minket, Marcit persze itt is ismerték, mint a végén kiderült, hogy ide rendszeresen szokott járni, látogatási igazolványa is volt, engem bemutatott (He is a guest from Europa, – vendégem Európából -), és nekem kiállítottak egy látogató kártyát, azzal, hogy tekintsem magamat vendégnek, és most, egyszeri alkalommal mindent ingyenesen használhatok is. A minket fogadó hölgy karon fogott, és egy kényelmes kanapén leülve szépen kikérdezett, s mivel megfogadta a tanácsomat, szép lassan beszélve faggatott, el is érte célját:

- What is your name? (hogy hívják Önt?)
- My name is László Nyitrai. (a nevem Ny. L.)
- How old are you? (hány éves Ön?)
- I am fifty years old (ötven éves vagyok)
- Where do you live? (hol lakik Ön?)

– I live in Budapest, in Hungary. (Magyarországon, Budapesten)

– What is your job? (mi a foglalkozása?)

– I am a policeman. (én rendőr vagyok)

Hát itt egy kicsit elakadt a szava, hiába, a rendőröket is sem szeretik. A látogatójegyet kitöltöttem, aláírtam, és már mehettünk is felfedezni a helyi csodákat.

Mivel semmi nem volt nálunk, béreltünk egy-egy fürdőnadrágot, és kipróbáltam néhány erősítő szert, majd egy kicsit főztük magunkat a száraz gőzben – szaunában – majd letussolva, úsztunk a medencében néhány hosszt.

Amíg lehültünk, megszáradtunk, körbe sétálva megnéztük, hogy mi minden van itt, hát elkelne ebből sok Budapesten is, mert a kondi teremben a szokásos súlyzó, mozgató szereken kívül mozgójárda, lépegető járda, futó-gyalogló pálya, aerobicszoba, volt, ahol Marcival egy ideig nézegettük a csinos lányokat, akik vezényszóra lépdeltek, mozogtak. Volt két zárt terme is, ahol a nálunk kevésbé ismert falteniszt játszották, egy teremben kerékpár erősítőszerkezetek voltak, és tekerés közben egy filmet vetítettek a falra, nehogy szegények unatkozzanak kerékpározás alatt. A sportdelutánt követően visszaültünk a hatalmas Oldmobilba, és már ismerősként indultam vissza a pittsburghi „rózsadombra”. Amikor egy utcakereszteződéshez értem, ahol egy STOP tábla volt, megálltam, majd előrébb gurultam, mert onnan nem lehetett jól belátni az utcakereszteződést. Ekkor mögöttünk egy sziréna szólalt meg, egy rendőrségi járőr-kocsi állt mögöttünk, a rendőr kiszállt, és odajött mellénk. Megnyomtam az ablaklehúzó villanymotor gombját, és kérdően néztem a rendőrrre. Valamit hadart nekem, amiből egy kukkot sem értettem, Marci fordított, és az volt a probléma a rendőr szerint, hogy nem álltam meg a STOP táblánál, és szabálytalanságot követtem el. Mindjárt eszembe jutott, hogy a rendőrrel nem tanácsos vitatkozni, bár ez a csekély nyelvtudásom miatt nemigen sikerült volna, de Marcinak más volt a véleménye. Szó szót követett, majd a rendőrt Marci beinvitálta helyemre, hogy onnan nézzen ki, nézze meg a tábla helyzetét. A rendőr hümmögött valamit, majd tisztelgett, köszönt és távozott. És most jön a csattanó: másnap mikor arra jártunk a táblát már két (!) yarddal előrébb helyezték, így a rendőr elfogadta, amit Marci javasolt neki.

Később visszatértünk a Washington road-on lévő lakásba, ahol a telefonüzenet-rögzítőn várt egy hívás, miszerint a már emlegetett Tóth József meglátogat minket az este folyamán. Este 7-kor meg is érkezett, és már ismerősként üdvözöltük, mert mikor az év elején Magyarországon járt Marci megbízásából, fel is keresett minket, és mi segítettük ügyes-bajos dolgait elintézni. A látogatás után készülődtünk egy újabb útra, ugyanis holnap reggel még északabbra megyünk, kétnapos kirándulást terveztünk fel a Niagara-hoz, meglátogatjuk, megsejmeljük Amerika-Kanada nevezetességét, a Niagara Falls-t, a vízesést.

Huszonegyedik fejezet: (1994 május 4. szerda.)

Indulás a Niagarához. – Los Angeles-ben újabb földrengés volt. – Fénykép a Buffalo szobornál, probléma a határátlépéskor. – A Niagara Kanadából látszik igazán.

(Ezt a fejezetet Bella írta.)

Ma reggel 5-kor Joli ébreszt minket, mint valami rossz szellem. (Hol van már az a floridai 8 órás felkelés!). Míg készülődünk, elmondja, hogy nem valami biztatóak az előjelek, a rádióban, mikor bemondták az időjárást, csupa elkésztő mondat hangzott el. Szerda – csütörtökre végig esőt, és nagyon hideget (májusban. hm) jósolt a Niagarához. Ezen kívül bemondták még, hogy a világ (Amerika) másik végén Los Angeles-ben újabb földrengés volt, nagyon sok kárral.

Végül 6 óra után indulunk el a szemerkélő esőben. Az útvonalat ismét megterveztük előre, Marci ezt az útvonalat már többször megtette, de azért hagyta, hogy előadjuk tervünket, miszerint azon a 79-es highway-en megyünk tovább, melyiken ide, Pittsburgh-ba megérkeztünk, majd keresztezzük a 90-es autópályát, arra rátérve, azon végigmegyünk északnak, míg Buffalóba nem érünk. Rettenő álmosak vagyunk mindannyian, de indulnunk kell, hogy a kb. 150 mérföldes utat még a délelőtt megtegyük. Felváltva szunyókálunk, egyikünk mindig Marcival beszélget – szegény, ő is álmos – de neki nem lehet aludnia. A megtervezett útvonalunkkal baj történt, terelő-utakra kényszerülünk, az éppen ott folyó autópálya szélesítések miatt. Marcinak valamilyen régebbi térképe van, helyenként megállunk, hogy megnézze a további kedvező útvonalat. Mondanom sem kell, hogy Joli nagyon háklis ma, és állandóan tanácsokat ad Marcinak, mindig közbeszól, és más véleményen van. Hiába, a nagyon korai felkelés egyikünknek sem tett jót. Marcit elfogja a méreg, és kijelenti, hogy ennek a hajónak két kapitánya van és ő lemond a tisztségről, felszólítja Jolit, a feleségét, hogy akkor vezessen ő, vagy mondja meg merre menjen és akkor arra fog fordulni, de akkor a felelőséget is vállalja. Ez végre hatott, és Marcit visszaemeltük tisztségébe, és helyreállt a béke. Csaba helyet cserél Jolival, (eddig hátul ült) és ketten – Marci kapitánnyal – navigálnak tovább. Az idő végre megkönyörül rajtunk, és a felhők alól kisüt a nap, és ilyen időben, 11 óra körül érkezünk meg Buffalóba. Sajnos rossz úton érkezünk (szerettük volna a várost elkerülni), és át kell hajtanunk a városon, ez a rész nem nagyon tetszett, csupa lerobbant, régi ház, és gyárépület között megyünk el.

Lehet, hogy erre a részre a lebontás vár, mert máris más környékre érünk, látjuk az új épületeket, tornyokat, modern stadiont, irodaházakat. 3/4 12-kor érkezünk a Niagara Falls-hoz, Marci már messziről mutatja a nagyon magas kilátóépületet, ahonnan majd letekinthetünk a vízesésre. Leparkolunk a kocsival, és szedelődzünk kifelé, mikor egy harminc körüli néger férfi jön oda mellénk, nem is volt rosszul öltözve, és egészen közel áll Marcihoz, szinte odaszorítja az autóhoz, megkérdezi, hogy nem volna egy kis aprója számára. Marci egy darabig szemezt vele, majd enged, zsebébe nyúl és néhány centet ad neki, és a néger férfi távozik. Ilyen első esetben fordult elő velünk, eddig nem is volt semmiféle kapcsolatunk kéregető négerekkal, és Marci utólag azt mondja, hogy ilyenkor jobb, ha nem erősködünk, vagy ellenkezünk, mert bármi (esetleg kést ránt) is bekövetkezhet.

Nem tudjuk ugyan hogy merre is kellene mennünk, de innen már jól hallatszik a vízesés dübörgése, és a parkon keresztül – toronyiránt a hang felé indulunk. A park közepén egy szépen mintázott szobor áll, aki nem más, mint Buffalo város névadója – Buffalo indián

nagyfőnök. Készítünk néhány felvételt róla, majd kiérünk a partra. Fantasztikus látvány tárul elénk, ugyanis a vízpermet az egekig ér, és jó néhány fokkal hűvösebb is lett, a pára lehűti a levegőt. Először az amerikai oldalról nézzük meg, közelítünk a vízeséshez, és meglepetéssel látjuk, hogy a vízesés egész alsó részén a még el nem olvadt jéghegyek vannak. A vízesés melletti toronyhoz 50 cent a belépő, Csaba színpadiasan kijelenti, mindenki a vendégem, és ő fizeti a belépti díjat. Nyugodtan hangoskodhatott, rajtunk kívül senki nem értett minket. Mielőtt felmegyünk a kilátótoronyba, a parton bámészkodunk, és szájtátva nézzük a hatalmas robajjal a mélybe hulló víztömeget. Közelről látszik, hogy két vízesés is van, egy kisebb meg egy nagyobb, a Bridal Veil (Menyasszonyi Fátyol) Falls és a Horseshoe (Lópatkó) Falls. Az amerikai oldalról csak a Bridal Veil látszik, az is csak balkézzről. Rengeteg fényképről láttuk már a vízesést, és nagyon sajnáltuk, hogy a fő attrakciót nem tudjuk végrehajtani. Ugyanis az amerikai oldalon egy hosszú, kanyargós falépcsőt építettek, kölcsönözni lehet egy sárga színű kapucnis esőkabátot, és be lehet menni a vízesés baloldali ága alá, át a tajtékozó vízpermeten.

Sajnos ez a látványosság csak ábránd maradt, mert a hatalmas sziklák között még ott piszkos-sárgállik a téli megfagyott jéghegy, és mivel ez bármikor lezuhanhat, lecsúszhat, és így nagyon balesetveszélyes, a látványossághoz vezető út le van zárva. Főleg Csabát sajnálom, mert ő számtalanszor elmondta, hogy szíve-vágya volt – ha már az életben egyszer ide eljut –, hogy ott ázzon a sárga hacukában a vízesés szélén. Emiatt a másik látványosság is – a veszélyes jég miatt – szünetel, egy kishajóval egészen a vízesés széléig lehetett volna menni, és közvetlen közelről lehetett volna a lezúduló sok vizet, a dübörgést nézni és hallani.

Az amerikaiak – joggal – így hirdetik a Niagara vízesést:

– The world's natural wonder –, azaz „a világ természeti csodája”.

Borzasztóan sajnálják is, hogy a vízesés igazán csak a kanadai oldalról látható igazán, az amerikai oldalon csak kedvet lehet kapni a nézelődéshez. A kilátótorony tetejéig egy gyorslift vezet, melyben kb. 20-an vagyunk, falai üvegből vannak, már a felvonóban lehet fényképfelvételeket készíteni. A kilátó tetejére érve, melyet magas drótháló vesz körül, meglátjuk a reklámban elhangzottakat, ez tényleg a természet csodája. Innen, ha egy kicsit oldalról is, de jól látszik mindkét vízesés, és az egész partszakasz, ami inkább egy elárasztott, szigetekkel borított folyódeltára emlékeztet. Készítünk néhány felvételt, Joli megkérdezi tőlünk, hogy mit szólunk hozzá, ő már nincs annyira oda érte, mert többször is járt itt. Áradozunk neki, de ő gonoszkodva érdeklődik, hogy nem csalódtunk egy kicsit, mert a reklámfilmeken sokkal nagyobbnak látszik minden, ott eltúlozzák a valóságot. Javasolja is mindjárt, hogy menjünk át a kanadai oldalra, mert onnan látszik a vízesés egész valójában, és majd akkor nyilvánítsunk véleményt.

Csaba még készít néhány felvételt, és az elevátorral lemegyünk egészen a partig, mert láttam egy kis ajándékboltot, és javaslom, hogy mielőtt újra kocsiba szállnánk, nézzünk oda be. Az ajtón a felirat, hogy 13 órakor ebédszünet van, de mivel az üzletben vannak még vásárlók, bemegyünk, bár félórával túl vagyunk az időponton. Vásárolunk egy 1995-ös naptárt, mely a vízesés pompáit mutatja, és Csaba mindjárt észreveszi azt a képet, ami a lépcsőmászó sárga esőkabátos-ruhás embereket mutatja, amint a vízpermetben áznak. Mi maradunk utoljára, egy fiatal kislány az eladó, és távoztunkkor csatlakozik hozzánk, és bezárja az üzletet. Szegény kislány! Lehet, hogy a mai lunch-ból nem lesz semmi, mert találkozunk újabb vásárló-látogatókkal, visszafordul, és újra kinyitja az üzletet. Hiába, ez Amerika, itt a vásárló diktál!

Visszasétálunk a parkolóhoz a kocsinkhoz, és a főúton a 90-s highway-on, mely egy híd az Erie tó nyúlványa fölött, átmegyünk a kanadai határon. Itt mindjárt probléma lesz velünk. A többi amerikainak csak intenek, hogy mehetnek tovább, a mi ismeretlen útlevelünk újra feltűnést kelt. Félreállunk és bemegyünk az ellenőrző tiszthez. Átadjuk az útleveleket, megtekintik a kanadai vízumot, de még valami baj van. Sajnos nem értem, amit kérdeznek,

szólok Marcinak, aki azt mondja, hogy arra az Immigration Office által kiállított okmányra van szükség, amit még Orlandóban kaptunk. Mivel nem tudom hol van, elindulok a kocsihoz, hátha a táskámban van, de megdöbbenésemre ott sincs. Ekkor Csaba megszólal, és felmutatja a keresett papírokat, nem ezekről van-e szó. Ugyanis kivette az útlevélből, hogy ez az amerikai irat, itt Kanadában úgysem kell, és pont ezekre volt szükség.

Felmutatjuk a vámisztnek, aki megkönnyebbülve üti be a pecsétet útlevelünkbe. Kifelé menet kérdezem Marcit, hogy miért volt erre szükség. Ő nevetve mondja, hogyha ez a papír nem lett volna nálunk, akkor visszafelé az amerikaiak nem engedtek volna át a határon és Kanadában rekedtünk volna! Miután a határon rendeződtek a dolgok, először szálláshelyet keresünk, nem akarjuk estére hagyni, gondolva a Columbiában történetekre. Joli és Marci ismerősök itt, és a Howard Johnson nevű hotelben vesznek ki két egymásba nyíló szobát. Joli nevetve mondja, hogy a szállodás először a nászutas lakosztályt ajánlotta, ami nem is lett volna messze az igazságtól, mivel éppen 25 éves házaspár vagyunk Csabával, és ez az út igazából második nászutunk is lehetne. A hotel halljában aztán – fényképen – meg is mutatta, hogy milyen lett volna: a fürdőszobában egy piros, szív alakú kád volt, a habfürdő közepén egy pucér ifjú párral. Azért meghökkentő volt, hogy mikor megnéztük a szobánkat, a fürdőszobában tényleg piros volt a kád, (ha nem is volt szív alakú) és az egész fürdőszoba mennyezetig érő tükrökkel volt tele. A szobavizit után, és miután leraktuk csomagjainkat, sietünk, mert borulni kezd az idő, és még nem is láttuk szemből a vízesést. Lemegyünk a partra, ahonnan ragyogóan látszik mind a kettő. Mivel május van, megdöbbenő, hogy még mindig 15-20 méter magas (itt végre nem yard és mile van, hanem európai a mértékegység!) jéghegy áll, és gátolja, hogy a vízesés alá és elé (a kishajóval) be lehessen menni. A mostani hőmérséklet itt 8 -10 fok lehet, fel kellett venni a pulóvert, és a könnyű dzsekiket. Erről az oldalról nagyon impozáns a Niagara Falls, a korlát mellett állva, a vízesés a fejünk fölé tornyosul, és a dübörgéstől szavunkat sem halljuk, és beterít a vízpárás levegő. Itt jelentem ki Jolinak, hogy elégedett vagyok a látvánnyal!

A parti séta közben elérjük a Skylon towert, ez egy hatalmas kilátó-torony, mely kilátó és étterem egyben, oldalán kúszik fel a felvonó, és igazán innen látszik a két tó elkeskenyedő torkolata, és a két csodás vízesés. Készítünk innen is néhány fotót a lezúduló víztömegekről és a felette gomolygó vízpára-ködről. A torony egy részén souvenir bolt van, mindenféle tárgyakkal, rajtuk a vízesés képe. Kissé drágának találjuk az ittlévő ajándéktárgyakat, és csak nézelődünk, majd lemegyünk. Joli és Marci elfáradt már, egyedül hagynak minket, mi folytatjuk a sétát a part mentén. A korlát mentén egy fiatal japán pár áll, a fiú különböző pózokban fényképezi a kislányt, Csaba odalép hozzájuk, és mutatja, hogy adják oda a fényképezőgépüket, és készít kettőjükéről egy felvételt. Szívesen odaállnak egymás mellé, majd a japán fiú kéri el a mi fényképezőgépünket, és ránk szól, hogy: „Smile!” – mosolyogjunk. Így készült kettőnkéről is felvétel, háttérben a Lópatkó vízeséssel. Kedvesen mosolyogva búcsúznak tőlük, majd előkerítjük Marciékat, hogy újból kocsiba ülve megkeressük a városka másik büszkeségét, a virágórát. A parttól elég messze van, még jó, hogy nem gyalogosan vágtunk neki a felfedezésének, még útbaigazítást is kell kérünk az előttünk haladó rendőrtől. Marci a reflektorával villog neki, a rendőr kiszáll, visszajön a kocsinkhoz, szalutál, és udvariasan érdeklődik, hogy miben lehet a segítségünkre. Miután megadta az útbaigazítást, megtaláljuk a virágórát, amely egy gyönyörű parkban van, örökzöld bokorcsoportok között virít, a körbenfutó köpárkányra leülve, Marci megörökít bennünket ezzel a mesterséges csodával. A délutáni városnézés előtt lunch-olunk a magunkkal hozott szendvicsekből, és üdítőitalból, majd betérünk néhány üzletbe, és mindenféle apróságot vásárolunk.

Később vacsorázó helyet keresünk, benézünk több helyre is, és Marci javaslatára, a Ferry str. 5329. szám alatt lévő magyar éttermet keressük fel, a Hungarian Village Restaurant-ot. A

homlokzaton egy tábla hirdeti: A Restaurant of Distinction since 1939, azaz alapítva 1939-ben. A tulajdonos az étterem előtt áll, és magyarul köszönünk neki, ő érdeklődik, hogy Amerikában élő magyarok vagyunk-e, és nagyon megörül annak, mikor azt mondjuk neki, hogy Budapestről vagyunk. Betérünk az étterembe, kérünk egy étlapot, melyen ismerős nevek – Chicken Paprikas, Steak in Lecso, Borsos Gombas Tokany (ez nem tudták angolul leírni), Hungarian Veal Gulas, Roast Duckling, de mindannyian amerikai ételt – steak-et, kétfélét is – rendelünk. Azért látszik, hogy kivételeznek velünk, hatalmas adagot kapunk, alig tudjuk megenni. Marci szerint olcsóak az árak, már azért is, mert a kanadai dollár gyengébb, mint az amerikai, és természetesen nem kell pénzt beváltanunk, az amerikaiakat is elfogadják. Később a tulajdonos engedélyt kér, hogy leüljön asztalunkhoz, és mohón érdeklődik az otthoni viszonyok felől, tud róla, hogy újból választások lesznek, és aggódva kérdi, hogy nem lesz-e rosszabb az eddigi helyzetenél, folytatódik-e az önálló vállalkozások eddigi rendszere, szabadsága.

Persze sok mindenre nem tudtunk válaszolni, hiszen a választások május 8-án, néhány nap múlva lesznek, és nélkülünk fog lezajlani, mivel csak 10-én fogunk visszautazni, és csak a második fordulóban vehetünk részt. Aztán az étteremtulajdonos kérdés nélkül is elmondta nagy bánatát, amely tipikusan amerikai (kanadai) sors, hogy három felnőtt gyermeke van, de mindegyik az amerikai egyetem elvégzése után más foglalkozást választott, és nem akarják szüleik üzletét folytatni. Sajnos ők már nem érzik magukat magyar származásúnak (itt születtek Kanadában), és valószínűleg ez a magyar étterem a többi sorsára fog jutni – még öt évvel ezelőtt három magyar étterem is volt – a tulajdonosaik vagy meghaltak, vagy idős koruk miatt el kellett adni. Egyik sem maradt meg eredeti funkciójában, más üzletet nyitottak ezekből. Amikor a vacsorával végeztünk, a tulajdonos körbevezetett minket, megnéztük a különbözően berendezett, magyaros különtermeit, amit mindig esküvői vacsorára szoktak kibérelni, és búcsúzóul átadott egy meghívót – mely egyben egy reklám-füzetecske is volt, valamint az étteremről készült fényképet, hogy vigyük el az üzlet jó hírét az óhazába. A vacsora végeztével egy kis sétára indultunk, majd visszatértünk a szállodába. Marci még elmesélt egy történetet erről a magyar étteremről, két éve voltak itt, és a kihallatszó cigányzenére figyeltek fel. S mivel már vacsora után voltak, betértek, hogy egy üveg bort megisznak, és ha találnak ismerőst, vagy magyarokat, akkor elbeszélgetnek velük. Legnagyobb meglepetésükre nem akarták kiszolgálni őket, mondván, hogy csak a vacsorával együtt szolgálnak fel italt. Ilyen elképzelhetetlen lett volna egy amerikai étteremben, és sértődötten távoztak innen.

A portás magyarázott valamit az esti kivilágításról, és Marci figyelmeztetett is, hogy öltözzünk fel még melegebben, és este 21 órakor a Niagarát ki fogják színes reflektorokkal világítani. Joli már nem akar vissza jönni, erre Marci is marad, de mi, ha már itt vagyunk, akkor gyalogosan is visszamegyünk. Neki is indulunk toronyiránt, át egy parkolón, egy romos telken, nem tudjuk pontosan merre van a vízesés, mert onnan nem látszik, csak a zúgás, dübörgés hallatszik. Mikor leérünk a keresztutcára, akkor látszik a vízesés fehér tajtékja, és arra fordulunk. Mindjárt megcsap a hideg, a vízpára miatt 5-10 fokkal hidegebb van, és most közel jár a 0 fokhoz a hőmérséklet. Lesétálunk a partra, látjuk, hogy elég sokan várják az új látványosságot, egész hadsereg van építve transzformátorokból, és a reflektorokból, a vízeséssel szemköztí részen. És eljön a 9 óra, a reflektorok felgyulladnak, és csodás látványban lesz részünk, a színes megvilágítás új arcát mutatja a vízesésnek, bár én egy kicsit giccsesnek tartom, ez a kivilágítás ugyan a turistáknak van, de kár az erőlködésért, a természet szépségét úgysem lehet felülmúlni.

Miután eleget dideregtünk, és beteltünk a látványossággal, visszaindulunk a Howard Johnson szállodánkba, a bejárat mellett hatalmas magnóliafa virágzik, Csaba letör nekem egy hófehér

fürtöt, és szertartásosan átnyújtja, bár a leányának szánta, – Mónikának – akinek ma van a névnapja.

Megfürdünk a piros (!) fürdőkádunkban, és kanadai földön nyugovóra térünk.

Végezetül: mit is kell tudni a Niagaráról? Ezt a vidéket – mely határ Amerika és Kanada között – a Nagy Tavak Vidékének hívják, az öt tó sorban: – Lake Superior (Felső), Lake Michigan, Lake Huron, Lake Erie, és Lake Ontario, a Niagara Falls (vízesés) az Ontarióból ömlik az Erie tóba, és köztük mintegy 50 méter szintkülönbség van. Természetesen kihasználják a víz erejét, és feljebb egy közös amerikai-kanadai vízi-erőmű működik, és az egész északi környéket ellátják olcsó elektromos árammal.

Itt meg tudták úgy oldani, felépíteni ezt a vízierőművet, hogy a természeti szépség is megmaradjon.

Vajon Bős-Nagymaroson miért nem?

Huszonkettedik fejezet: **(1994 május 5. csütörtök.)**

Reggeli a Days Inn-nél, utazás vissza Pittsburghba. – Számítógépes CD lemezt veszek.

Ma nem kelünk olyan korán, mint tegnap, mert csak a visszautazás van, 150 mile áll előttünk. A közeli Day's Inn étteremben egy Breakfast Buffetet veszünk, ami a már ismert önkiszolgáló étkezést takar, az ott lévő választékból mindenki annyit vesz és, falatozik, amennyit csak akar. Mi omlettet kértünk sonkával, hozzá sült (bacon) szalonnát, sült kolbászkákat, pirított kenyeret, dzsemet, és süteményt eszünk és kávéit iszunk. Reggeli után még visszamegyünk a szállodánkba, majd indulunk vissza Pittsburgh-ba. Mivel a főút a határállomáshoz vezet, pillanatok alatt ott vagyunk. Jó előre kikészítjük az útlevelet, és azt az ominózus vámpapírt, és tényleg, mikor ezt az előzékenységet a határon meglátják, honorálják is, egy perc múlva újra Amerika földjén vagyunk.

Már rátértünk az autópályára, mikor Marci megszólal, elfelejtettünk tankolni, és a gumikat felfűjatni. Az első lekanyarodónál elhagyjuk az autópályát, és Marcinak jó szimata van, az első sarkon ott van a benzinkút. Kiszállunk, a benzinkúton felirat, tankolás csak a tulajdonos engedélyével. Hát ez elég szokatlan, hiába ez még egészen Amerika széle, és itt úgy látszik nagyobb a bizalmatlanság. Találunk egy légpumpát is, de hiába nyomom meg a szelepnél, nem akar fűjni. Akkor látom meg a feliratot, hogy egy menet 25 cent. Bedobom a nikkelt, és mindjárt beindul, és hamar végzünk a négy keréssel. Az 5 és fél órás út felénél megállunk egy Burger Kingnél, gyors ebéd, majd tovább a highway-en. Útközben a közös iskolánkról beszélgetek Marcival, amit ő csak úgy emleget, a Népszínház utca sarkán álló Felsőipariskola. Így sokkal hamarabb telik az idő. 13 óra körül elérjük Pittsburgh-ot, majd miután Marci lepihent, – szegény végig vezetett –, én Jolival és Bellával egy könyvüzletet keresünk fel. Szerettem volna venni egy számítógépes magazint, de itt az újságárus ismeretlen fogalom, minden rendelésre érkezik, illetve korlátozott számban a Publix-ban is árultak mindenféle újságot, de a nekem valót nem. Jolinak eszébe jutott, hogy két helyen lehet ilyen – vagy a könyvtárban, vagy a nagy könyv diszkontban. A könyváruházban az egyik oldalon meg is találom a keresett magazinokat, vagy ötvenfélét. Feltettem a szemüvegemet, és kijelentettem: – hölgyeim keressetek valami ülőhelyet, mert a nézelődésem egyhamar nem fog befejeződni –.

Találtam is egy Windows magazint, melyhez egy CD-ROM (számítógép-programok CD lemezen) is tartozott, és nem is volt drága, a pénztárhoz vonultam vele. Már előre mondtam Bellának, – figyeld, hogy fognak csodálkozni, mert cash-sel, készpénzzel fogok fizetni. Amíg nem szólaltam meg, nem is tudták, hogy nem vagyok amerikai, mert az öltözékem már tipikusan az volt. És mivel csak köszöntem, és csak egy-két mondatot mondtam, ez nem is derült ki, már igazi amerikai hangulattal tudtam ezeket produkálni.

Mikor visszaérkeztünk, nem akartuk az időt tölteni a főzéssel, mélyfagyaszott lecsót veszünk elő a fagyasztószekrényből, kicsit csípős (teljesen elszoktunk a magyaros ízektől!), de nagyon finom. Vacsora után nézegettem a TV Guid-ot, és láttam, hogy egy Charles Bronson filmet vetítenek a – Death Wish-t. E filmet Magyararországon is játszották, a Bosszúvágás második része volt. Ezt végignéztük, majd felhívtuk az Ohio államban élő Lacit, Marci középső fiát, mert régen nem láttuk és kértük, hogy másnap délután jöjjön el, látogasson meg minket.

Huszonharmadik fejezet: (1994 május 6. péntek.)

Dundics Laci látogatása, Joli shrimpkoktélt készít, készülünk Washingtonba.

Reggel Joli és Bella ismét a „laundry” foglyai, és Marcival elmegyek egy irodaszerüzletbe, ahol bérmásolást is vállalnak. Marci nem szólt semmit előre, de nagyon ragaszkodott hozzá, hogy elkísérjem, és ellenőrizte, hogy a szemüvegem is velem van-e. Amint megérkezünk, rögtön ki is derült, hogy miért titokzatoskodott, ebben az üzletben lehet számítógépeket és tartozékaikat megrendelni, vásárolni, a fénymásolás csak mellékes tevékenység, mivel ezeket is árulták, kipróbálás címén kedvezményesen lehetett azokat használni. Főleg Hawlett-Packard gépeket árultak, ez itt is, Magyarországon is a legdrágábbak közé tartozik. Néhányuk be is volt kapcsolva, ezeket ki lehetett üzem közben próbálni, én éltem is a lehetőséggel. Csak sétáltam az egyik géptől a másikig, nem tudtam betelni a lehetőségekkel, mert minden új dolog be volt szerelve, jobbnál-jobb szoftverek futottak rajtuk. Végre találtam itt mini kazettás cartridge-t, melyet Floridában hiába kerestem, az otthoni ár töredékéért, és sikerült egy DTP programot (a legújabb verziószámú Microsoft Publisher-t) vennem, és ajándékként egy kertépítő 3D-s programot is adtak hozzá. Marcinak úgy kellett innen elcsalogatnia: – határt kell szabnod vágyaidnak – mondta, mert egy órán át keringtem a kíváncsi gépek körül. (DTP – DeskTop Publisher – kiadványszerkesztő)

Mire visszaértünk Joli is végzett a fodrasszal, és Bellával közösen egy vendégváró csodát készítettek: a garnélarákból shrimcocktail-t.

Innen Bella folytatja: Shrimpkoktél: A doboz shrimpkonzerv (Magyarországon is kapható), 1 fej apróra vágott vöröshagyma, 1 fej zeller apróra vágva (reszelve), 1 tubus ketchup, zselatin, 3 kiskanál ecetes torma, 25 dkg. krémsajt. A szószhoz a ketchupot felfőzzük, beletesszük a zselatint, (forrni nem szabad), majd benne a krémsajtot csomómentesre keverjük, és hozzáadjuk a tormát. Ebbe a szószba öntjük bele az apróra vágott hozzávalókat, és kivajazott tálba téve 3-4 óráig a hűtőben tároljuk, és így tesszük az asztalra.

Ebédre Joli hamburgert készített salátával, és Csaba az érkező vendégek miatt újból palacsintát sütött. 1/2 5-re meg is érkeztek, de csak Dundics Laci jött az új feleségével, és annak három kiskorú gyermekével. Dundics László 45 éves. Magyarországon 1980-ban volt látogatóban nálunk. A középső fiúról el kell mondani, hogy ő hasonlít küllemben és természetben legjobban apjára, Marcira. Mivel mindketten elég önféjű, konok emberek, egymással nagyon nehezen jönnek ki, még a távolság sem szépíti meg ellentétüket. Laci nem hozta el gyermekeit, a 21 éves Tom-ot, és a 19 éves Kimberley-t, pedig őket szerettük volna igazán látni, de az egyik dolgozik, (és ez távolságokat jelent itt), a másik éppen érettségizik. Mivel a gyerekek elég rendetlenek voltak, Joli elment velük valamit vásárolni, hogy nyugodtan tudjunk Lacival beszélgetni. Laci elmondotta, hogy jelenleg egyéni vállalkozó, és mély-kútfúrással foglalkozik, egész Ohio területén. Ez hasonló adottságú a szomszéd – Texas államhoz – csak itt nem olaj van a mélyben, hanem földgáz. Apjával való ellentétére is rákérdeztünk, kiderült, hogy ez elég régi keletű, annak idején Marci apja csak a másik két fiát segítette anyagilag, önálló vállalkozásaik elindulása idején, és őt nem. Persze nem a mi feladatunk volt itt igazságot tenni, mivel Marci ezt egész másképp mondta el, ugyanis a fia megbízhatatlan és felelőtlen volt, nem teljesítette azokat az elvárásokat, melyet neki előírtak. Amikor a látogatásnak vége volt, Laciról elég fura, kellemetlen benyomásokat szereztünk, mondtuk is a szülőknek, felejtjük el ezt a rossz hangulatú látogatást. Később Joli régi fényképeket vett elő, melyek egy része Magyarországon készült, elég régen, és meglepetéssel

fedeztük fel saját magunkat is. A fotóalbumok Joli és Marci kirándulásait mutatták be – Mexikótól Alaszkáig. Még becsomagoltunk egy nagy táskába, megkeressük Marcinak és Dezsőnek szánt ajándékainkat, mert másnap reggel utunk új állomására indulunk, meglátogatjuk Marci másik két fiát, akik Maryland államban laknak. Ennek az államnak van a területén az Egyesült Államok fővárosa, Washington D. C.

Huszonnegyedik fejezet: (1994 május 7. szombat.)

Irány Maryland állam, séta Washingtonban, sajnos az idő megint esős. – Látogatás a Capitoliumban, látjuk Clinton elnököt. – Számítógépes trükköket mutatok Öcsinek (Dezsőnek)

Már megint hajnalban kelünk, Joli reggel 5-kor ébreszt minket, és készülünk egy újabb 150 mile-os útra. A végcél Maryland állam, ahol Marci két fia lakik, a legnagyobb és a legkisebb. Már tanultunk az előzőekből, én ülök elől, és Marci vezet, a hölgyek hátul pletyzizhetnek. Az út első felében jól haladunk, de utolér, vagy belefutunk? az újabb esőzónába. Először a 76-os, majd a 70-es highway-en repesztünk 65 mile-os sebességgel, végül Frederick városánál rátérünk a 270-es autópályára, és 1/2 12-re megérkezünk Washington külvárosába, végcélunkhoz, a Severna Parkba. A legkisebb fiú, Dezső (Öcsi) – feleségével Gail (ejtsd Gél) – nagyon vártak már minket. Természetesen előzőleg telefonon megbeszéltük, hogy mit is szeretnénk, és megígérték, hogy mindenben segítségünkre lesznek. Rövid lunch – ebéd után megmutatják barátságos, többszintes házukat, majd a rossz idő ellenére indulnunk kell, mert Washington nem lehet csak úgy bejárni. Beülünk hatalmas Fordjukba, és indulunk be, Washingtonba. A távolság olyan, mintha pl. Érdről akarnánk a Halászbástyához menni, de kocsival, a szuper utakon ez nem probléma. Sajnos a városnézésre mindössze egy rövid délután állt rendelkezésünkre, és az eddig csak fényképen látott, elnöki rezidenciával, – White House – a Fehér Házzal kezdjük. Előzetesen néhány mondat a fővárosról:

Washington D. C. az Egyesült Államok fővárosa. (a D. C. District of Columbia) azt jelenti, hogy nem tartozik egyik államhoz sem, bár Maryland állam területén fekszik, és hasonlóan, mint – Budapest, megyei jogú város, de nem tartozik Pest megyéhez. –. (szó szerint Columbia kerület). Egy szerencsés törvénynek köszönheti, hogy nem érte utol a többi amerikai nagyváros nagyvárosi hóbotja – a felhőkarcoló dömping. A törvény ugyanis kimondja, hogy nem lehet magasabb épület a Capitoliumnál, mely csak 10-12 emelet magas. Emiatt megoszlanak a vélemények, az amerikaiak egy része a fővárost – nagyfalunak nevezi, mert fákkal szegélyezett útjaival, kertjeivel, virágillatával a nyugodtságot árasztja, és merőben különbözik más zsúfolt nagyvárostól, a másik része ezt a várost a legkiegyensúlyozottabbnak, egységes városképűnek tartja.

A Fehér Ház, ahol a mindenkori elnök lakik, a Lafayette téren áll, egy hatalmas park közepén, sajnos nem lehetett autóval megközelíteni, ugyanúgy mint a később látott Capitoliumot. Terrorista támadástól védvén, a mellette vezető kis utcák a gépjárműforgalom elől le vannak zárva. Csak távolról készítettem két felvételt, majd továbbmenve – innen egyenes út vezet – a Pennsylvania Avenue-n a Capitoliumhoz. Mit is kell tudnunk erről a kalandos úton épült, világszerte híres épületről?

A Capitolium építésének rövid története: 1793-ban kezdték építeni, és csak 1960-ban „!” nyerte el végleges formáját. William Thornton nevű építési vállalkozó tervei alapján – aki egy olasz reneszánsz épületet tervezett, mely épületnek két szárnyát görögös oszlopsor fogja össze. Először a két szárny készült el, de miután a kupolát még nem építették hozzá, a szárnyakat egy fedett fafolyosó kötötte össze. 1817-ben a vöröskabátos brit katonaság az épület egy részét lerombolta, és a tervező által megálmodott Capitolium csak 1827-re készült el. Mivel az épület rövidnek bizonyult, a szárnyakat kijebbe építették, és ekkor a kupola nevetségesen kicsinek látszott, és az angliai Szent Pál székesegyház kupoláját lemásolva, 1863-ra a kupolát újjáépítették. És végül, a mértékarány megjavítása miatt a központi rész

keleti oldalát még 10 yarddal megtoldották – így a kupola most a középére került –. Mivel itt is le van az út zárva-szűkítve, – az itt készített felvételeken ez jól látszik –, gyalogosan jártuk körbe, és kerestük azt a bejáratot, ahol az épület megtekinthető. Mikor kiszállunk a kocsiból, Öcsi végigmér:

Sapkád nincs? – kérdi, de választ sem várva előhúz egy DE (Dundies Enterprises) feliratú sapkát, és a fejembe nyomja. Nem törődve az esővel, körbesétáltuk az épületet, majd meg is találtuk a látogató bejáratot. A bejáraton az épületbe belépve a repülőtérrel ismert biztonsági ellenőrzés fogad, elektromos kapun kell átlépni, a táskákat egy átvilágító berendezésen ellenőrzik. Amikor végre bejutunk az első folyosóra – most fogódkodj meg magyar!! – az első szobor, amit megpillantunk, nem más, mint Kossuth Lajos szobra. A talpazaton a felirat, KOSSUTH 1802-1894 Father of Hungarian Democracy, Hungarian Statesman, Freedom Fighter 1848-1849 (a magyar demokrácia atyja, magyar államférfi, szabadságharcos)

Mikor beléptünk a hatalmas csarnokba – a Rotundába – látjuk, hogy a falakat körben John Turnbull nyolc hatalmas festményei díszítik, – legalább 15-20 méteresek – melyek az amerikai szabadságharc főbb jeleneteit örökítik meg. Ezután a szoborcsarnokot látogattuk meg, ahol több, híres ember szobra áll. Itt egy különös egyveleg van, ezeket a szobrokat az USA államainak híres embereiről mintázták, és mivel ezeket az államok a Capitoliumnak ajándékozták, kénytelen-kelletlen, ott ki is állították az utókornak. Végigjárjuk a lehetséges részeket, így megcsodálhatjuk a kongresszusi üléstermet, a különböző tárgyalókat, előadótermeket. Készítünk még néhány fotót a Capitolium külső részén, majd a Jefferson emlékmű következik, és a hatalmas park közepén álló Lincoln emlékmű – oszlopos palotacsarnoka következett. A Lincoln emlékmű oldalán olvasható a gettysburgi híres üzenet: „Az ország annak az elvnek kötelezte el magát, hogy minden ember egyenlőnek született”.

A Lincoln emlékmű lépcsősoráról kitekintve szemben magaslik – a távolban – a híres tű, a Washington emlékmű, előtte a hatalmas park, a mesterséges tóval.

Megkeressük a távolban leparkolt kocsinkat, és elhatározzuk, hogy még egyszer körbejárjuk a Fehér Házat. A Lafayette tér sarkára érve egy egyenruhás rendőr állít meg minket, hogy utat adjunk egy hatalmas Lincoln-Continental kocsinak. A kocsi lassan elhúz mellettünk, mikor Öcsi (Dezső) felkiált: – nézzétek, az ott maga Clinton elnök. Tényleg, a TV-ből jól ismert arcot látjuk, integet és mosolyog – a néhai Kennedy elnökre emlékeztető, jelenlegi kormányfő.

Szerettünk volna a Capitoliumról leporellókat vásárolni, de mivel nem kaptunk, néhány szép fényképpel kellett beérnünk. Sétánk végeztével indulunk vissza Öcsiék lakására, ahol Marci és Joli egy kicsit szunyókáltak, hiába elmúltak már „20” évesek, és már nagyon fárasztó lehet nekik a közel négy hete tartó – állandó készültség – és a rengeteg utazás, jövés-menés. Kicsit rendbe szedjük magunkat, elővesszük a legjobb ruhánkat, és a legnagyobb fiúhoz indulunk, vacsorára várnak. Este 7 órára érkezünk meg, csak Marci és felesége – Viki – vár minket. A gyerekek nincsenek otthon, így könnyebben tudnak ennyi vendéget ellátni, és nyugodtabban beszélgethetünk a gyermekek távollétében. Két lányuk Gabriela (22), egyetemi hallgató, Mary-Alex (17) középiskolás és egy fiuk Marton (13) van, aki szintén középiskolás. Az ebédlőben csodálatosan terített asztal vár, ide ültetnek le az ismerkedés, és aperitif után, gyakorlatilag most Marci és Öcsi feleségének rossz, mivel csak ők nem tudnak magyarul, és most az egyszer nem nekünk, hanem nekik kell fordítani, hogy miről is beszélünk.

A konyhaművész egyébként a házigazda – „kis” Marci, és remek illatok szivárognak be a konyhából. Marci ugyanis a „remekét” mutatja be, pulykasültet készít, amit még a haditengerésznél tanult meg. Marci a Navy Akadémiáját végezte el, hivatásos tengerésztiszt volt, de anyagi okok miatt onnan leszerelt, és átvéve apja vállalatát, önálló vállalkozóvá vált.

Mikor a pulykasült elkészült, és láttam, hogy szívem-vágya is van –, mindenféle saláta, zöldség, (spenótsaláta, burgonyasaláta, zsenge párolt zöldborsó stb.) és frissen sült zsemle volt hozzá.

A diner Amerikában – vendégségben is – úgy néz ki, hogy egy nagy asztalra felhalmoznak minden földi jót, és akkor tányért a kézbe fogva szépen felsorakozunk, és mindenki sorba egymás után vesz a tálakról, feltornyozza tányérjára, helyére vonul. Később szabad újra venni – repetázni –. Izgalmas eset volt, mert láttam, hogy a szépen felszeletelt pulyka a legnagyobb tálon van, és legfelül volt az a legjobban megsült, bőrös rész, ami a legfinomabb. Le is mondtam róla, mivel csak negyedik voltam a sorban, de aztán láttam, hogy a többiek már mind amerikaiak lettek, és a legfinomabb falatot úgy értékelték, hogy az nekik túl zsíros, és szépen félretolták. Így az nekem jutott, de elhallgattam, hogy ez volt a legfinomabb, és egyáltalán nem volt zsíros.

Vacsora közben sokat beszélgetünk, a hangulatot az sem rontja, hogy néha szünetet kell tartanunk – Joli fordít Vikinek és Gail-nek –. Desszertnek angyali étket (fehérpiskótát) kapunk, tejszínhabbal és negyedekbe vágott eperrel, valamint egy különlegességet – sárgarépatortát. Mivel ez olyan finom volt, hogy többször is megkérdeztük, jól hallottuk-e, hogy mit is eszünk. Ezekre a tortákra itt azt mondják, hogy „light” – könnyű, mert kalóriaszegény és nem hizlaló.

Később levezetésképpen megmutatják vendéglátóink lakásukat, mely sokkal nagyobb, mint Öcsiék lakása, de itt három gyerek is van. Mindenkinek jut egy szoba-fürdőszobával, de a lányok ragaszkodtak ahhoz, hogy közös szobában lakjanak. Az alagsori, vagy ahogy itt hívják pincésint egy játékbárlang, kártyaasztal, billiárdasztal, televízió, bőrfotelek kelletik magukat. Mivel itt is mindenhol légkondicionálás van, a lakásban egyenletes a hőmérséklet. Este 10 órakor búcsúzunk tőlük, azzal, hogy másnap újra találkozunk, már a gyermekekkel együtt, az Öcsiéknél. Mikor visszaértünk Öcsiékhez, látjuk, hogy miért maradtak le az indulásnál egy kicsit, berendezték szobánkat, elkészítették fekhelyeinket, az ágyhoz odakészítve a fürdőköpeny, papucs. Igazán megható volt részükről a gondoskodás! Még nem fekszem le, mert Öcsi megmutatja 486-os Computer 2000 tip. számítógépét. Bekapcsolom, és lám itt is a sztár operációs rendszert látom, a Windows-t. Mivel Magyarországon én is ezzel dolgozom, mutatok Öcsinek egy-két trükköt, melyet itt Amerikában, a Windows hazájában, ő sem ismer!! Kértem, hogy mutasson néhány programot, de meglepetéssel tapasztaltam, hogy nem sok van neki. Öcsi felvilágosított, itt Amerikában nem gyűjtik öncélúan a programokat, ha valakinek kell valamit programozni, akkor a megrendelővel a fejlesztőrendszert is megvetetik, és a végén az a megrendelő tulajdona lesz. Itt egyébként már nagyon ügyelnek a szoftver „tisztaságára” mert kemény büntetés jár a szoftverkalózoknak. Hej, Magyarországon mikor lesz ez? Kezet rázok Öcsivel, köszönöm neki ezt a mozgalmas napot, Good Night.!!

Végezetül a sült pulykamell „pulykamell a lá Dundics”. A pulykamellet brandy-vel meglócsoljuk, és bekenjük szójaszósszal. A sütés előtt erőspaprikával, borssal és fokhagymával behintjük (van ilyen összetételű fűszerkeverék). 1 óra hosszat alufólia alatt hagyjuk állni, majd vajjal bekenve, előbb gyenge lángon – a sütőben – fólia alatt, majd erősebb lángon, pirítva sütjük. Időnként kibontva a fóliát, a lecsepegő lével meg kell locsolni. A sütési idő: 1/2 kg-ra kb. fél órát kell számolni.

Huszonötödik fejezet:

(1994 május 8. vasárnap. Amerikában anyák napja)

Gail piét készít, meglátogatjuk a református templomot, elmegyünk az irodába. – A Dundics Enterprises közelről. – Látogatás Annapolisban.

(Ezt a fejezetet Bella írta.)

Nagyon nyugodt, jó alvás után 7-kor ébredünk. Még csendes a ház, ezért még nem kelünk fel, de valami neszezést hallunk. Kinézünk az ablakon, és meglátjuk a „zaj” okát. A ház előtti fákön kicsi, szürke mókuskok hancúroznak, kergetik egymást le-fel, végig a törzsön, lent a földön. Nem tudok betelni a közelségükkel, szelídségükkel. Készítünk ugyan néhány fotót, de a képeken alig látszik valami, fantasztikus álcázó-színük van.

Ma reggel Joliékat várjuk, ők a nagyobbik fiuknál aludtak, és együtt reggelizünk. Gail piét készít, ami megsütve nem is mutatja, hogy micsoda. Nagyon finom volt, elhatároztam, hogy mikor visszajövünk ennek is elkészítem receptjét. (azóta kétszer is készítettem otthon, sikerült az adaptálása.)

Csaba meglepett bennünket, hajlandó eljönni velünk (elmondta később, hogy mindezt Gail tiszteletére tette), ugyanis mindannyian a közeli metodista templomba – istentiszteletre – megyünk. Gail ugyanis nagyon vallásos, és férjét, Öcsit is hozzászoktatta. Két kocsiba szállunk, és mindannyian elmegyünk.

Itt is ugyanazt a kedvességet, közvetlenséget tapasztalom, mint Pittsburghban. Az istentisztelet végén a presbíter mindenkitől elbúcsúzik, elbeszélget vele. Már sejtjük, hogy velünk mi lesz, Öcsi mindjárt mondja, hogy nagyon kedves vendégeik vannak Európából, bemutat minket neki, Csaba meglepi, mert a bemutatkozási ceremóniát már jól tudja angolul. Mindenki örül ennek, nagyon szívélyes a beszélgetésünk, ha egy kicsit akadozik is, Csaba ugyan mond még néhány mondatot, de a válaszok megértésével mindig baj van, de Marci és Joli felváltva kisegíti, fordít neki.

Az istentisztelet után kétfelé válunk, Öcsi meg akarja mutatni a Dundics Enterprises-t (vállalkozás)-t, melyet a két Dundics fiú vezet. Ez egy szép park közepén álló kis, csupaüveg irodaház, melynek második emelete az iroda. Jelenleg számítógép-programokat készítenek (Öcsi szuper szoftveres).

Marcinak van egy találmánya, – s mivel mindketten a Navy tisztjei voltak – egy tenger-alattjáró műszaki irányítását, gépeinek működését tudják vele megoldani. Ezt Öcsi nagy vonalakban megmutatta Csabának, de ő látta, hogy ez valami katonai, biztonsági dolog, nem akarta mélyebben a szoftvert megismerni. Később Csaba „csakazértis” kipróbálta, hogy a „kis” Marci vezérigazgatónak milyen a forgó fotelja, milyen ülés esik benne.

Innen csak egy ugrás Annapolis, mely városka nem más, mint a Navy (a haditengerészet) kiképzőközpontja, akadémiája. Marci és Öcsi is itt végzett, tengerészhadnagyként avatták őket. Ez a városka többnyire öreg házakból álló település, de éppen ezért nekem nagyon kedvesnek tűnik. Öcsi kérdezte, hogy nem akarjuk-e az iskolát megtekinteni, kérdeztem, hogy nekünk, külföldieknek ez nem tiltott dolog-e. Erre odahajtott a bejárathoz, még dudált is „!”, hogy gyorsabban húzzák fel a csíkos sorompót. Az őr odaszaladt és tisztelgett is Öcsinek, és szabaddá tette a bejáratot. A parkolóban kiszálltunk és elég sok idő töltöttünk el a katonai terület megnézésével, bejártuk a hatalmas épületet, a kikötőt, és megcsodáltuk az ott horgonyzó gyakorló – de nekünk még így is hatalmas – cirkálót. Sajnos Csabát itt is utolérte a

végzet, kifogyott a gépből a film, én a tartalékfilmet elfelejtettem a táskámba tenni. Öcsi megmutatta Amerika leghíresebb tengerészének, John Paul Jonks-nak az emlékművét, ahol most is fehér díszegyenruhás tengerészkadét örködött. A csodálatos fákkal teli parkon át vezet el minket az akadémia templomához, melynek stílszerűen a korlátai kék-fehér csíkozásúak. A mókusokkal teli parkon át a hallgatók „dormatóriumához” megyünk. Ez a kollégium itteni neve. Megtekintettünk egy jellegzetes, kétszemélyes szobát, melyben a szekrényben ott volt minden felszerelés. A szekrények ajtajai üvegből voltak, hogy az ellenőrző előjáró jól lássa, milyen benne a rend. Több hatalmas termen át megyünk, megtekintjük az étkezdét, amely arról volt nevezetes, hogy ebédidőben – az amerikai szabadsághoz ragaszkodva, – mind a 4000 kadét egyszerre tud ebédelni. A park végén egy régi tengerész-egyenruhás szobor áll, már eléggé megfeketedett színű bronzból, kivéve a fejét, mely olyan mintha ki lenne fényesítve. Öcsi felvilágosított minket, hogy azért olyan, mert a végzősök a sikeres vizsga végeztével mind hozzávágják sapkájukat, egy diadalkiáltás kíséretében. Végezetül körbevisz Öcsi még egyszer, megcsodáljuk az öbölben horgonyzó vitorlásokat, mely kezelésének megtanulása szintén a tananyag része.

A kikötői úton történt az az eset, hogy az előttünk haladó kocsit hirtelen lefékezett és megállt. Mivel nem láttuk okát ennek, senki nem jött az úton, a sofőr sem szállt ki, már éppen szóltam Öcsinek, hogy dudáljon már rá, induljon tovább. Ekkor láttuk meg a megállás okát: egy színes tollú kacsamama riszált át a kocsit előtt, három kis, pelyhes récével követve. Ezeknek elsőbbséget kell adni!!

Hazafelé tartva egy kilátóhelyről még egy pillantást vetünk az annapolis-i kikötőre, a Navy csodálatos épületeire.

Később visszaindulunk, mert Öcsinél nagy családi összejövetel lesz, hiszen május 8-a van ma, és ez itt Amerikában az anyák napja. Jolinak ez kettős ünnep, mivel ezen a napon van a születésnapja is. Ha az idő megengedi, akkor a kertben tartjuk a partyt, és barbecue sütőn készíti a dinnert. Útközben megállunk, virágot veszek – gyönyörű szekfűt – Jolinak, hogy én és Csaba is felköszöntsük. Ma úgy látszik megkönyörül rajtunk az idő, felhős ugyan, de legalább nem esik az eső.

Délután jönnek Joliék és Marciék is, Öcsi előkészíti a barbecue-hoz a csirkemelleket, és karajszeleteket, Gail, míg távol voltunk csodálatos salátát készített, később segítettem neki a nagy hallt ebédlőnek berendezni, és megteríteni. Sajnos az eredeti tervet – miszerint kinn a kertben akartuk a partyt tartani – nem lehetett megvalósítani, mert elég hűvös lett, de azért a sütést Öcsi Csaba „ellenőrzése” mellett megejtette. Amikor befejeztük a dinnert, sorbanállás stb. lásd fenn, általános felköszöntések sora kezdődött. Amerikában a biznisz érdekében mindenki-mindenkit köszönt anyák napján, a Mothers Day alkalmából. Anyós a menyét, menny az anyóst, a gyermek az anyját, és nagyanyját is. Mire vége lett, akkor kezdődött Joli 69-ik születésnapjának ünneplése. Elhalmozták ajándékokkal. Amikor már mindenki átadta ajándékát, és egy kicsit lecsillapodtak, mi csak akkor adtuk át Jolinak a brosstűt és az ottani szokástól eltérően – ami kiscsokor virágot jelent – a három szál nagyfejű, gyönyörű rózsaszínű szegfűt zölddel. Joli elsírta magát. Amíg a bross dobozát ki nem bontotta, azt hitte, hogy itt vettem Amerikában, csak aztán jött rá, hogy én már Magyarországon készültem erre az alkalomra, és otthonról hoztam. Jolinak és miután körbeadta, mindenkinek nagyon tetszett. Mikor már minden ünneplésnek vége lett, jött a meglepetés: Öcsi és Gail minket köszöntött, és két dobozt nyújtottak át, az egyikben egy Severna Park látképével díszített bögre volt, a másikban egy türkizzöld T shirt lapult, melynek hátán Maryland állam látképe látszott.

Az este folyamán Gabriella budapesti útjáról esett szó, azt terveztük. Gabriella ugyanis Magyarországon fog eltölteni két hónapot, egy kutatóintézetben, mivel a napokban fog diplomázni, ez egy jutalomút lesz számára, melyet apja és nagyapja (Marci) finanszíroz, és

gyakorolnia kell a magyar nyelvet is. Csak a mama (Viki) volt nyugtalan emiatt, próbáltunk rá nyugtatólag hatni, azzal, hogy itt majd figyelemmel fogjuk kísélni.

Az este nagyon kellemesen telt el, Marciék távozása után Csaba Öcsivel levonult a számítógéphez, Csaba egy programot magyarázott el.

Végezetül, a pie:

Vajas tésztával kibélelünk egy mélyebb pié tálat (magas peremű tál), ki kell cakkozni a szélét, és megtölteni töltelékkel. A töltelék áll: vékonyra vágott sajtból, és bacon (vékony csíkokra vágott) szalonnából, – amit előtte papírszalvétában mikróban megsütünk – apró kockára vágott sonkából, 6 felvert tojásból, 1 csésze tejből, és egy csésze tejszínből. Utána a meleg sütőbe téve 1/2 óráig kell sütni és cikkenként tálalni. Hidegen is finom!

Huszonhatodik fejezet: **(1994 május 9. hétfő.)**

Viki és Mary-Alex ajándéka. – Búcsú Maryland államtól, vissza Pittsburgh-ba. – Milyen a város esti kivilágításban?

Ma kényelmesen ébredünk, bár igyekezni kell, mert Öcsinek be kell mennie az irodába, mert egyik ügyfele érkezik (hiába van vasárnap, itt az üzlet az első!), és el akarunk búcsúzni tőle. Joliék is megérkeznek, (ők Marcinál aludtak) Viki és Mary-Alex egy nagy Beach fürdőlepedőt küld nekünk, utolsó ajándékként, egy üdvözlőkártya mellékletével.

Miután Öcsitől és Gailtől elbúcsúztunk, megköszöntük a kedves fogadtatást, elindulunk vissza Pittsburgh-ba. Az út elején sajnos döcögnünk kell az útjavítások miatt (ez az ára annak, hogy szuper autópályák vannak, Amerikában nagyon fontos dolog ez, a szenátorjelöltek a korteskedés idején a highway-ügyet feltétlenül beleveszik beszédükbe).

Végre nagyon szép idő van, ragyogó napsütéses, s csak úgy repülnek a mérföldek. Csodás tájakon haladunk keresztül, idefelé az eső miatt nem volt valami barátságos, és újra megcsodáljuk a hegyeket, melybe az autópályát vájta, oldalain csillognak az ércelések.

Délután 2 óra körül megérkezünk, Joli és Bella ebédet készít (shrimpkoktél, sajt, saláta, hamburger) kerül elő a hűtőszekrényből. Mivel nagyon elálmosodtam, lepihentem, addig Bella csomagolt (holnap már utazunk), Joli bevásárolt a Publixban.

Késő délután Joli javasolta, hogy vacsora után, ha besötétedik, menjünk fel a Mount Washingtonra, és nézzük meg, milyen Pittsburgh esti kivilágításban. Igen, ezt terveztük egyszer, amikor Pozsgaiéknál voltunk, de akkor elmaradt. Vacsorára finom csirkelevest eszünk, sok házitésztával, Joli remekelt.

Később négyesben autóba szálltunk, és az itteni „Gellért-hegyre” a Mount Washingtonra mentünk fel. A hegy felső részén egy hatalmas sétapark volt kiépítve, és letekintve az alattunk lévő városra, akár Budapesten is lehettünk volna. Most láttuk csak, hogy az itteni magyarok milyen kínokat álltak ki, milyen honvágyuk kerekedett az itteni látogatás után.

Fényárban úsztak az épületek, a hídpillér ugyanúgy lámpasorral volt övezve, mint a Lánchíd, ilyen távolságból még hasonlított is rá. Sétáltunk egy kicsit, készítettem néhány esti felvételt (sajnos nem sikerültek), majd hazatérve segíték Bellának csomagolni, jól megpakoljuk a két bőröndünket, felhasználjuk a szétnyitható kistáskákat, és a válltáskámat is.

Huszonhetedik fejezet: (1994 május 10. kedd.)

Utolsó napunk Amerikában. – Délután indulás a repülőtérre. – Nehéz a búcsú Jolitól és Marcitól – fogadott szüleinktől –. – New-York kutyaftában, közös Delta Airlines-Malév járat.

Utolsó napunkra ébredtünk Amerikában. (a következő a repülőgépen lesz valahol az óceán fölött). Este Bella kért Jolitól egy enyhe nyugtatót, hogy el tudjon aludni, – kissé izgatottak, idegesek voltunk –, én elég fáradt voltam, nekem nem kellett stimuláló-szer.

Kényelmesen megreggeliztünk, és mivel szépen süt a nap, (meleg azért nincs 12-15 fok a hőmérséklet), még egy utolsó sétára indulunk Pittsburgh utcáin, a Washington roadon. Készítünk még néhány fotót a környéken, mivel elég sokan vannak az utcán, megkérdeztem az ott álló uniformisos férfitől, hogy miért van ez. Kiderül, hogy valami választás van, és ezért igyekeznek, hogy még lunch előtt lebonyolódjon az egész. Visszafelé menet, mert van még időnk az indulásig – csak 3/4 1-kor megyünk a repülőtérre – még benézünk egy-két boltba, mivel van egy csomó aprópénzünk, és túl akarunk rajta adni. Vásároltunk az egyik „szatócs” boltban nagyon szép szegőcsipkét, feleségem erősködött az eladónak, hogy – két méter kell – odasúgtam neki – mondd azt, – tú járdsz plíz (two yards please), és így mindjárt megoldódott a dolog. Délre azért visszatérünk, levest eszünk, és piskótát, eperrel, és tejszínhabbal, finom és könnyű ebéd volt.

Repülőgépünk 1/2 3-kor indul, de tanultunk már az ideérkezésből, nem árt jóval előbb az airporton lenni. Marci vezet, és suhanunk a Pittsburghi repülőtér felé, melyet a zaj miatt messze építettek a városon kívül, elég sokáig tart, mire odaérünk. Lefékezünk a bejáratnál, két néger hordár ugrik oda, és kiveszik csomagjainkat a kocsiból, az egyik keserves képet is vág, szó ami szó, a nagyobbik bőrönd több mint harminc kiló. Nem tudom, hogy nem lesznek-e súlyproblémák, Bella erre külön tartalékolt is néhány dollárt. Beérve a várócsarnokba, a vámtisztához masírozunk és a bevált szokás szerint magyarul, majd angolul köszönök neki, és kinyitva adom oda az útleveleinket, benne azzal a bizonyos – Immigration Office (bevándorlási hivatal) által kiállított irattal. A vámtest ezt nagyon jó néven veszi (lehet, hogy volt egy – két külföldivel már némi gondja), és csomagjainkat le sem méri (Bella nagy megkönnyebbülésére). Ráteszik a jelzőszalagokat, melynek alapján fogják a repülőtéren be és átrakni, máris mehetünk tovább. A repülőtéri beszállókapunk még jóval odább van, az egyik várócsarnokból a másikba egy földalattival „!” megyünk három megállót. Marciék elkísérnek bennünket, az indulásig még van bőven idő, ezért még az ott lévő shopban körülnézünk, Bellának veszünk még egy fülbevalót, majd a vámszabadterületen lévő italokat gusztálom meg. Összehasonlítva az árakat a nálunk lévő Delta Airlines reklámkártyán szereplővel, látom hogy a repülőn még olcsóbban tudunk italokat venni, és a pénzt ezért tartalékoljuk későbbre.

Közben elérkezik az indulás ideje, szólítanak a beszállásra, Marcitól és Jolitól elbúcsúzunk, átöleljük egymást, igazán úgy éreztük, mintha fogadott szüleink lettek volna, nagyon megszerettük őket (és remélem ők is minket).

Bella és Joli pityeregnek egy sort, Marci pedig utolsó pillanatban azt mondja:

– Lehet még ennek folytatása, gyűjtsetek egy kis pénzt, és gyertek el újra!

Megígérjük még, ha Gabriella Magyarországra, Budapestre jön (talán augusztusban?) a gondoskodásukat megpróbáljuk látogatásakor viszonzni.

Pontosan 3 órakor feldübörögnek a gép motorjai, és elindulunk New-York felé, ahol a JFK-n (John Fitzgerald Kennedy Airport) szállunk majd át az óceánt átrepülő Delta járatra – Budapest felé.

Hosszú még az út hazáig! Joliék nagyon aggódtak miattunk, hogy a még hatalmasabb New-Yorki repülőtéren el ne vesszünk, vagy le ne késsük a gépet. Szerencsére 70 perc van a két gép indulása között, és még 5 perccel előbb is szállunk le a JFK-n. Három busszal visznek ki a várócsarnokba, és a 29-es kapun megyünk be. Először egy shopba sietünk, és veszünk egy gyönyörű leporellót, mely New-York legszebb épületeit, és részeit mutatja, valamint a Szabadság-szobor kicsinyített mását. A hatalmas csarnokban megkeressük az egyik irányítótisztet, kérem, hogy írja rá a repülőjegyünkre, hogy Budapest felé melyik kaput kell megkeresnünk. Ráírja, hogy a 11-es, és hanyagul bal felé int. Elindulunk arra, és mikor a csarnok másik részére érünk, megdöbbenésemre azt látom, hogy a 24-es az utolsó kapu.

Mindjárt eszünkbe jutottak Joli intelmei (nagyon nagy a JFK!), és indultunk tovább. Felüljáró, mozgólépcső, véget nem érő mozgójárda, aluljáró, több mint háromnegyed óra telik el, míg megtaláljuk – többszöri útbaigazítás után – azt a csarnokot, melynek végre (!) az egyik kijárata a 11-es.

Leültünk a bőrfotelokra, egészen belefáradtunk a keresésbe és még mindig van negyedóránk. Mivel nem tolongott senki – elég furcsa volt, mert mindig sokan voltak, – a maradék szendvicsünket elővéve, megettük.

Már éppen a végénél tartottunk, mikor odajött hozzánk egy férfi, aki ott söprögetett, és kérdezi Budapest, Budapest? Igenlő feleletünkre sürgősen intett a terem sarka felé, ahol a beszállókártyát ellenőrzik, hogy menjünk már. Elővesszük a repülőjegyeket, és amikor befordulunk a folyosóra, a szívverésünk is elállt, az összes utas már benn ült a repülőtéren buszban, majdnem sikerült lemaradnunk! Hát ezért nem volt senki a várócsarnokban!! Elfogott a méreg, hogy semmiféle hangos-bemondás nem sürgött minket, pedig ezt általában ötpercenként megtették.

Beszálltunk a buszba, ahol már magyar hangokat is lehetett hallani, és látjuk, hogy a busz gólyalábakon áll, mikor elindultunk a géphez, szépen leengedte magát a földszintig, és a repülőnél újra kinyújtózott.

Mikor Pittsburgh felől leszálltunk, és buszoztunk a várócsarnok felé, elmentünk egy Jumbo mellett, melynek a farkán ott díszelgett a MALÉV jelzés. Bella viccelt is, hogy milyen jó lenne ezzel hazarepülni, de mi az amerikai Delta Airlines vendégei voltunk, és azzal kellett utaznunk. Legnagyobb megdöbbenésünkre a busz ide kanyarodott be, odahátrált a repülőgép oldalához, és kinyitotta az átjárófolyosót. Mivel a gépünk indulásáig már csak néhány perc volt, Bellával egymásra néztünk, hogy ez nem lehet igaz, ha eltévesztették a gépet, akkor bizony az amerikaiakról lemaradunk, az elviszi csomagjainkat, ezzel meg nem utazhatunk, mert nem ide szól a jegyünk.

Most mi lesz? ? !! Visszavisznek majd a váróba? Az biztos, hogy csak másnap lesz újabb gép! Hol fogunk aludni? A légitársaság vonogathatja a vállát, ők csak arra vállalkoztak, hogy elvisznek minket, az időpont sajnos változhat.

Előreindultam, hogy az ajtónál álló légi-kísérőtől megkérdezzem, hogy nem történt – e tévedés, de az kivette a kezemből a jegyeket, búbájosan és magyarul – milyen jól esett ez a mondat! – közölte, hogy előre, jobbra, és a 23-24 ülés a miénk. Ekkor megszólalt a gép hangszórója, a gép kapitánya köszöntött bennünket – és jó utat kívánt a MALÉV és a Delta Airlines első **KÖZÖS** járatán. Hát ez volt a magyarázat, ezért volt az, hogy nem szerepelt azon a listán, mikor elindultunk és keresték. A két légitársaság, ha kevés utas van, átveszi

egymástól a repülni vágyókat. Igen, jó fél ház volt így is, (később hátul, a hármaskísérő üléseken keresztben aludhattak a nagyon álmosak.)

A két ülésünk az ablak mellett van, a szárny felől. Megnyugodva foglaljuk el helyünket, már edzett légiutasként tudjuk, hogyan és hova kell holmijainkat elhelyezni, hiába sokat tanultunk. Most már azzal a tudattal, hogy a végállomás – a repülés tart ameddig tart – Budapesten lesz. Az utaskísérőnek boldogan válaszolunk magyarul, aki mindjárt újságokkal kínál, és azzal kezdi, hogy a választásokon a népakarat győzött. Most volt az első választás, melyen akarattunkon kívül nem vehettünk részt, de minden úgy alakult, ahogyan szeretnénk volna. Mohón olvassuk az aznapi Népszabadságot, mely nagy címekekkel mutatja a Szocialista Párt győzelmét. Megkezdődik a 9 órás repülőút. Végig étkekkel traktálnak minket, és úgy néz ki, hogy a többség magyar hazautazó, mögöttünk is egy magyar hölgy ül, aki január óta volt kinn nővérénél, és ő is Amerika szerte utazgatott, és néhány amerikai, német utas van a fedélzeten. A közös járat úgy néz ki, hogy a hajózárszemélyzet magyar, de az utaskísérők fele-fele arányban magyarok és amerikaiak. Álljon itt a két utaskísérő neve: a szakállas, nagyon szimpatikus Magda Zsigmond, és a fergetegesen csinos Steiner Rita, akik szinte lesték kívánságainkat, – ők is érezték, hogy nagyon vágyunk a magyar szóra, – mosolyogva, kedveskedve.

A tájékoztatás sokkal tökéletesebb, mint Amerikába jövet, a gép kivetítőjén állandóan mutatja a helyzetünket, érdekes, hogy a JFK-ről nem egyenesen repültünk át az óceánon, hanem az amerikai partokat követve egyenesen északra tartottunk, majd Grönland vonalán még feljebb repültünk. Csak akkor fordultunk el, mikor Izland magasságában voltunk, elrepültünk alatta, majd Írország, és Anglia déli része felett folytattuk utunkat.

Huszonnyolcadik fejezet: (1994 május 11. szerda)

Repülés 9 órán keresztül, hajnalban 50 éves leszek, leszállás Ferihegyen. – 28 nap után ismét Magyarországon.

Szenderegtünk, felálltunk, sétáltunk, nyújtóztunk, megint csak szenderegtünk, közben szép lassan másnap lett – május 11-e –, a születésnapom, 50 éves lettem. Bella csókkal köszönt, majd megígéri, hogy tortám is lesz, ha majd hazaérünk. Magda Zsigmond még egy utolsó aktusra hív, a kiskocsin odahozta az összes italkészletet, melyre előzőleg kértem. A repülőn ugyanis vámmentesen lehet vásárolni, és így kb. csak fele annyiba kerül, mint egyébként. Egy üveg Gordon gin, Finnlandia vodka, és Red Label whiskey, és egy palack finom kávélikőr lett a szerzeményünk, melyeket jórészt ajándéknak szántunk.

Most már csak 1 óra, és Budapesten leszünk. Véget ér házasságunk 25 évének nagy kalandja. Az Európa térképen már Németország felett vagyunk, a kivetítőn már látszik a végcél, Magyarország.

Közben közeledik Budapest, de valami probléma lehet, Ferihegy nem fogad, és körbeprejlünk Budapestet, egészen le, Erd alá megyünk, onnan fordulunk rá a leszállópályára.

8 óra 15 perc, két rövid zökkenés, és már a kifutópályán gurulunk, az utasok tapsolnak, gratulálnak az utaskísérőknek. A gép egészen közel ér az ismerős kerek toronyhoz, előtte a teraszos lelátó, ahol a ránk váró ismerősök, rokonság hada integet. Persze nagyon messze vannak ahhoz, hogy lássuk az arcukat, de jólesik. Bella azt kérdezi, hogy vajon Mónika lányunk is kijött-e elénk (utolsó hetes várandós, kisunokánk 10 nap múlva született). Feltesszük az Öcsitől és Marcitól kapott amerikai **DE** (emlékszünk: **Dundics Enterprises**) sapkákat, nekem a bordó, Bellának a kék jut, leballagunk a lépcsőn, és beszállunk a várakozó buszba, mely a csarnokba visz. Milyen kicsi és kezdetleges ez! Ennél a repülőtérnél még a Fort Lauderdale-i is nagyobb és szervezettebb volt. Bevonulunk a vám és útlelvizsgálatra. Bosszankodunk, mivel csak egy (!) ablaknál lehet sorban állni (emlékezzünk csak: az orlandói vámvizsgálatnál (20) helyen fogadták az utasokat!). Pedig nem sokkal vagyunk kevesebben!

Megunom a várakozást, érthetően türelmetlen voltam, és a diplomatáknak fenntartott helyre megyünk, itt pillanatok alatt megtörténik a vizsgálat, csomagjainkat a kerek kocsira rakva, a várakozó rokonság (lányom, fiam, Bella szülei) ölelő karjaiba esünk.

Bella meglátja Mónikát, és szól nekem:

– Látod eljött a kiscicus, a lányunk.

A várócsarnokban felsorakozunk a csomaghordó kocsik mögött, Csaba fiam készít rólunk egy felvételt. Majd kivonulunk a csarnok előtti térre, Ladánkba rakjuk

(ez csak négyhengeres, csak 75 lóerős, nem automata, nem légkondicionált stb. autó!) csomagjainkat. Elbúcsúzunk a többiektől azzal, hogy délután találkozunk, és lakásunkra hajtunk, melyet 28 nappal ezelőtt hagytunk itt. Megfürdünk, lepihenünk, alszunk néhány órát.

Ezzel véget ért életünk nagy kalandja, és nem tudjuk, hogy lesz-e valaha is folytatása (!?)

Epilógus

Most, hogy már egy kicsit letisztult ennek az útnak minden élménye, néhány gondolatomat még közreadom, – természetesen ezek csak kiragadott példák, és nem elmélyült elemzések eredményei:

Az amerikai ember, a nép:

Milyen az Egyesült Államok népe? Milyenek az amerikaiak? Átlag amerikai természetesen nincs, van viszont középosztálybeli. Azon belül is a legjellemzőbb a középosztály közepéhez tartozó, akinek viszonylag stabil munkahelye van, évi 35-50 ezer dolláros jövedelemmel (kb. 3, 5 – 5 millió forint!), kényelmes saját (többszintes) házában (esetleg lakásában, ez a ritkább) él, két, három gyermeket nevel, felnőtt családtagok száma szerinti kocsit tart, emellett olyan bankbetéttel rendelkezik, amiből egy hosszabb munkanélküliséget is elbír. A USA lakosságának nagyjából a fele ilyen. Zömük, mérsékeltén vallásos, vegyesen katolikusok és protestánsok, és felváltva szavaz, hol a demokratákra, hol a republikánusokra. (Clinton, a mostani elnök demokrata). Jobban, nyugodtabban élnek. Több a hely, több a béke? Talán azért, mert igyekeznek békén hagyni egymást. Buták, vagy műveletlenek? Az lehet, hogy az érettségizők kisebb tárgyi tudással rendelkeznek, mint mondjuk az európai, vagy japán társaik, de sokkal nagyobb a szellemi és problémamegoldó képességük, rugalmasabb az életfelfogásuk, és határtalan – ezt de irigyeltem tőlük – önbizalommal rendelkeznek.

A munkanélküliségről:

Állítom azt, hogy csak relatív munkanélküliség van. Az újságok (pl. a New York Times 60 oldalából 50 oldalon reklám és álláshirdetések szerepelnek. Munka van, aki akar dolgozni (!), az talál is magának, de lehet, hogy 1000 mérfölddel arrább, mint ahol éppen lakik. De ez itt nem probléma, az amerikai utazó nép.

A négerkérdés:

Nem igaz, hogy verik a négereket. Ahol jártunk, nagyon kevéssel találkoztam. Az lehet, hogy jogilag egyenlő feketék hátrányos anyagi, szellemi helyzetben élnek, sokkal rosszabbul és többet bűnözve, mint a fehér átlag. De itt is elkülönülnek a jobb módú feketék a többi feketétől, őket is láttam szuper nagy kocsikban, látszott rajtuk a jobb-mód, de nem vegyülnek, vegyülhetnek el a fehérekkel. A négerekkel inkább az a probléma, (egy részükkel persze), hogy már a harmadik generáció él segélyekből (!), esze ágában sincs dolgoznia, neki megfelel ez az amerikai szabadság, és ha néha börtönbe kerül (?) valamilyen bűncselekmény miatt, ezt az élet természetes velejárójának tartják.

A bűnözésről:

Nem éreztem, hogy az utcán rettegni kellett volna, nem rosszabb a közbiztonság, mint az európai átlag. Nálunk is van a VIII-ik kerületben Mátyás tér, ahol csak a bátrak csellengenek éjszaka.

Mit tudnak Magyarországról?

Ha valakit megkérdeztem, mindjárt kiderült, hogy a magyarokat nemigen ismerik, vagy egyáltalán nem is tudják, hogy mi léteünk (!), vagy azok „valahol Európában” élnek. (Arról nem is tudtak, hogy az elnökük járt volna valaha is Magyarországon) A világ iránt érdeklődők két-három havonta (!) láthatnak rólunk egy-egy cikket valamelyik újságban. Mikor a választások első fordulója volt, a legnagyobb újságban – New-York Times-ben például csak ennyi volt: Magyarországon rendkívül erős az antiszemita szélsőjobboldal (?), és azóta csak

annyi változás történt, hogy visszajöttek a kommunisták. Árnyalt tudósításnak, elemzésnek semmi nyoma, valószínűleg nem is érdekelt volna senkit. A rádióban, vagy a TV-ben gyakorlatilag egy szó sem hangzott el rólunk. Magyarország csak akkor látszott, ha európai időjárást mondtak-mutattak, és láthattuk a térképen Európát.

Hogyan járhatjuk be Amerikát?

Amikor meglátogattunk egy-egy magyar házaspárt, minden alkalommal meghívást kaptunk tőlük, hogy több napra is szívesen vendégül látnának, biztosították volna étkezésünket, kocsijukkal elvittek volna a városban mindenhova, sőt felajánlották szinte minden alkalommal azt is, hogy összekötik a kellemest a hasznossal, és meglátogatták volna saját gyemekeiket, és minket is magukkal vittek volna. Különösen azt sajnálom, hogy az idő rövideje miatt például nem tudtuk Pozsgaiék meghívását elfogadni, akik szívesen elvittek volna a legnagyobb fiukhoz (telefonon már előre meg is beszélték vele!!) Amerika másik oldalához, a nyugati parthoz, a Csendes óceán szélén fekvő San Diego-ba. A vendéglátás itt Amerikában nem probléma, hiszen a többszintes lakásokban van bőven hely, külön fürdő- és háló-szobák vannak, állnak üresen. Ugyanis a legfontosabb értékünk itt, a valutánk az volt, hogy **magyarok** vagyunk, és a régebben Amerikában élők számára nagy értékek voltunk. Gyakorlatilag végigutazhattuk volna Amerikát így, az egyik amerikai magyar a másik kezébe adott volna.

Függelék, társalgási gyakorlatok.

Üdvözlés – greeting

- Jó reggelt Nyitrai úr! Hogy van? **Good Morning, Mr. Nyitrai. How do you do?**
 - Jó reggelt, Dundics úr. Én jól vagyok. És Ön hogy van? **Good Morning, Mr. Dundics. I'm doing fine. And how are you?**
 - Köszönöm megvagyok. (Jól, köszönöm. Meglehetősen.). **All right, thank you. (I'm fine, thank you. Not too bad, thanks.)**
 - Mi újság? (Van valami híre?) **What's new? (Any news?)**
 - Semmi különös. **Nothing much.**
 - Kérdezhetek valamit? **May I ask you question?**
 - Természetesen. (Kétségtelenül. Magától érthetődően.) Csak ki vele! (Mi lenne az? Halljuk!)
 - **Naturally. (Certainly, of course.) Out with it. (What is it? Let's hear it.)**
 - Mi a különbség a „jó estét” és a „jó éjszakát” között? **What's the difference between „Good Evening” and „Good Night”?**
 - „Jó estét”-el köszönünk, ha valakivel találkozunk este. **You say „Good Evening” if you meet somebody in the evening.**
 - A „Jó éjszakát” csak akkor használjuk, amikor este elbúcsúzunk valakitől, és már itt az ideje, hogy aludni térjünk. **But use: „Good Night” only when you say farewell to somebody in the evening and it is already time to go to bed.**
 - Hozzátehetjük: „Aludj jól! Jó álmokat!” feltéve, hogy baráti viszonyban vagyunk valakivel. **You can add: „Sleep well, happy dreams!” if you are in familiar terms with somebody.**
 - Használják Önök a „Jó napot!” is? Én még sohasem hallottam. **Do you say: „Good Day” too? I never heard it.**
 - Igen, rendszerint napközben használjuk azt, amikor elbúcsúzunk egymástól. **Yes, we use it as an exclamation of farewell, usually in the day-time.**
 - Találkozáskor viszont egészen délig „jó reggelt”-el köszönünk, déltől vacsora idejéig „jó délutánt”-t, vacsora után pedig „jó estét” használjuk. **When meeting somebody we say „Good morning” until noon, „Good afternoon” from noon to dinnertime, and „Good evening” after dinner.**
 - Barátainkat üdvözölhetjük „halló”-val, vagy „szerbusszal” is. **You can say to your friends „Hello” or „Hi”, too.**
- Bemutató – búcsúzás. Introduction – farawell
- Jó reggelt Johns úr! Ismeri a barátomat? **Good Morning Mr. Johns. Do you know my friend?**
 - Nem hiszem, hogy találkoztunk volna. **No, I don't believe we've meet before.**

– Engedje meg, hogy bemutassam Önnek Nyitrai urat. **Allow me to present to you Mr. Nyitrai.**

– Nyitrai úr vendég Európából. **Mr. Nyitrai quest in Europe.**

– Örvendek az ismerettségnek (Örülök, hogy találkoztunk). **Glad to know you (Glad to meet you)**

– Szeretném Önnek bemutatni feleségemet. **I would like you to meet you my wife.**

– Ez itt Dundics Márton, kedvesem. **This is Marton Dundics, dear.**

– Ez a feleségem Szedlák Izebella, ez itt a lányom Mónika. **This is my wife, Isabelle Szedlak,**

(Mrs. Leslie Nyitrai) and this is my daughter Monica.

– Azt hiszem, még nem volt szerencsénk találkozni. Nyitrai László vagyok. **I think I did not have the pleasure to meet you. My name is Laszlo Nyitrai.**

– Hogy írja a nevét? **How do you spell it? (your name?)**

– N-y-i-t-r-a-i. **en-úáj-áj-tí-ár-éj-áj**

– Köszönöm. Engem Dundics Mártonnak hívnak. **Thanks. My name is Marton Dundics.**

– D u n d i c s?-t mondott? **Did you say D-U-N-D-I-C-S? (di-jú-en-di-áj-szi-esz)**

– Helyes. **Correct.**

– A közeli viszontlátásra. **Hope to see you soon**

– Viszontlátásra. **See you later (I will see you later)**

– Viszontlátásra holnap (pénteken). **See you tomorrow (see you on Friday)**

– Isten Önnel. **Good-By (Good-by, now), (By now)**

– Pá (barátok között!) **By-By (Bye-bye)**

Személyi adatok – personal data

– Hogy hívják Önt? **What is your Name, please?**

– Nyitrai Lászlónak. **Leslie Nyitrai**

– Hogy írja családi nevét? **How do you spell your last name?**

– N Y I T R A I. **EN-ÚÁJ-ÁJ-TI-ÁR-ÉJ-ÁJ**

– Második keresztnéve nincs? **No middle Name? (No middle initial?)**

– Nincs. **I have not middle name**

– vagy: – De van: Csaba. **My middle name Csaba**

– Milyen idős Ön? **How old are you?**

– 50 (csak a befejezett évek számítanak!) **I am fifty.**

– Mikor született? **When were you born?**

– 1944 május 11-én. **on may the eleven 19-44 (on máj tzö ilev'n nájntín-fartifór)**

– Hol született? **Where were you born?**

– Magyarországon, Kiskunfélegyházán. **I'm born In Hungary, in Kiskunfelegyhaza**

- Legyen szíves írja fel erre a papírra. **Please write it on this paper.**
- Magyarországon van ez a város? **It is city in Hungary?**
- Igen, ott van. **Yes, it is there.**
- Nős, vagy nőtlen? **Are you married?**
- Igen. **Yes, I am.**
- Hány gyermeke van? **How many children have you?**
- Kettő. Egy lány, és egy fiú. **I have two children, one daughter, and one son.**
- Milyen idősök a gyermekei? **How old are you they?**